

Mezőlaki Arany János Általános Iskola
8514 Mezőlak, Ady u.41.
OM azonosító: 037089

PEDAGÓGIAI PROGRAM

2024. szeptember 01.

Csuti Livia
igazgató

Tartalom

ELŐSZÓ	4
KÜLDETÉSÜNK	4
JÖVŐKÉPÜNK	5
HELYZETELEMZÉS	5
AZ INTÉZMÉNY JOGI STÁTUSZA	8
PEDAGÓGIAI ALAPELVEINK	9
NEVELÉSI PROGRAM	10
1. AZ INTÉZMÉNYÜNKBEN FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA PEDAGÓGIAI ALAPELVEI, CÉLJAI, FELADATAI, ESZKÖZEI, ELJÁRÁSAI	10
1.1. A NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA PEDAGÓGIAI ALAPELVEI.....	10
1.2. A NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA CÉLJAI ÉS FELADATAI.....	12
1.2.1. A nevelő-oktató munka céljai és feladatai az 1-4. évfolyamokon.....	14
1.2.2. A nevelő-oktató munka céljai és feladatai az 5-8. évfolyamokon.....	15
1.2.3. A nevelő-oktató munka eszközei, eljárásai.....	17
1.2.4. A nevelő-oktató munka pedagógiai eszközei, módszerei, eljárásai.....	19
2. SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSI FELADATOK	20
2.1. A TANULÓK SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSÉVEL KAPCSOLATOS NEVELÉSI FELADATOK.....	21
2.1.1. A tanulók erkölcsi nevelése.....	21
2.1.2. A tanulás tanítása.....	23
2.1.3. Családi életre nevelés.....	26
2.1.4. Gazdasági és pénzügyi nevelés.....	27
2.1.5. Médiatudatosságra nevelés.....	28
2.1.6. Pályaorientáció és munkára nevelés.....	28
2.1.7. Állampolgárságra, demokráciára nevelés.....	30
2.1.8. Nemzeti azonosságtudatra, hazafiasságra nevelés.....	31
2.1.9. Fenntarthatóság, környezettudatosság.....	32
2.2. KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE.....	33
2.2.1. Kommunikációs kompetenciák fejlesztése.....	33
2.2.2. Matematikai gondolkodási kompetencia fejlesztése.....	35
2.2.3. Természettudományos kompetencia fejlesztése.....	36
2.2.4. Digitális kompetenciák fejlesztése.....	38
2.2.5. A tanulás kompetenciái.....	39
2.2.6. Munkavállalói és vállalkozói kompetencia fejlesztése.....	40
2.2.7. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciáinak fejlesztése.....	40
2.2.8. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztése.....	41
3. AZ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK	42
3.1. AZ ISKOLA EGÉSZSÉGNEVELÉSI TEVÉKENYSÉGÉNEK KIEMELT FELADATAI.....	42
3.2. BOLDOGSÁGÓRA PROGRAM.....	43
3.3. AZ ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK ELSAJÁTÍTÁSA.....	43
2. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos kiemelt feladatok.....	43
3. Az egészségnevelést szolgáló egyéb (tanórán kívüli) foglalkozások: Hiba! A könyvjelző nem létezik.	
4. A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK	44
4.1. A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS ÉS A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS FELADATAINAK MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ TEVÉKENYSÉGI RENDSZER ÉS SZERVEZETI FORMÁK.....	45
5. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG	49

5.1.	SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ TANULÓK	49
5.2.	A BEILLESZKEDÉSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGEKKEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG	56
5.3.	A TEHETSÉG, KÉPESSÉG KIBONTAKOZTATÁSÁT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK	57
5.4.	A HÁTRÁNYOS ÉS A HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ TANULÓK INTEGRÁCIÓJÁT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK	58
6.	A GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK.....	59
7.	A TANULÁSI KUDARCNAL KITETT TANULÓK FELZÁRKÓZTATÁSÁT SEGÍTŐ PROGRAM.....	62
8.	A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SZOLGÁLÓ TEVÉKENYSÉGEK	62
9.	AZ ISKOLA KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAMJA	63
9.1.	A KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAM KÉSZÍTÉSÉNEK ALAPELVEI	64
9.2.	A KÖRNYEZETI NEVELÉS CÉLJA, FELADATAINK	66
9.3.	KÖRNYEZETI NEVELÉS A TANÓRÁN.....	67
9.4.	KÖRNYEZETI NEVELÉS A TANÓRÁN KÍVÜL.....	68
9.5.	KÖRNYEZETVÉDELMI JELES NAPOK	69
10.	A PEDAGÓGUSOK HELYI FELADATAI, AZ OSZTÁLYFŐNÖK FELADATAI	69
10.1.	A PEDAGÓGUSOK ALAPVETŐ FELADATAI.....	69
10.2.	AZ OSZTÁLYFŐNÖKI MUNKA TARTALMA, AZ OSZTÁLYFŐNÖK FELADATAI	73
11.	AZ ISKOLA SZEREPLŐINEK EGYÜTTMŰKÖDÉSÉVEL KAPCSOLATOS FELADATOK – A SZÜLŐ, A TANULÓ, A PEDAGÓGUS ÉS AZ INTÉZMÉNY PARTNEREI KAPCSOLATTARTÁSÁNAK FORMÁI.....	77
11.1.	AZ ISKOLA KÖZÖSSÉGEINEK EGYÜTTMŰKÖDÉSE	77
11.1.1.	<i>Az igazgatóság és a nevelőtestület együttműködése.....</i>	<i>77</i>
11.1.2.	<i>A szakmai munkaközösségek együttműködése.....</i>	<i>77</i>
11.1.3.	<i>A szülői szervezet és az iskola közösségeinek együttműködése</i>	<i>77</i>
11.1.4.	<i>A nevelők és a tanulók kapcsolattartása és együttműködése.....</i>	<i>78</i>
11.2.	A TANULÓKNAK AZ INTÉZMÉNYI DÖNTÉSI FOLYAMATBAN VALÓ RÉSZVÉTELI JOGAI GYAKORLÁSÁNAK RENDJE	78
11.3.	A NEVELŐK ÉS A SZÜLŐK KAPCSOLATTARTÁSA ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉSE.....	79
11.4.	AZ ISKOLA VEZETÉSÉNEK ÉS KÖZÖSSÉGEINEK KÜLSŐ KAPCSOLATAI, EGYÜTTMŰKÖDÉSE ISKOLÁN KÍVÜLI INTÉZMÉNYEKSEL.....	80
12.	A TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGÁK SZABÁLYAI	81
13.	AZ ISKOLÁBA JELENTKEZŐ TANULÓK FELVÉTELÉNEK ÉS ÁTVÉTELÉNEK ELVEI..	83
	HELYI TANTERV	85
1.	A KÖZNEVELÉSI TÖRVÉNY ALAPJÁN ELKÉSZÍTETT ÚJ PEDAGÓGIAI PROGRAM BEVEZETÉSÉNEK ÜTEMEZÉSE	85
2.	A MÓDOSÍTOTT NEMZETI ALAPTANTERV TANTÁRGYAI ÉS KÖTELEZŐ ÓRASZÁMAI.....	86
2.1.	SZABADON TERVEZHETŐ ÓRÁK.....	86
3.	A TANKÖNYVEK ÉS MÁS TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI.....	91
4.	A NEMZETI ALAPTANTERVBEN MEGHATÁROZOTT PEDAGÓGIAI FELADATOK HELYI MEGVALÓSÍTÁSA.....	91
4.1.	AZ 1-2. ÉVFOLYAM PEDAGÓGIAI FELADATAINAK MEGVALÓSÍTÁSA.....	91
4.2.	A 3-4. ÉVFOLYAM PEDAGÓGIAI FELADATAINAK MEGVALÓSÍTÁSA.....	92
4.3.	AZ 5-6. ÉVFOLYAM PEDAGÓGIAI FELADATAINAK MEGVALÓSÍTÁSA.....	92
4.4.	A 7-8. ÉVFOLYAM PEDAGÓGIAI FELADATAINAK MEGVALÓSÍTÁSA.....	92
5.	TANÓRÁN KÍVÜLI FOGLALKOZÁSOK	93
6.	AZ ISKOLAI BESZÁMOLTATÁS, AZ ISMERETEK SZÁMONKÉRÉSÉNEK KÖVETELMÉNYEI ÉS FORMÁI	94

7.	A TANULÓK TANULMÁNYI MUNKÁJÁNAK, MAGATARTÁSÁNAK ÉS SZORGALMÁNAK ELLENŐRZÉSE ÉS ÉRTÉKELÉSE.....	95
8.	AZ ISKOLA MAGASABB ÉVFOLYAMÁRA LÉPÉS FELTÉTELEI.....	100
9.	A TANULÓK ÁTVÉTELE, ISKOLAVÁLTÁS.....	101
10.	AZ OTTHONI (NAPKÖZIS ÉS TANULÓSZOBAI) FELKÉSZÜLÉSHEZ ELŐÍRT ÍRÁSBELI ÉS SZÓBELI FELADATOK MEGHATÁROZÁSÁNAK ELVEI ÉS KORLÁTJAI	101
11.	SAJÁTOS NEVELÉSŰ IGÉNYŰ TANULÓK NEVELÉSE, OKTATÁSA	102
12.	A MINDENNAPOS TESTNEVELÉS, TESTMOZGÁS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK MÓDJA.....	105
13.	A TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTÁNAK MÉRÉSE.....	106
	ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK, NYILATKOZATOK.....	107
	MELLÉKLET	109

ELŐSZÓ

A Mezőlaki Arany János Általános Iskola feladata a beiskolázási körzetbe tartozó általános iskolás korú gyermekek nevelése, oktatása; olyan korszerű fejleszthető alpműveltség nyújtása, amely felkészít a továbbtanulásra és a pályaválasztásra.

2013. január 1-jétől az intézmény fenntartója a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ.

Alapfeladatunk a beiskolázási körzetünkbe (Mezőlak, Békás, Magyargencs, Kemeneshőgyész és Mihályháza községek közigazgatási területe) tartozó tanköteles korú gyermekek általános műveltségének megalapozása. E feladat megvalósításának érdekében Mezőlakon 8 évfolyamos általános iskola működik.

*„Legnagyobb cél pedig, itt, e földi létben,
Ember lenni mindég, minden körülményben.”
/Arany János/*

KÜLDETÉSÜNK

Községünkben 1560 óta folyik a mezőlaki gyerekek nevelése, oktatása.

Többszázéves hagyományainkra építve, de a XXI. század kihívásaira is választ adva a lehető legmagasabb színvonalon végzett nevelő-oktató munkával fejlesztjük diákjainkat megfelelő a szülői igényeknek és a fenntartói elvárásoknak is.

Az iskola több évszázados története arra kötelez bennünket, hogy a nevelő és oktató munkánkban kiemelt figyelmet fordítsunk a lakóhely és a nemzet történetének, hagyományainak megismerésére, a haza iránti szeretet felébresztésére, a különféle világnézetű emberek cselekvő együttélésének gyakoroltatására.

A beiskolázási körzetünkben élő családok, szociális, anyagi és kulturális helyzete egymástól nagymértékben eltér, ezért nevelő és oktató munkánk ehhez a helyzethez igazodik: tanórán és tanórán kívül megpróbáljuk segíteni a nehéz körülmények között élő, hátránnyal induló tanulók felzárkóztatását, ugyanakkor kiemelt fontosságú feladatnak tekintjük a tehetséges, jó képességű gyermekek fejlesztését is.

A társadalom, a pedagógusok és a szülők célja azonos: a gyermekeinkből művelt, jól képzett, az életben boldogulni tudó embereket szeretnénk nevelni. Iskolánk hosszú múltja alatt többször változtak az iskola falai, épületei, de nem változott a bennük munkálkodó pedagógusok hivatástudata. A dolgozók fő célja emberséget és tudást adni a felcseperedő gyermekeinknek, tanulóinknak.

Arra törekszünk, hogy a tudásvágy és az életöröm, a művészetek, tudományok pártolása, a sokoldalúság, és mindenekelőtt az emberközpontúság hassa át közös munkánkat, szellemiségünket.

Intézményünk gyermekeivel olyan kapcsolatot alakítunk ki, mely egymás tiszteletén, megbecsülésén, szeretetén alapszik.

Elsősorban személyes példamutatásunkon keresztül szeretnénk nevelni.

Nevelési és oktatási tevékenységünkben előnyben részesítjük gyermekeink életkori sajátosságainak megfelelő felfedeztető, tevékenység - centrikus módszereket.

Intézményünk gyermekbarát, ugyanakkor rendre törekvő, világos rendszert kínál, melyben reményeink szerint minden gyerek a legmagasabb szinten bontakoztathatja ki képességeit, megtanulhatja a testileg, szellemileg, érzelmileg és erkölcsileg egészséges életvitelt.

Azt szeretnénk, ha iskolánk olyan léletté válna, ahol a gyerek szívesen van jelen. Nem csak azért, mert az életre készül, hanem azért, mert életének egy adott szakaszában itt él, és itt érzi jól magát. Szereti az itt zajló életet, mert az természete szerint való. Nem elnyomja, hanem felemeli őt.

JÖVŐKÉPÜNK

„Sose bonts le egy kerítést addig, amíg nem tudod, hogy miért állították oda!” John F. Kennedy szavai gondolatébresztőek, ha az iskolánk jövőképéről van szó.

Olyan korban élünk, ahol egymás után omlanak le a régi kerítések. Őseink több száz év alatt felhalmozott tudása, értékrendje foszlik szét. Személytelenedik, embertelenik, sivárosodik a világ, amelyben élünk, amelyben felnőnek gyermekeink. De még tehetünk ellene. Ma már a legmodernebb tudomány is igazolja azt, hogy kapaszkodnunk kell meséink, mondáink, valóságaink tanításaiba. Sziklaszilárdan ki kell tartanunk szüleinktől kapott értékeink, az emberi alapigazságok mellett.

Ezeket kell, hogy szolgálja a tudomány, a technika, a modern világ minden vívmánya. Így a múltat a jelennel ötvözve építhetünk egy emberibb jövőt. Ezt a nézetet szeretnénk elültetni, erősíteni diákjaink szívében, lelkében.

Az iskola egy közös vállalkozás, ami akkor megy jól, ha a tagjai – diákok, pedagógusok, szülők – együttműködnek, őszinte a viszonyuk, támogatják egymást.

A világ rohamosan és folyamatosan változik körülöttünk, mindig újabb és újabb kihívások elé állít. Ezekre az állandóan változó kihívásokra, helytállásra kell nevelnünk diákjainkat. Fejlesztani érzelmi intelligenciájukat, hogy jobban megértsék önmagukat és embertársaikat, hogy képesek legyenek innovatív módon együttműködni, problémát megoldani, igaz emberként viselkedni.

HELYZETELEMZÉS

"Ahol szeretünk, ott az otthonunk - az otthon, melyet lábunk elhagyhat, de szívünk sohasem."

/Oliver Wendell Holmes/

Mezőlak

Mezőlak 1060 lélekszámú Veszprém megyei település. Igazi magyar alkotás. Igaz, nem dicsekedhet nagynevű elődökkel, mint például Győr a keltákkal és a rómaiakkal, de ősmagyarokkal igen. A község történelme visszanyúlik az Árpád-házi királyok korára. A neve 1286-ból ismeretes, Mezenlak néven. 1359-ben Mezeulak néven szerepel. 1488-ban Mezewlak. Ebben az időben a falu földesura Zámbo János volt. Mezőlakot a középkortól kezdve egészen a XVIII. század közepéig a híres Zámbo család birtokolta, itt volt a Veszprém megyei birtokainak a központja. A falu abban az időben a nagyobb települések közé tartozott. 1763-ban az Esterházyak kezébe került Mezőlak. Az egykori kisközséget 1922-ben nyilvánították nagyközséggé. A történelmi múltat idézi néhány szép épülete a falunak, melyekre joggal büszke a lakosság. A Sold kastély szecessziós épülete, a gótikus stílusú református templom is ezek közé tartozik...A Fő téren található világháborús emlékmű a község hősi halottjaira

emlékezteti az utókort. A falu határában elterülő horgászparadicsom, a Szélmezői tőzegtavak hatalmas területe hihetetlen lehetőségeket rejt magában.

A mezőlaki iskola története

Felekezeti iskolák (1560-1948)

Református iskola

A mezőlaki iskola története az 1560-as évekre nyúlik vissza. A Pápai Református Kollégium (alapítva 1531.) hatása és a reformáció tanai gyorsan eljutottak Mezőlakra. A „Nem állami népiskolák törzskönyve” adatai szerint a református iskola első tanítói állását 1560-ban szervezték. A mezőlaki református felekezetnek előbb volt tanítója, mint prédikátora. A korabeli írásokból tudjuk, hogy 1615 óta van református lelkésze a falunak.

Az első iskola helyét nem ismerjük. Talán a mai református parókia helyén állt. 1873-ban épült a templom keleti oldalán a „tanulóház” két hatalmas tanteremmel. Mellette újították fel a tanítói lakást (Kossuth u. 105.)

Az iskola épületét 1934-ben átépítették a kor színvonalának megfelelően. Iskolaként 1971-ig működött.

Katolikus iskola

A katolikus iskolát az Eszterházy-család alapította 1779-1817 között. A korabeli írások szerint 1789-ben Kreskó József nyárádi iskolamester segédkezett az egyházi szertartásoknál és tanította a gyerekeket is. Az első iskola, a mai plébánia épület udvarában állt (Petőfi u.36.). Ugyanitt 1825-ben épült fel az egy tantermes iskola, az utcafronton pedig a tanítói lakás. Mivel a tanulók létszáma szükségessé tette az iskola korszerűsítését, ezért 1942-ben állami segélyből és sok-sok közmunkával az Ady u. 41. szám alatt modern kettő tantermes iskola és háromszobás tanítói lakás épült. A későbbiekben ez az épület került bővítésre, ma itt található a község iskolája. A lakást lebontották, helyére óvodát építettek.

Evangélikus iskola

Az evangélikus iskola 1873-ban létesült Békáson. 1875-ben a békási és mezőlaki evangélikusok megvettek egy telket Mezőlakon (Petőfi u.25.) rajta kovácműhellyel, s közös szorgalommal felépítették az iskola egy tantermét és a szerény tanítói lakást.

1941-ben egy miniszteri tanácsosi és a megyei főispán látogatásakor megállapították, hogy a tanterem vizes és egészségtelen, ezért 20000 pengő állami segéllyel és az evangélikusok önzetlen szorgalmával, adományával az Arany János utcában új tágas tantermet és három szobás lakást építettek. 1942. szeptember 6-án avatták fel, s iskolaként 1973-ig működött.

Itt létesült ezután a falu első óvodája. 1990 után az egyház visszakapta az épületet, ma az evangélikusok temploma, amely egy szép harangtoronnyal is bővült. A tanítói lakás pedig a mindenkori evangélikus lelkész lakása.

Az államosítástól napjainkig

Az államosítás után (1948) a volt felekezeti iskolák öt tantermében délelőtt és délután is folyt tanítás. Később a kastély épületében is kialakítottak két tantermet. Így négy helyen is tanítottak.

1971-ben minisztériumi segítséggel a volt katolikus iskolában 4 modern tanterem, irodák, mosdók épültek. 1973-ban emeletes szárnnyal bővült tovább az épület, itt 4 tanterem és szertárak kaptak helyet. Ettől az időponttól már körzeti iskolaként működött. Nemcsak a békási gyerekek, hanem a mihályházi felső tagozatosok is ide jártak iskolába.

1976 óta az iskola Általános Művelődési Központ, amely irányítása alatt működik az óvoda, iskola, könyvtár és a közművelődés.

1978-ban a mezőlaki ÁMK irányítása alá került Nemesgörzsöny és Nagyacsád közoktatása és közművelődése is.

1990-ben a rendszerváltáskor Mihályháza, Nemesgörzsöny és Nagyacsád leváltak az intézményről. Így 2006-ig csak a mezőlaki és a békási gyerekek tanultak itt.

2006-tól a környező iskolák bezárásával a kemenesszentpéteri, magyargencsi és kemeneshőgyészi gyerekeknek is otthont ad az iskola. 2008-tól pedig a mihályházi iskola is csatlakozott az iskolatársuláshoz. Az alsósok helyben tanultak a mezőlaki ÁMK tagintézményében.

2013-tól állami fenntartás alá került iskolánk, innentől viseli a Mezőlaki Arany János Általános Iskola nevet. 2017-ben az intézményi átszervezés során a Mezőlaki Arany János Általános Iskola Mihályházi Tagintézménye megszűnt, egy évig telephelyként funkcionált tovább – tanítás már nem volt az intézményben. 2018 júliustól a mihályházi telephely visszakerült az önkormányzathoz.

AZ INTÉZMÉNY JOGI STÁTUSZA

A költségvetési szerv

1. Neve: **Mezőlaki Arany János Általános Iskola**
2. Címe: **8514 Mezőlak, Ady u.41.**
3. Székhely intézmény: **Mezőlaki Arany János Általános Iskola**
Mezőlak, Ady u. 41. Tel.: 06/89/348-001
4. Jogszabályban meghatározott közfeladata:
 - **általános iskolai nevelés-oktatás**
5. Az intézmény alaptevékenysége:
80121-4 nappali rendszerű, általános műveltséget megalapozó iskolai oktatás
6. Fenntartó: **Pápai Tankerületi Központ**
8500 Pápa, Mézeskalács u.2.

PEDAGÓGIAI ALAPELVEINK

Nevelésünk meghatározó elemei azok az értékek, amelyeket a szülők, a tanulók, a nevelők, a fenntartó, és a társadalom *elvár az iskolától*. Ezen értékek közvetítői a pedagógusok, szülők, akik személyes példájukkal, tapasztalataikkal, szakértelmükkel megfelelő hatásokban képesek befolyásolni a rájuk bízott fiatalok magatartását, viselkedését.

Intézményi pedagógiai munkánkat a *humanista erkölcsi értékek*, a *nemzeti tudat*, a *demokratikus célok*, a *tanulók személyiségének fejlesztése*, a *mindennapi munkánkban jelen lévő kompetencia alapú oktatás*, a *korszerű technikai - technológiai szemlélet* (pl. IKT használat) alapján határozzuk meg.

Hisszük, hogy gyermekeinket a hazát tisztelő és szolgáló, a családot becsülő és szerető, a nemzetért tenni akaró, európai szemléletű, a világ globális problémáira érzékeny, nyitott, a másság iránt is érdeklődő és toleráns polgárokká neveljük.

Intézményünk a *polgári iskola haladó hagyományaira építve*, korszerű ismeretekkel felruházott, nyitott, őszinte személyiségű, környezetével harmonikus kapcsolatban élő, hazáját szerető, Európában otthonosan mozgó ifjúság felnevelését tartja céljának.

Intézményünkben a gyermekek teljes személyiségének fejlesztése, értékrendjük megalapozása, kompetenciáik (korszerű ismereteik, képességeik, jártasságaik, készségeik, adottságaik, attitűdjük) kialakítása, bővítése és fejlesztése érdekében a legfontosabb:

- a gyermekek testi-lelki szükségleteinek maximális figyelembe vétele a nevelés folyamán
- a kompetencia alapú oktatás bevezetése, elterjesztése
- a tanulók képességeinek és kulcskompetenciáinak egyénre szabott fejlesztése
- esélyegyenlőség biztosítása
- SNI-s tanulók integrált oktatása
- alkotó pedagógiai klíma megteremtése
- a különféle kommunikációs csatornákon nyert információk, az értelmi képességeket fejlesztő ismeretanyag *megértése és alkalmazása*, lépéstartás az informatikai forradalommal,
- *az önálló ismeretszerzés iránti igény felkeltése,*
- *saját (egyéni) hatékony tanulási technikák és módszerek kialakítása,*
- *szülőföldünk, lakóhelyünk, hazánk és népünk kultúrájának, hagyományainak, történelmi emlékeinek megismerése, megőrzése, tiszteletben tartása.* Egészséges nemzeti önbecsülés és hazaszeretet
- az európai és nemzetközi törekvések ismerete, *más népekkel szembeni tolerancia* és elfogadó attitűd kialakítása. Fogékonyság az emberi kapcsolatokra, a barátságra. Az alkotmányosság és a törvényesség, az állampolgári jogok tisztelete. Törekvés a demokrácia érvényesítésére. Igény a közéletiségre, a közösségi tevékenységekre.
- a demokratikus magatartásformák elsajátíttatása,
- *a Föld globális problémáinak megértése,*
- *az egészséges életvitel, egészségvédelem technikájának elsajátíttatása.* Testi-lelki egészség szükséges a harmonikus személyiségfejlődéshez. Az egészség megőrzésének fontossága. Az egészséges és kulturált életmód iránti igény.
- *Az élet tisztelete, védelme. A környezetvédelem lehetőségeinek ismerete és gyakorlása, a környezettudatos szemlélet és magatartás kialakítása.*

NEVELÉSI PROGRAM

„Olyan embereket kell az iskoláknak kibocsátaniuk,
akik megtalálják helyüket az életben,
és szemüket a táguló horizontra függesztve szilárdan megállnak a lábukon.
Ez a feladat az iskolát minden szinten a legfontosabb közintézménnyé,
és a tanítást a legfontosabb közéleti alakká teszi.
Ahogyan ma tanítunk, olyan lesz a holnap.”

(Szentgyörgyi Albert)

1. AZ INTÉZMÉNYÜNKBEN FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA PEDAGÓGIAI ALAPELVEI, CÉLJAI, FELADATAI, ESZKÖZEI, ELJÁRÁSAI

1.1. A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei

A Mezőlaki Arany János Általános Iskolában tanító pedagógusok mindennapi nevelő és oktató munkájukban az alább felsorolt pedagógiai alapelveket szeretnék érvényre juttatni.

1. Intézményünkben olyan légkört kívánunk teremteni, ahol a gyermekek otthon érezhetik magukat.

Ennek keretében:

- a gyermekek személyiségét tiszteletben tartjuk,
- a gyerekeket bevonjuk saját iskolai életük megszervezésébe,
- a tanulók egyéni képességeit az oktatás során figyelembe vesszük,
- diákjaink előre megismerhetik a velük szemben támasztott követelményeket, így tudhatják, mit várunk el tőlük,
- minden gyermek számíthat a pedagógusok jóindulatú segítségére tanulmányi munkájában és életének egyéb problémáiban,
- az iskola életében szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakítására törekszünk:
 - tanuló és tanuló,
 - tanuló és nevelő,
 - szülő és nevelő,
 - nevelő és nevelő között.

2. Iskolánkban a tanulók teljes személyiségének fejlesztése, valamint a tanulók korszerű ismereteinek, képességeinek, készségeinek kialakítása és bővítése a legfontosabb pedagógiai feladat. Nevelőink **szellemileg, erkölcsileg és testileg** egészséges nemzedéket kívánnak nevelni a ránk bízott gyermekekből.

Ennek érdekében:

- a tervszerű nevelő és oktató munka a tanulók alapkészségeit fejleszti és számukra korszerű, a mindennapi életben hasznosítható, továbbépíthető alaptervet nyújt,
- iskolánk olyan – az emberre, a társadalomra, a művészetekre, a természetre, a tudományokra, a technikára vonatkozó – ismereteket közöl, melyek megalapozzák a tanulók műveltségét, világszemléletét, világképük formálódását és eligazodásukat szűkebb és tágabb környezetükben,
- az iskola oktató tevékenységének célját a gyermeki személyiség széleskörű fejlesztésében látjuk,
- fontosnak tarjuk, hogy diákjaink elsajátítsák, az egyéni tanulás módszereit,

- szeretnénk elérni, hogy tanulóink körében a szorgalomnak, a tudásnak és a munkának becsülete legyen,
 - törekszünk a humánusra, az egyén és a közösségek iránti tiszteletre,
 - segítünk diákjainknak észrevenni és értékelni a jót – megelőzni, felismerni a rosszat,
 - törekszünk az emberek közötti érintkezés, a kommunikáció elfogadott normáinak és helyes formáinak kialakítására,
 - szeretnénk tanulóinkat megismertetni nemzeti kultúránk és történelmünk eseményeivel, kiemelkedő személyiségeivel és hagyományaival, hogy mindezek megbecsülése révén tápláljuk a gyermekekben a haza, a szülőföld iránti szeretetet.
3. Iskolánk – elsősorban a szülőkkel ápolt kapcsolatok révén – folyamatosan részt kíván venni lakóhelyünk életében. Ennek érdekében:
- rendszeres kapcsolatot tartunk a tanulók szüleivel, a családokkal,
 - igyekszünk lehetőséget teremteni arra, hogy iskolánk életéről, tevékenységéről, eredményeiről minél többet megismerhessenek a szülők, valamint falunk érdeklődő polgárai,
 - nevelőink fontos feladatnak tartják, hogy iskolánk – eddigi hagyományaihoz híven – továbbra is képviseltesse magát a különféle város környéki, megyei és országos rendezvényeken.
4. Érvényesülnie kell a NAT-ban felsorolt kiemelt fejlesztési feladatoknak:
- Az erkölcsi nevelés
 - Nemzeti öntudat, hazafias nevelés
 - Állampolgárságra, demokráciára nevelés
 - Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése
 - A családi életre nevelés
 - A testi és lelki egészségre nevelés
 - Felelősségvállalás másokért, önkéntesség
 - Fenntarthatóság, környezettudatosság
 - Pályaorientáció
 - Gazdasági és pénzügyi nevelés
 - Médiatudatosságra nevelés
 - A tanulás tanítása
5. Eseményeinkben olyan tanuló képe él, aki a közös családi és iskolai nevelés eredményeképpen egyesíti magában az alábbi tulajdonságokat:
- humánus,
 - erkölcsös,
 - fegyelmezett,
 - művelt,
 - kötelességtudó,
 - érdeklődő, nyitott,
 - kreatív, alkotó,
 - becsüli a szorgalmas tanulást, a munkát,
 - képes a problémák érzékelésére és megoldására,
 - gyakorlatias,
 - képes eligazodni szűkebb és tágabb környezetében,
 - jó eredmények elérésére törekszik (játékban, munkában, tanulásban),
 - van elképzelése a jövőjéről illetően,
 - becsüli a tudást,

- öntevékeny, aktívan vesz részt a tanulásban,
- ismeri a tanulás helyes és hatékony módszereit,
- képes tudását tovább fejleszteni és önállóan ismereteket szerezni,
- tudását folyamatosan gyarapítja, bővíti,
- képes az értő olvasásra, gondolatait helyesen és szabatosan tudja megfogalmazni szóban és írásban,
- a mindennapi életben felhasználható képességekkel rendelkezik,
- ismeri, tiszteli, óvja, ápolja:
 - nemzeti kultúránkat, történelmünket, anyanyelvünket,
 - a természet, a környezet értékeit,
 - más népek értékeit, hagyományait,
 - az egyetemes kultúra legnagyobb eredményeit
- a társadalmilag elfogadott normák szerint viselkedik az emberi és a természeti környezetben,
- ismeri és alkalmazza a közösségben éléshez szükséges magatartásformákat,
- ismeri és betartja a különféle közösségek (család, iskola, társadalom) együttélését biztosító szabályokat,
- ismeri és alkalmazza az emberek közötti érintkezés, a kommunikáció elfogadott formáit és módszereit,
- viselkedése udvarias,
- beszéde kulturált,
- társaival együttműködik,
- születi, nevelőit, társait szereti és tiszteli,
- képes szeretet adni és kapni,
- szereti hazáját,
- megérti, tiszteletben tartja a sajátjától eltérő nézeteket,
- szellemileg és testileg egészséges, edzett,
- egészségesen él,
- szeret sportolni, mozogni,
- megjelenése és személyes környezete tiszta, ápolt, gondozott.

Tudjuk, hogy ezeknek a tulajdonságoknak mindegyikét nem vagyunk képesek kialakítani minden egyes hozzánk járó tanuló személyiségében.

Nevelőink mindennapi nevelő és oktató munkája azonban arra irányul, hogy a lehető legtöbb diákunk rendelkezzen végzős korára minél több itt felsorolt személyiségjeggyel.

1.2. *A nevelő-oktató munka céljai és feladatai*

Az iskolánkban folyó nevelő-oktató munka céljait az általános emberi és a nemzeti értékek tanulókkal történő megismertetése, elfogadtatása és átadása határozza meg.

Pedagógiai munkánk alapvető feladata, hogy a gyermeki nyitottságra, fogékonyságra, érdeklődésre és aktivitásra építve a személyiségfejlődés szempontjából kiemelten fontos alábbi értékeket tanulóink elsajátítsák, ezek képviselője váljon bennük meggyőződéssé és határozza meg viselkedésüket, magatartásukat.

- a) Az élet tisztelete, védelme. A természeti környezet megóvása. Az állatok és növények védelme, szeretete. Fogékonyság az élő és az élettelen természet szépsége iránt.
- b) Az ember testi és lelki egészsége. Az egészség megőrzésének fontossága. Az egészséges és kulturált életmód iránti igény. A testmozgás iránti igény. Az önel-

- látás képességeinek kialakítása (tisztálkodás, öltözködés, étkezés, környezet rendben tartása). Az egészségvédelem (az egészségre káros szokások ismerete, elutasítása; a balesetek megelőzése).
- c) Az önismeret, a saját személyiség kibontakoztatásának igénye (önbecsülés, önbizalom). Felelősségvállalás saját sorsának alakításáért (önállóság, kitartás, szorgalom, kreativitás). Nyitottság az élményekre, a tevékenységekre, az esztétikum befogadására és létrehozására.
- d) Fogékonyság az emberi kapcsolatokra, a barátságra. Hűség, önzetlenség, megértés, tapintat, őszinteség, egymás elfogadása, udvariasság, figyelmesség.
- e) A család tisztelete, a szülők, nagyszülők megbecsülése, szeretete.
- f) Kulturált magatartás és kommunikáció a közösségben. Udvariasság, figyelmesség, mások szokásainak és tulajdonának tiszteletben tartása. Fegyelem és önfegyelem. Közösségi érzés, áldozatvállalás. Törekvés az előítélet-mentességre, a konfliktusok kezelésére, készség a megegyezésre.
- g) A világ megismerésének igénye. Igény a folyamatos önművelésre, az értékelés és önértékelés, valamint az önálló tanulás képességeinek kialakítására.
- h) A szülőföld és Magyarország megismerése, szeretete, megóvása. A nemzeti kultúra ápolása: a nemzeti múlt megismerése, megértése, emlékeinek, hagyományainak, jelképeinek tisztelete, ápolása, megbecsülése. Egészséges nemzeti önbecsülés és hazaszeretet.
- i) A kisebbségben élő magyarságért érzett felelősség – é közösségvállalás. A hazánkban élő kisebbségek és más népek, nemzetek jogainak tisztelete, kultúrájuk, hagyományaik tiszteletben tartása.
- j) Az alkotmányosság, a törvényesség, az állampolgári jogok tisztelete. Az emberek egyenlőségének elismerése. Az egyetemes emberi jogok tiszteletben tartása. Érdeklődés a társadalmi jelenségek és problémák iránt. Igény a közéletiségre, a közösségi tevékenységekre. Törekvés a demokrácia érvényesítésére.
- k) A nevelő oktató munka átfogó célja, hogy a szülői házzal együttműködve megalapozza és fejlessze azokat az értelmi, érzelmi és akarati tulajdonságokat, amelyek az egyéni, családi, közösségi élethez, a tudásalapú és az információs társadalomban való felelős helytálláshoz szükségesek. Ezek közül különösen: becsületességet a társadalmi kapcsolatokban; a természet szeretetének, a természeti és épített környezet megbecsülésének, gondozásának igényét; egymás tiszteletére, megértésére, elfogadására, szolgálatára vonatkozó készségeket; az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza szeretetét, az érte való munkálkodás készségét.
- l) A tudásalapú társadalomban a személyes önmegvalósításhoz, az aktív állampolgári részvételhez, a társadalmi kohézióhoz és a foglalkoztathatósághoz szükséges kulcskompetenciák fejlesztése. Különösen fontos feladat az anyanyelvi, a matematikai-logikai, az idegen nyelvi, a szociális, életviteli és környezeti kompetenciák fejlesztése.
- m) A tanulók adottságainak, képességeinek kibontakoztatásával és fejlesztésével, szociális és családi eredetű hátrányok mérséklésével, korszerű, a helyi és társadalmi igényeknek megfelelő, továbbépíthető általános műveltség alapjainak elsajátításával a nevelő-oktató munka feladata továbbá, hogy kiművelje a tanulóknál azokat a képességeket, készségeket, attitűdöket, melyek lehetővé teszik, hogy:
- megismerjék, megértsék önmagukat, társaikat,
 - megfigyeljék és megértsék a természet és a társadalom jelenségeit,
 - értékeljék és megbecsüljék az egyetemes és a magyar kultúra értékeit,
 - fejlesszék fizikai teljesítőképességüket,

- minél többféle módon és eszközzel fejezzék ki gondolataikat, érzéseiket, véleményüket, vágyaikat, fejlesszék a tanulásra való képességüket, akaraterejüket,
 - képesek legyenek a szép befogadására, megóvására és megteremtésére.
- n) Azoknak a készségeknek, képességeknek és attitűdöknek a rendszerszerű fejlesztése, amelyek az egyén belső, személyes harmóniájának és a társadalmi beilleszkedés alapját képezik. Ennek érdekében át kell alakítani az iskola tanulási környezetét, azaz azoknak a tényezőknél az együttesét, amelyek befolyásolják a tanulók nevelését-oktatását. Így különösen a tanulók és a pedagógusok kapcsolatát, a tanulók kapcsolatát egymással, a gyerekek és az őket tanító pedagógusok tudásrendszereit, továbbá a tanulás fizikai környezetét.
- o) A tanulók a nyolcadik évfolyam végére legyenek képesek kitartóan tanulni, saját tanulásukat megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, ideértve az idővel és az információval való hatékony gazdálkodást is
- p) A tanulás iránti érdeklődés felkeltése, fenntartása, pozitív tanulási attitűd kialakítása.

1.2.1. A nevelő-oktató munka céljai és feladatai az 1-4. évfolyamokon

a) Bevezető szakasz (1–2. évfolyam) céljai és feladatai:

- Az életkori szakasznak megfelelő tanulási, tevékenységszervezési és módszertani eljárások alkalmazásával zökkenőmentesen vezesse át a gyerekeket az óvodai tevékenységből az iskola világába, a tanulástevékenységeibe
- A kisgyermek természetes érdeklődésének és nyitottságának megőrzése, orientálása és továbbfejlesztése.
- A személyes képességekbe vetett hit és önbizalom megteremtése.
- A kisgyermek fokozott játék- és mozgásigényének kielégítése.
- A mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztése.
- A társakkal végzett közös tevékenységek élményének és örömeinek megerősítése.
- A társas kapcsolatok kialakításához és gazdagításához szükséges beállítódások és képességek kialakítása és gyakoroltatása.
- A tanulás, az elsajátítás élményének és örömeinek megismertetése.
- A tanulók ösztönzése saját környezetük megismerésére és megértésére.
- Az egészséges élet értékének felismertetése és tudatosítása a tanulóknál.
- A tanulás, a közös játékokban és feladatokban való részvételhez szükséges koncentrációs képességek és akarat tulajdonságok tudatosítása és fejlesztése.
- Egyszerű minták és sokoldalú lehetőségek adása az önkifejezéshez, az ismeretszerzéshez, a kísérletezéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz.

b) A kezdő szakasz (3–4. évfolyam)

- A személyes képességekbe vetett hit és önbizalom megóvása és megerősítése.
- Az önismeret fejlesztése az önmagára vonatkozó ismeretek és tapasztalatok gyarapításával és megbeszélésével.
- A mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztése.
- A mozgás, a rendszeres testedzés, a sportjátékok iránti kedv felkeltése és megerősítése.
- A társas kapcsolatok kialakításához és gazdagításához szükséges beállítódások és képességek gyakoroltatása.

- A megismerés, a megértés, a tanulás iránti érdeklődés és nyitottság megőrzése és továbbfejlesztése.
- A tanulók érdeklődésének felkeltése tágabb környezetük megismerése és megértése iránt.
- Az önálló tanuláshoz szükséges motívumok kialakítása és megerősítése.
- Az idegen nyelvek tanulása iránti igény felkeltése.
- A szóbeli és az írásbeli nyelvhasználathoz szükséges alapkészségek fejlesztése, gyakoroltatása.
- A narratív, a lényegkiemelő és a szabálykövető képességek kialakítása és folyamatos fejlesztése.
- A mindennapi életvitellel összefüggő gyakorlatias ismeretek nyújtása.
- Elemi ismeretek közvetítése a természetről, a társadalomról, a művészetekről, az emberiség és a haza történelméről.
- Az egészséges életmód mindennapi feltételeinek és összetevőinek megismertetése.
- A tanuláshoz, a közös játékokban és feladatokban való részvételhez szükséges koncentrációs képességek és akarati tulajdonságok fejlesztése.
- Egyszerű minták és sokoldalú lehetőségek adása az önkifejezéshez, az ismeretszerzéshez, a kísérletezéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz.

1.2.2. A nevelő-oktató munka céljai és feladatai az 5-8. évfolyamokon

a) Az alapozó szakasz (5–6. évfolyam)

- Az önértékelés képességének kialakítása és fejlesztése.
- A rendszeres testmozgás és a sport iránti igény megerősítése és kielégítése.
- A tanulóknak meglévő szolidaritásérzés, együttműködő- és segítőkészség értékének tudatosítása és fejlesztése.
- Az egészséges életmóddal összefüggő pozitív beállítódások, magatartásoknak és szokások megerősítése.
- A környezettel való harmonikus és konstruktív kapcsolathoz szükséges ismeretek, képességek és készségek kialakítása és fejlesztése.
- A megbízhatóság, becsületesség, szavahihetőség értékének tudatosítása.
- Az értelmes tanulás feltételének megteremtése az érzékelés útján szerzett tapasztalatok gyűjtésével, rendszerezésével és sokoldalú értelmezésével.
- A képi reprezentációk szerepének tudatosítása a tanulásban és a mindennapi életben.
- Aktív tevékenységre lehetőséget adó feladatok adása a tanulóknak: kísérletek, megfigyelések, projektek stb.
- A kritikai és kreatív olvasás képességének fejlesztése.
- Az eredményes tanulás módszereinek, technikáinak az elsajátíttatása, gyakoroltatása.
- A problémamegoldó gondolkodás és a döntésképeség megalapozása.
- A kreativitás fejlesztése.
- Az önálló tanulás és az önműveléshez szükséges ismeretek és képességek megalapozása.
- A tudományos ismeretek megértéséhez és elsajátításához szükséges szemléleti keretek és alapfogalmak megismertetése.
- Az idegen nyelvtudás mindennapi életben történő felhasználási lehetőségeinek megismertetése.
- A közösségek demokratikus működésének megértését elősegítő alapelvek megismertetése.

- Az európai és a nemzeti azonosságtudat erősítése, ápolása.
- Más népek és kultúrák megismerése iránti igény és beállítódás kialakítása.
- A tanuláshoz, a feladatokban való részvételhez szükséges koncentrációs képessége és akarati tulajdonságok fejlesztése.

b) A fejlesztő szakasz (7-8. évfolyam)

- Az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztése.
- A szociális képességek fejlesztése, az érzelmi intelligencia mélyítése és gazdagítása.
- Az emberi cselekedetek és konfliktusok értelmezése okaik, következményeik és az emberi értékekkel való összevetésük szempontjából.
- Az egyéni és a közérdek, a többség és a kisebbség fogalmának tisztázása a környezeti, társadalmi és kulturális konfliktusok megbeszélése kapcsán.
- A megismerési képességek fejlesztése, különös tekintettel a megfigyelési, kódozási, értelmezési, indoklási, bizonyítási képességekre.
- A képi reprezentációk értelmezéséhez és tanulásban való felhasználásukhoz szükséges vizuális képességek fejlesztése.
- A kulcsfogalmak tartalmának folyamatos gazdagítása és mélyítése.
- A problémaszituációkban is könnyen alkalmazható és működőképes fogalomrendszer kiépítése.
- A véleményformálás és a vélemények, érvek kifejtéséhez, értelmezéséhez, megvédéséhez szükséges képességek kialakítása.
- Az elvont fogalmi és elemző gondolkodás megalapozása.
- A mérlegelő gondolkodás megalapozása és fejlesztése.
- A komplex és különböző forrásokból származó információk kezeléséhez szükséges képességek kialakítása és fejlesztése.
- Az önálló, felnőtt élettel kapcsolatos helyes döntések megalapozása.
- A tanulók felkészítése a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra.
- Az általános műveltség megalapozásához szükséges ismeretek átadása. Az egyetemes emberi kultúra legjellemzőbb, legnagyobb hatású eredményeinek megismerése.
- A szűkebb és tágabb környezet természeti értékeinek, történelmi, kulturális és vallási emlékeinek, hagyományainak feltárására, megóvására történő ösztönzés és nevelés.
- A tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakítása.
- Az emberiség előtt álló globális problémák megismerése.
- Az idegen nyelvű kommunikáció fejlesztése.
- Más népek hagyományainak, kultúrájának, szokásainak, életmódjának megismerése.
- Az önálló és kritikus attitűd kialakításának megkezdése a médiákkal kapcsolatban.
- Az információs technológia adta lehetőségek felhasználása a tanítás-tanulás folyamatában.
- A lakóhely tanulási terepként történő felhasználása az ismeretek alkalmazásának gyakorlásához.
- Életszerű, valóságos problémák és feladathelyzetek teremtése az önkifejezéshez, az ismeretszerzéshez, a kísérletezéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz.

1.2.3. A nevelő-oktató munka eszközei, eljárásai

A nevelő-oktató munka céljai és feladatai élményszerű és változatos tanulói, tanári tevékenységgel, a differenciált, egyéni tanulási utakat középpontba helyező tanórai és tanórán kívüli munkával, sokszínű, pedagógiai módszerekkel és szervezési munkaformákkal valósítható meg. A nevelő-oktató munka céljait és feladatait megvalósító, az iskolában alkalmazott tevékenységek és azok fajtái, megvalósítási módok a következők.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek aktívan részesei legyenek a tanulási tevékenységnek. A tevékenységekre épülő tanulásszervezési formák segítik a tanulót a tanulási eredmények által kijelölt ismeretek megszerzésében, és ezen keresztül a kompetenciák fejlesztésében. Lehetőség szerint ki kell használni a tanulás társas természetéből adódó előnyöket, a differenciált egyéni munka adta lehetőségeket. Segíteni kell a párban vagy csoportban végzett felfedező, tevékeny és jól szervezett, együttműködésen alapuló tanulást. A tanulási eredmények elérését segítik elő az olyan differenciáló módszerek, mint a minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezet biztosítása, a tanulói különbségekhez illeszkedő, differenciált célkijelölés, a többszintű tervezés és tananyag-alkalmazás, a fejlesztő, tanulást támogató értékelés.

A differenciált tanulásszervezés jellegzetességeit képviselik az olyan eljárások, mint az egyéni rétegmunka vagy az adaptált szövegváltozatok felhasználása, melyek kiterjeszthetik és elmélyíthetik a tankönyvek tartalmát.

Lehetőség van a csoportokban a team-oktatásra, a szaktanárok és csoportvezető tanárok közötti együttműködés megvalósítására.

A helyi tantervbe olyan órákat is illesztünk, amelyben több tantárgy ismereteinek integrálását igénylő (multidiszciplináris) téma kerül a középpontba.

Tanulásszervezési eljárások

Egy-egy tanítási egység vagy tanóra megtervezése számos tanulásszervezéssel kapcsolatos döntést foglal magában. A pedagógusnak az alábbiakat szükséges figyelembe vennie a megfelelő módszerek kiválasztásakor:

- a feldolgozni kívánt ismereteket és a tanítási-tanulási folyamatot;
- a diákok erősségeit és gyengeségeit;
- a tanulók szükségleteit, igényeit és érdeklődési körét;
- a mindenki számára előírt fejlesztési követelményeket.

Ahhoz, hogy a tanulók elérjék a Nemzeti alaptantervben megjelölt nevelési és oktatási célokat, ahhoz többféle és különböző, adaptív tanulásszervezési stratégiát kell alkalmaznia. Így többek között az alábbiakat.

a) **Direkt tanulási stratégia**

Jellemzői: erős tanári irányítás, hatásos módja az információk átadásának, vagy a készségek lépésről lépésre megvalósuló fejlesztésének, deduktív eljárás.

Módszerei: előadás, magyarázat, a szemléltetés, a kérdve kifejtés, az összehasonlítás és a gyakorlás.

b) **Indirekt tanulásszervezési stratégia**

Jellemzői:

- a tanulók aktívak, a tanár bevonja őket a megfigyelésekbe, vizsgálódásokba, az adatokból levonható következtetések vagy a hipotézisek megalkotásába;
- a tanulók érdeklődésére és kíváncsiságára épít, gyakran ösztönzi őket alternatívák kidolgozására vagy problémák megoldására; rugalmas, mert hagyja, hogy a tanulók szabadon gondolkodhassanak, és különféle feladatmegoldásokat találhassanak, jelezve ezzel, hogy nem csak egy helyes út

létezik, így csökkentve félelmeiket attól, hogy az általuk adott válasz esetleg helytelen; fokozza a kreativitást és elősegíti az interperszonális készségek, képességek fejlődését;

- a tanulók ebben a formában gyakran jobban megértik az anyagot, a tanult fogalmakat, és megerősödik bennük, hogy az így megszerzett ismereteket fel is használják.

Módszerei: a megbeszélés, az értő olvasás, a fogalomalkotás, a problémamegoldás, az esettanulmány és a kutatás.

c) **Interaktív tanulószervezési stratégia**

Jellemzői:

- támaszkodik a résztvevők közötti megbeszélésre, közös munkára, mely lehetőséget nyújt a tanulóknak arra, hogy reagáljanak a tanár vagy társaik elképzeléseire, tapasztalataira, meglátásaira és tudására, egy másik szempont közös átgondolására készítetve őket.
- a pedagógus körvonalazza a témát, meghatározza a megbeszélésre rendelkezésre álló időt, a csoportok létszámát és összetételét, valamint a beszámolási és az eredmények megosztására szolgáló technikákat;
- az interaktív tanulószervezés mind a pedagógustól, mind a tanulótól a megfigyelés, a koncentráció, az interperszonális és hozzászólási készségek és képességek finomítását igényli;
- miközben a diákok tanulnak a társaiktól és a pedagógustól, fejlődnek szociális készségeik és képességeik, megtanulják szervezni, rendszerezni gondolataikat, és képessé válnak arra, hogy racionális érveket sorakoztassanak fel.

Módszerei: az ötletroham, a különböző kooperatív technikák, az egész osztály részvételével zajló megbeszélés, a vita, a kiscsoportos megbeszélés vagy projekt, illetve a párban vagy csoportokban történő közös feladatmegoldás, a szerepjáték és az interjú.

d) **Tapasztalati tanulás**

A tapasztalati tanulás induktív, tanulóközpontú és tevékenységorientált. Eredményességét a tapasztalatok egyéni feldolgozásának, illetve a tanultak más kontextusban való alkalmazásának képessége határozza meg.

Jellemzői:

- a hangsúly a tanulás folyamatán van, nem a tanulás eredményén;
- a tanulók valamilyen konkrét tevékenységben vesznek részt;
- motivációs szintjük általában magasabb, mert aktívan részt vehetnek valamiben, taníthatják egymást azáltal, hogy saját tevékenységükről beszélnek;
- a feladat végeztével kritikusan tekintenek vissza a tevékenységükre, tisztázzák a tanulás folyamatát, a tanultakat és az azzal kapcsolatos érzéseiket;
- a reflexiókból, az elemzésekből hasznos megállapításokra jutnak;
- a tanultakat új helyzetekben is képesek alkalmazni;
- a tapasztalati tanulás során különböző információforrásokat használhatnak fel (tanórai, iskolán kívüli helyzetek során is).

Módszerei: a kísérlet, a szimuláció, a játék, a kirándulás, a tanulmányi séta, a helyszíni megfigyelés, a mérés és a modellezés.

e) **Önálló tanulás**

Az önálló tanulás azokat a tanulószervezési módszereket fogja össze, amelyeknek kifejezetten az a célja, hogy az egyes tanulók kezdeményezőképességét, önállóságát és önművelési képességét fejlesszék.

Jellemzői:

- a tanulást egyaránt kezdeményezheti a tanuló vagy a pedagógus, de a középpontban mindig a gyerek önálló, megtervezett, gyakran a tanteremben jelen levő pedagógus irányítása vagy felügyelete mellett folyó ismeretelsajátítása áll;
- arra ösztönzi a tanulót, hogy felelősséget vállaljon saját tanulása megtervezéséért és a tanulás ütemének meghatározásáért;
- fejleszti a felelős döntéshozás képességét, mivel az egyénnek elemeznie kell az adott problémát, elhatározásra kell jutnia és átgondolt módon kell cselekednie;
- felkészíti az egyént arra, hogy képes legyen kezelni a munka, a család és a társadalom által támasztott változó követelményeket.

Módszerei: a személyre szóló feladat, a beszámoló, az esszé, a házi feladat, a mestermunka elkészítése, továbbá a kutatás és a számítógéppel segített tanulás.

1.2.4. A nevelő-oktató munka pedagógiai eszközei, módszerei, eljárásai

A nevelő-oktató munka során alkalmazott módszerek, eljárások célja, hogy a gyermekeket pozitív tevékenységre készítsük, a negatív hatásokat pedig kiküszöböljük.

A nevelési módszert, eljárást meghatározó tényezők

- a nevelési cél,
- a nevelési feladat,
- tanulók életkora, értelmi fejlettsége, képességei,
- a pedagógus személyisége, pedagógiai kulturáltsága, felkészültsége,
- a pedagógusvezetési stílusa,
- a tanulók életkora, sajátosságai,
- a pedagógiai szituáció és annak tartalma.

A nevelési módszer, eljárás alkalmazásának szempontjai:

- a módszereknek a nevelés céljainak és feladatainak megvalósítását kell szolgálni,
- a módszer kiválasztásánál figyelembe kell venni a tanulók személyiségét, az egyéni és életkori sajátosságokat,
- a módszerek mindig együttesen, rendszerként kell kifejteni hatásukat.

a) Közvetlen nevelési módszerek

A közvetlen nevelési módszerek irányítottak, a nevelő által kiválasztott és kívánt magatartás eléréséért és interiorizálásért kerülnek alkalmazásra, a szociálisan elfogadható emberi tulajdonságok alapvető akarati- és jellemvonások helyes magatartási formák kialakítására szolgálnak. A közvetlen nevelési módszerek alkalmazása a nevelő vezető szerepének érvényesülését teszi lehetővé. A nevelési folyamatnak direkt módszerekkel történő túlszabályozása az önszabályozó képesség, az autonóm magatartás és életvezetés kialakulását gátolhatja meg, és így mintegy akadályává válhat a legmagasabb szintű nevelési célok elérésének. Előnye az, hogy a közvetlen hatásrendszer korrigálja, kiegészíti a közvetett hatások irányításbeli gyengéit, megkönnyíti a neveltek számára a különböző tapasztalatok értelmezését és megkíméli őket a hibázástól.

A közvetlen nevelési módszerek rendszeréhez a személyiségfunkciók alapján, a következő módszercsoportok és sajátos módszerek tartoznak:

- a szokásformálás közvetlen módszerei: követelés, gyakoroltatás (szoktatás), ösztönzés (biztatás, ígéret stb), ellenőrzés, segítségadás
- a meggyőződés-formálás közvetlen módszerei: előadás, magyarázat, beszélgetés, tanulók önálló elemző munkája

- a magatartási-tevékenységi modellek közvetítésének módszerei: elbeszélés, modellértékű személyek bemutatása, személyes példaadás.

b) Közvetett nevelési módszerek

A közvetett nevelési módszerek alkalmazásakor a nevelő a közösség számára jelöli ki a feladatot, ugyanakkor felhasználva a kortáskapcsolatok és közösség dinamikáját, a közösségen keresztül hat a neveltire. A gyermek közösségekben spontánul alakuló kapcsolatok és a nevelő által szervezett feltételek, úgy alakítják a tanulók kölcsönhatásait, hogy ezek válnak a normák, értékek, és magatartásformák közvetítőivé és megteremtőivé. Az indirekt nevelési módszereknek fontos szerepük van az önállóság, az önvezérlőképesség fejlesztésében, ugyanakkor a nem kívánatos magatartásformák és attitűdök megerősödését is eredményezhetik.

A közvetett nevelési módszerek rendszeréhez a következő módszercsoportok és sajátos módszerek tartoznak:

- a beidegzés módszerei: közvetett gyakorlás, perspektívák (távlatok) megszervezésének módszerei, a hagyományok kialakításának módszerei, közvetett követelés, közvetett ellenőrzés, közvetett ösztönzés
- a magatartási-tevékenységi modellek közvetítésének módszerei: a nevelő személyes részvétele a közösségi tevékenységben, a pozitív egyéni és csoportos minták kiemelése a közösség életéből.
- a meggyőződés-formálás (tudatosítás) módszerei: a közvetett felvilágosítás és a vita módszerei.

Nevelési céljaink megvalósulását illetően akkor tekintjük nevelő és oktató munkánkat sikeresnek, ha iskolánk végzős diákjai a nyolcadik évfolyam végén:

- minden tantárgyból megfelel az alapfokú nevelés-oktatás kerettanterveiben meghatározott továbbhaladás feltételeinek. (Természetesen elsődleges célunk az, hogy tanulóink többsége – vagyis több mint ötven százaléka – a minimális követelmények teljesítésén túl az egyéni képességei alapján elvárható legjobb szinten feleljen meg az iskolánk helyi tantervében megfogalmazott követelményeknek.)
- rendelkezik olyan bővíthető biztos ismeretekkel, készségekkel, képességekkel és jártasságokkal, amelyek képessé teszik őt arra, hogy a középiskolás követelményeknek a későbbiekben megfeleljen,
- ismeri a kulturált viselkedéshez, az emberek közötti kapcsolatokhoz, valamint a közösségben éléshez szükséges viselkedés- és magatartásformákat,
- határozott elképzeléssel bír saját közelebbi és távolabbi jövőjét és sorsát illetően.

2. SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSI FELADATOK

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

- azoknak a teendőknek a meghatározását jelenti, amelyeknek minden pedagógus ismeretközlő tevékenységében meg kell jelenni,
- meghatározzák a tanulók képességfejlesztésének különböző területeit, melyek kijelölik, hogy mely kulcskompetenciák fejlesztése kívánatos az iskoláztatás képzési szakaszaiban,
- tanulászervezői tevékenység leírásai, a fejlesztés érdekében elvégzendő tanulói tevékenységek megfogalmazási.

Iskolánk nevelő és oktató munkájának alapvető feladata, hogy a tanulók személyiségét a különféle iskolai tevékenységek megszervezésével széleskörűen fejlessze.

2.1. A tanulók személyiségfejlesztésével kapcsolatos nevelési feladatok

2.1.1. A tanulók erkölcsi nevelése.

Feladata: Az alapvető erkölcsi értékek megismertetése, tudatosítása és meggyőződéssé alakítása. Az erkölcsi nevelés a minden emberben jelen lévő erkölcsi érzék kiművelését jelenti. Megvilágítja azokat az értékelveket, amelyeken a társadalmi együttélés bevett normái alapulnak és segíti a kulturális sokszínűség értékének felismerését.

A tanulók számára az erkölcsöt a család, az iskola és az egész társadalom közvetíti.

Intézményünk tanulóinak jelentős része hátrányos helyzetű. Értékeik igen változóak, a családokban más normarendszer alakult ki. Emiatt iskolánkban az erkölcsi nevelésre nagyobb hangsúlyt kell fektetni.

Az erkölcsi nevelés terén elvégzendő fő nevelési feladatok:

- A cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudat elmélyítése.
- Közösségi beilleszkedésük elősegítése. Önmaguk megismerésén keresztül tudjanak kapcsolatokat létesíteni társaikkal, felnőttekkel.
- Az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése.
- Felkészíteni őket az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, tudjon különbséget tenni jó és rossz döntés között.
- Segíteni választ találni az erkölcsi, életvezetési problémákra.
- A kötelességtudat, a munka megbecsülésének megalapozása.
- Tartsák fontosnak az együttérzést, segítőkészséget. Ismerjék fel, ha valaki segítségre szorul, s ennek megfelelően járjanak el.

Iskolánkban az erkölcsi nevelés fő területei:

- erkölcsstan és hit-és erkölcsstan órák
- osztályfőnöki órák és egyéb tanórák
- napközis és tanulószobai foglalkozások
- séták, kirándulások
- iskolai és iskolán kívüli rendezvények.

Fontosnak tartjuk, hogy az erkölcsi értékek a mindennapi cselekvéseken keresztül az értékek tudatosításával a hétköznapi élet irányítására alkalmas jellemformáló erővé váljanak. Az erkölcsi nevelés terén nem csupán a pedagógusoknak, hanem az iskola valamennyi dolgozójának fontos szerepe van.

Részterületek:

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A társas kapcsolati kultúra alapja az önismeret, mely a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség.

A megfelelő önértékelés, a saját személyiségének megismerése nagy jelentőséggel bír, mivel a társas kapcsolatok alakításában, a társadalmi beilleszkedésben elengedhetetlenül szükséges a reális énkép, a megfelelő önismeret. Ehhez a mindennapokban fontos a folyamatos visszajelzés, a belső kontroll erősítése, az önbizalom fejlesztése.

Tanulóink esetében különösen fontos a támogató társadalmi környezet szerepe, mert személyiségfejlődésükben kritikus szakasz az önmaga gátolt helyzetének, esetleg a környezetében történő gyakori, és kemény elutasításnak, lebecsülésnek a megélése.

Az önmagukról alkotott kép kialakítása során ezért nemcsak arra kell gondolni, hogy reális tartalma legyen az önismeretnek, az énképnek, hanem arra is, „hogyan saját magát sérült, de akcióképes embernek ismerje meg és fogadja el, azaz békében éljen saját magával, mert ez a feltétele az embertársakkal való békének és a személyiségben rejlő lehetőségek kibontakoztatásának” (Pálhegyi, 1981.104.o.)

Tanulóinknál gyakran tapasztaljuk önmaguk alul -, illetve felülértékelését, tehát énképük, önismeretük nagymértékben sérült.

Ebből adódóan intézményünk szocializációs feladata nagyon összetett és sokirányú. A személyiség két alapfunkciójára kell különösen koncentrálnunk: a személy önmagát szolgáló tevékenységére- én tudat, önismeret-, és a közösséget, a társadalmat szolgáló tevékenységre, vagyis az együttélés tudatára.

Célok, feladatok:

- Az énkép kialakítása terén rendszeresen és tudatosan kell felépítenünk mindazt, amit az ép fejlődésben funkcionálisan kialakulni látunk.
- Meg kell ismertetnünk velük a maguk fizikumát, hogy saját magukat másoktól el tudják különíteni.
- Törekednünk kell arra, hogy gyermekeink megismerjék külső, belső adottságaikat, képességeik készletét, hogy ezeket megerősítve azonosulni tudjanak önmaguk lehetőségeivel, képességeivel.
- Biztosítani kell a rendszeres gyakorlást, elvárásainkat, követelményeinket szükséges megfogalmazni: pl. a napirendre, higiéniára, ruházat ápolására, testnek edzésére, önbizalmára, önbecsülésére, korlátainak felmérésére, öntevékenységére stb. vonatkozóan.
- Meg kell tanítanunk tanulóinkat a szűkebb és a tágabb közösséggel való együttélésre.

Az eredmények eléréséhez szükséges: a motivációs bázis, a gazdag, sokoldalú tevékenység feltételrendszere, mellyel élményekhez, a szükségleteik kielégítéséhez juttatjuk tanulóinkat.

A reális önismeret hozzájárul a boldog, egészséges és kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

Az önkéntesség azt jelenti, hogy külső nyomás nélkül, saját belső indíttatásból vállalunk valamit. Fontos eleme az önkéntességnek a tudatosság, a választás, azaz tudatosan melléállunk valamilyen számunkra is fontos ügynek.

Az önkéntesség olyan cselekvést jelent, amiért nem kapunk és nem is várunk ellenszolgáltatást, mégis hasznot nyújt a tágabb közösség számára.

A társadalmi együttélés fontos része az önmagunkért, a magunk tetteiért, a másik emberért való felelősségvállalás. Ehhez szükséges tanulóink széles körű személyiség fejlesztése.

Célok, feladatok

- Tanulóink személyiség fejlesztésében különös jelentőségű a másság elfogadása, a betegség, sérült és a fogyatékos emberek iránti együtt érző, segítő magatartás kialakítása.
- Tanulóinknál törekednünk kell a szociális érzékenység, az együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és megoldás képességének kialakítására.
- Segítenünk kell őket abban, hogy kialakuljon bennük a más emberek iránti empátia, segítő magatartás.
- Törekednünk kell a megfelelő feladattudat kialakítására mind a rábízott, mind az önként vállalt feladatok megvalósításában.
- Tudatosítanunk kell tanulóinkban a kulturált viselkedés, magatartás fontosságát, szabályok elfogadását, betartását.

2.1.2. A tanulás tanítása

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata.

Az intézményünkben tanuló gyermekek körében leginkább az alábbi problémákat, nehézségeket tapasztaljuk a tanítás-tanulás folyamatában:

Nem eredményes a tanítás, mert

1. a gyerekeket nem érdekli a tananyag, nem szeretnek tanulni, nem érdeklődnek kellőképpen a világ iránt, belső motivációjuk kevés;
2. a gyerekek szokásrendje kialakulatlan, életmódjuk, életritmusuk nem szolgálja kellőképpen az iskolai kötelezettségeknek való megfelelést;
3. a tanuláshoz nélkülözhetetlen alapképességek nem fejlődnek ki a követelményeknek való megfelelés szintjére;
4. a gyerekek nem sajátítják el a tanulás célszerű és hatékony módszereit, nem tanulnak meg elkötelezetten tanulni;
5. a jelenkori családi és társadalmi közeg, amely elsődleges meghatározó erejénél fogva olyan lelki - szellemi és nem ritkán fizikai állapotba hozza a gyerekeket, hogy azok alkalmatlanná válnak a hagyományos értelemben vett iskolai munkára.

Célok:

- az érdeklődés felkeltése az iránt, amit tanítunk, és útbaigazítást adjunk a tananyag elsajátításával kapcsolatban;
- meg kell tanítanunk, hogyan alkalmazhatók a tanulási módszerek, hogyan használhatók a különféle információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok;
- melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban;
- hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások;

- olyan tudást kell kialakítanunk, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni;

A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

A fejlesztési területek, nevelési célok megvalósulásának, a kulcskompetenciák kialakításának egyik feltétele a megfelelő tanítási-tanulási folyamat.

A differenciált tanítás-tanulás megvalósításához a következő szempontokat vesszük figyelembe:

- olyan szervezési megoldásokat alkalmazunk, amelyek előmozdítják a tanulás *belső motivációját*
- a tanulást úgy szervezzük meg, hogy a tanulók *cselekvő módon* vegyenek részt benne
- támaszkodunk a tanulók *előzetes ismereteire*, tudására
- az iskolai tanítás - tanulás különböző szervezeti formáiban alkalmazzuk az *együttműködő* (kooperatív) tanulás technikáit és formáit;
- a tanítás során alapvető elvünk a tanulókhöz alkalmazkodó *differenciálás* a feladatok kijelölésében, megoldásában, a szükséges tanári segítségben, az ellenőrzésben, az értékelésben;
- a hátrányos helyzetű, különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű, a tanulási és egyéb problémákkal, magatartási zavarokkal küzdő tanulók egyéni képességeinek fejlesztése érdekében alkalmazni kell a feladathoz illeszkedő tanulásszervezési technikákat;
- egyénre szabott tanítási-tanulási helyzeteket, tanulásszervezési módokat alkalmazunk a *tehetséges tanulók* fejlesztésében;

Az eredményes tanulás segítésének elvei

Minden tanulónak joga, hogy a neki megfelelő nevelésben-oktatásban részesüljön.

A következő elvek szerint kell biztosítani a nevelő-oktató munka feltételeit:

- az alapozó szakaszon a képességek megismerése és fejlesztése, a készségek, ismeretek, tudástartalmak megalapozása,
- folyamatos, egyénhez igazodó fejlesztés, a tudás bővítése, megszilárdítása az iskolázás további szakaszaiban;
- az eredményes szocializáció akadályainak korai felismerése és kezelése pedagógiai eszközökkel;
- a tanuló tanulási nehézségeinek feltárása, problémái megoldásának segítése az iskolai nevelés-oktatás egész folyamatában és annak valamennyi területén;
- a tanulást érintő lemaradás, illetve a tanulói leszakadás megakadályozásának érdekében a tanuló személyiségének, szociokulturális hátterének megismerése,
- a tanulás eredményességét növelő pedagógiai módszerek alkalmazása;
- a tanuló önmagához és másokhoz viszonyított kiemelkedő teljesítményeinek, tehetségjegyeinek feltárása, fejlesztése a tanórákon, más iskolai foglalkozásokon, és e tevékenység támogatása az iskolán kívül is;
- motiváló és hatékony tanulásszervezési eljárások alkalmazása, akár játékok segítségével (pl. sakk, logikai játékok);

- egységes alapokon nyugvó tanulási követelmények, ellenőrzési-értékelési eljárások alkalmazása.

A tanulás tanításának formái

Tanórán, rehabilitációs, napközis, tanulószobai foglalkozás során egyéni, páros, csoportos formában.

Gyakorlatok, tevékenységek:

Mozgásos, hallásra, látásra épülő, olvasási, számolási, manuális feladatok, ének-zene, kommunikáció, gondolkodási műveletek, írás, alkotás, szerepjátékok.

Ehhez szükséges vagy ajánlott eszközök, tárgyak, képek stb. körülírása/képe:

Tankönyvek, feladatlapok, auditív, vizuális eszközök, applikációs képek, szókártyák, mondatkártyák, babzsák, labda, számítógépes programok, könyvtár, magnókazetták, környezetben található apró tárgyak.

Módszerek:

Megfigyeltetés, tevékenykedtetés, nevelői magyarázat, szerepjátszás, tanulási képességek működtetése. Valamennyi érzékszervvel való tanulás (hallja, látja, mondja, csinálja)

Elvárható eredmények:

- Az eredményes tanulást segítő külső körülményeket tanulóink megismerjék, s kialakuljanak helyes szokásaik.
- A tanulók szerezzenek élményt, az eredményes tanulást segítő és/vagy gátló külső körülményekről!
- Ismerjék meg a tanulási eszközök elhelyezési rendjét!
- Legyenek képesek megteremteni és megtartani táskájuk rendjét.
- Tapasztalják meg, hogy milyen jelentősége van a helyes időbeosztásnak, a tanulási sorrendnek és a pihenőidők beiktatásának.
- A tanulóink szerezzenek élményt az eredményes tanulást segítő és/vagy gátló belső feltételekről.
- Tapasztalják meg, hogy milyen jelentősége van az akaraterőnek az eredmények elérésében. Legyenek képesek mozgósítani akaratukat céljaik elérése érdekében.
- Szembesüljenek képességeikkel, tudjanak róla, hogy képességeik fejleszthetők. Tapasztalják meg, hogy a kíváncsiságnak, érdeklődésnek milyen szerepe van a tanulásban.
- Tudjanak megfogalmazni - elemi szinten - közelebbi és távolabbi célokat.
- Egyre nagyobb önállósággal tudjanak tájékozódni a korosztálynak megfelelő segédkönyvekben (gyermeklexikonok, zsebkönyvek, Helyesírási szótár...)
- Próbálják a kudarcokat is elviselni.
- Legyenek képesek nevelői segítséggel adott ismeretet elsajátítani (nyelvtani fogalom, olvasmány feldolgozása, környezetismeret anyag)
- Legyenek képesek a közös munka során az önálló tanulásban is eszközként használni a tankönyvet s a vázlatot.
- Tudják alkalmazni önálló tanulásban a megismert tanulási technikákat.
- Alakuljon ki a tanulóknál egy reális kép önmagukról, tanulási szokásaikról.
- Ismerjék azokat a tanulási technikákat, melyek segítségével a legrövidebb idő alatt a leghatékonyabban tudnak tanulni.

- Ismerjék tanulóink a tanórai figyelem fontosságát (értelmét, szükségességét), az otthoni tanulást megkönnyítő technikákat, a rendszeres tanulás hatékonyságát.
- Tudják alkalmazni, típusuknak megfelelően, a szaktárgyak tanulására vonatkozó technikákat.

A tanulás-tanítási folyamat eredményességét az teszi lehetővé, ha a pedagógus megfelelő kapcsolatteremtési, konfliktus-feldolgozási beállítódással, módszertani eszközökkel tudja tanítványait maga mögé állítani, hogy velük együtt tegye meg azt a felfedező utat, amit az emberi kultúra megismerése jelent.

Így érhetjük el, hogy tanulóink szeressenek, akarjanak, tudjanak jókedvűen tanulni.

Az értelmi nevelés legfőbb célja: az oktatás során a tanuló eljuttatása értelmi képességeinek csúcsára.

2.1.3. Családi életre nevelés

A családoknak kiemelkedő jelentősége van a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, önismeretének, testi és lelki egészségének, közösségi életének alakításában. Ezért társadalmi elvárásaként fogalmazódik meg a nevelési-oktatási intézményeknek a gyermekek nevelésében, az erkölcsi normák, a megfelelő családi minták közvetítésében való fokozott részvétele. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben történő átrendeződések, a családok nagy részében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelést az iskolában.

A családi életre nevelés összetett nevelési feladat, amelyben fel kell készíteni a gyerekeket a tudatos párválasztásra, felelős házaséletre, a család életének és tevékenységének szervezésére, a családon belüli mindennapi teendők ellátására, konfliktuskezelésre, illetve a gyermekneveléssel kapcsolatos teendők elvégzésére.

A családi életre nevelés céljai:

1. E foglalkozások meghonosodjanak a közoktatásban, hogy a fiatalok egészséges életmóddal, kiegyensúlyozottabb családi élettel kapcsolatos ismeretei alapvetővé váljanak.
2. A fiatalok felismerjék a veszélyes helyzeteket, az alkohol, drog, dohányzás, szexuális túlzások helyett a valódi értékeket válasszák.
3. Fejlődjön a diákok önismerete, önértékelése, kommunikációs képessége, érettebb személyiséggé váljanak, felelős döntések meghozatalára legyenek képesek.
4. Nagyobb esélyük legyen a kiegyensúlyozott házasságra, családi életre.

A családi életre nevelés irányelvei, tartalma

- Nyújtson ismereteket a család és a társadalom viszonyáról.
- Formálja a fiatalok érzelmi és értelmi életét.
- Felkeltse a kölcsönös felelősséget és tiszteletet
- Helyes szemléletet alakítson ki a nemek kapcsolatáról.
- Alapozza meg a család mindennapi életének megszervezéséhez, a családi szerepek betöltéséhez, a gyermekek neveléséhez szükséges ismereteket és készségeket.

- Aktív egészségneveléssel előzze meg az egészséget veszélyeztető ártalmakat, ismerje fel a veszélyhelyzetet, a szenvedélybetegségekhez vezető utat, az egészséget veszélyeztető tényezőket.
- Nevelje a gyermeket egészséges szexualitásra és nemiségre (ebben kiemelt szerepet szánunk a védőnőnek, iskolaorvosnak), ezen belül adjon ismereteket:
 - barátságról, szerelemről
 - nemiség biológiai folyamatáról, nemiséggel kapcsolatos pszichés tényezőkről
 - pszichoszexuális fejlődésről
 - szaporodásról, fogamzásról, fogamzásgátlásról
 - nemi higiénéről (egészség, sport, tisztaság)
 - menstruációról
 - szerelmi tabukról (homoszexualitás, testvérszerelem, többnejűség veszélyei)
 - kamaszok közti szexualitás formáiról
 - terhességről, abortuszról, szülésről
 - párválasztás folyamatáról.
- Kisgyermekkorától olyan mentálhigiénés ismeretek elsajátítása, amelyek segítségével a különböző élethelyzetekben adekvát magatartási formát választhat. Ehhez szükséges, hogy
 - ismerje, elfogadja, szeresse önmagát
 - egészséges öntudata legyen
 - saját képességeivel tisztában legyen
 - ismerje az együttélés szabályait
 - képes legyen másokra odafigyelni, másokat elfogadni
 - nyitott legyen a társas kapcsolatokra

2.1.4. Gazdasági és pénzügyi nevelés

Célunk, hogy a tanulóink ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Tudjanak döntéseket hozni, vállalják azok közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrásaik kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrautaltságát. Ennek érdekében intézményünk igyekszik a tanulók képességeihez igazított pénzügyi, banki és fogyasztóvédelmi alapismereteket nyújtani.

Feladatunk a pénzügyi és gazdasági nevelés területén:

- A munka és a pénz értékének megismertetése.
- A pénzügy és banki alapismeretek átadása.
- Alapismeretek nyújtása a családi költségvetésről. A bevétel, kiadás egyensúlyának, a takarékoságnak, az újrahasznosítás fontosságának megtapasztaltatása.
- Bankok és hitelek veszélyeinek megismertetése. A döntéseik következményeinek vállalása.
- Tudja, hogy hova fordulhat fogyasztóvédelmi ügyekben.
- A munkabérről és egyéb juttatásokkal kapcsolatos munkavállalói és munkáltatói jogok és köteleességek megismertetése.

2.1.5. Médiatudatosságra nevelés

Mint mindenhol nálunk is az utóbbi években általánossá vált a médiumok túlzott és ellenőrizetlen használata.

Tanulóink veszélyeztetettek a különböző médiumok által közvetített tartalmak meg nem értése, félreértése tekintetében és fokozott a függőségek kialakulásának veszélye is. Ugyanakkor a különböző médiumok lehetővé teszik az élő nyelvtől és szociális közvetítéstől független tanulást és kapcsolatteremtést, valamint olyan multimédiás tananyagok kialakítását, mely lelassítja és hozzáférhetővé teszi a szociális interakciókat, nagyban hozzájárulva a fejlődési zavar következményeinek enyhítéséhez.

Célok és feladatok

Segítjük tanulóinkat abban, hogy megértsék az új és hagyományos médiumok nyelvét, és hogy ismerjenek meg ismeretszerzési, művelődési, önkifejező kapcsolatteremtési lehetőségeket. Tudatosítjuk bennük; az ezekben az alkalmazásokban lévő veszélyforrásokat, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmi érintkezés megkülönböztetését.

Felmérjük, hogy a gyerekek a médiumok használatával kapcsolatban mit hoznak magukkal (például amikor szerepet játszanak, figurákat utánoznak, megkísérlik feldolgozni megélt élményeiket, más tanulókkal televíziós műsorokról cserélnek eszmét stb.) és mindezt felhasználjuk a gyermek tanulási folyamatának jobb megértéséhez.

Tevékenységek, melyek a médiatudatosságot elősegítik:

- tanórai, ill. tanórán kívüli keretek közt beszélgetés a médiában megjelenő ártalmakról, azok lehetséges kivédéséről,
- újságcikkek, illetve egyéb fórumokon megjelenő írások értelmező, elemző, lényegkiemelő olvasása,
- szituációs-, szerepjátékok (pl. riport készítése adott témában),
- véleménynyilvánítás kulturált formáinak elsajátítása, vélemények ütköztetése (pl. vitafórumokon)
- informatika órán beszélgetés az internet káros és hasznos tartalmairól (pl. a közösségi oldalakon megjelenő visszaélések; valós-valótlan hírek; információk gyors elérése érdeklődési körükben, stb.)
- szabadidejükben az egyes médiumok optimálisan arányos használatának megtanítása.

2.1.6. Pályaorientáció és munkára nevelés

A NAT szerint

„Az iskolának – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. Ezért fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.”

Célunk, hogy tanulóink megismerkedjenek a képességeikhez igazodó és a számukra elsajátítható szakmákkal, munkavállalási lehetőségeikkel.

Iskolánk tanulói sajátos nevelési igényűek, ezért tanulási akadályozottságuk és egyéb fejlődési zavarai miatt nehezen elérhető a „szakmunkássá válás”. Ennek ellenére a munka, mint környezetet alakító, önmagát ellátó és *gazdagító* tevékenység életük értelmévé kell, hogy váljon.

A munkára nevelés területén feladatunk:

- a tanulók egyéni képességeinek fejlesztése érdekében alkalmazzuk a feladathoz illeszkedő tanulásszervezési technikákat, a tanulási és egyéb problémákkal, magatartási zavarokkal küzdő tanulók munkára nevelésében, és egymás elfogadása érdekében, a sikeres rehabilitációért.
- képességeik ismeretében, ahhoz viszonyított egyénre szabott haladási módon és módszerekkel érjük el a kívánt eredményt.
- Tanulóink képességeit és határait megismerjük, és ez alapján alakítjuk önismeretüket.
- A mindennapi tevékenységekben a közös munka (páros, kiscsoportos munka, csoportmunka, projekt), az együttműködés, egymásra figyelés; egyéni felelősség és közös felelősségvállalás képességét formáljuk.
- A munka tervezése, szervezése, megosztása egyénre szabott módon történik a tanulók bevonásával.
- A munkamegosztásban betöltött szerepek értékeinek ismerete és elfogadása mindennapi feladatunk. Elvárjuk a feladatok pontos, felelősségteljes megvalósítását.
- Feladatunk a kommunikáció, kifejezőkészség, vitakészség fejlesztése.
- Fontosnak tartjuk a munkafolyamatban résztvevők részeredményeinek értelmezését, értékelését, összerendezését.

Képességek fejlesztése a mindennapi tevékenységekben:

- A „hetesek” rendszerének segítségével a „*felelős vagyok valamiért*” tudatot alakítjuk és az apróbb munkák önálló elvégzésére szoktatunk (szellőztetés, szemétkivitel, étkezésnél víz töltése, növénygondozás, tábla letörlése, stb).
- Tanulóinkat saját és a környezetükben lévő személyek, valamint az iskola vagyonát képező tárgyak, eszközök, felszerelések tisztán és rendben tartására szoktatjuk.
- Tanulóink érdeklődésének és odafigyelésének felkeltése a munkavégzés iránt alapvető feladatunk. A „mindenki dolgozik valamit” felismertetése szabad beszélgetések és közös tevékenységek közben.
- Motiváljuk és kialakítjuk pozitív hozzáállásukat a munkához.
- Munkavállaláshoz és munkavégzéshez szükséges tulajdonságokat alakítunk ki a tanulóinkban.
- Segítjük őket, hogy megismerjék a munkafolyamatok részleteit és a munkamegosztás fontosságát.
- Tanulóink törekedjenek az önálló munkavégzésre, hibáik észrevételére és azok javítására. Tudják értékelni saját és mások munkájának minőségét és tudják elfogadni a minősítést, a bírálatot.
- Szerezzenek tapasztalatokat társaikkal és munkatársaikkal történő kapcsolatok kialakításáról és fenntartásáról.

Feladataink a pályorientáció területén:

- Szakmák és a hozzájuk szükséges képességek megismertetése. Az önmaguk kipróbálásának lehetőségének biztosítása.
- Családból hozott szakmai ismereteik rendezése, motivációs tevékenységek tervezése.
- Gyakorlati tevékenységek minden lehetséges formájának biztosítása (üzemlátogatás, MHGY, munkahelyi gyakorlat, saját tapasztalat ismertetése a társakkal...)
- Kapcsolattartás más intézményekkel.
- Pályaalkalmassági vizsgálatokon való részvétel biztosítása.
- Magatartásformák, attitűdök kialakítása (pontosság, munkafegyelem, segítség kérése és elfogadás...)
- A helyi és régiós lehetőségek feltárása.
- Önérvényesítő technikák, eljárások alkalmazása.

A munkára nevelés, a pénzügyi ismeretek és pályorientáció feladatainak megvalósítása iskolánk tantárgyi rendszerében:

- Alsó tagozaton életvitel és technika (önkiszolgálás), környezetismeret órákon, napközis tevékenységekben.
- Felső tagozaton életvitel, technika (gondozási ismeretek), tanulószobai foglalkozásokon.

2.1.7. Állampolgárságra, demokráciára nevelés

Az új NAT szerint:

„A demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvényisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. Az iskola megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és ennek keretében biztosítja a honvédelmi nevelést. A részvétel a közügyekben megkívánja a kreatív, önálló mérlegelő gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulószervezési eljárások.”

Célunk és feladataink:

Az állampolgári kompetencia a *demokrácia*, az állampolgárság fogalmának, az állampolgári jogoknak és kötelezettségeknek az ismeretén alapul.

Célunk, hogy a családdal együttműködve cselekvő elkötelezettségre neveljünk az igazság és az igazságosság, a jó és a szép iránt, fejlesszünk a harmonikus személyiség kibontakoztatásához szükséges szellemi, érzelmi, erkölcsi, társas képességeket.

Feladatunk, hogy

- a haza felelős polgárává váljanak, képességeiknek megfelelően;
- kifejlődjék bennük a hazafiság érzése;
- reális önismeretre és szilárd erkölcsi ítéloképességre tegyenek szert;

- megtalálják helyüket a családban, a szűkebb és tágabb közösségekben, valamint a munka világában;
- legyenek képesek felelős döntések meghozatalára saját sorsukat illetően;
- váljanak képessé az önálló tájékozódásra, véleményformálásra és cselekvésre;
- ismerjék meg és értsék meg a társadalmi, kulturális jelenségeket, folyamatokat képességeiknek megfelelő módon;
- tartsák értéknek és feladatnak a kultúra, természet, környezet megőrzését.

Hozzásegítjük tanulóinkat, hogy képessé váljanak érzelmeik hiteles kifejezésére.

Elengedhetetlenül szükséges, hogy az általánosan elfogadott magatartási szabályokat elsajátítsák. Ezeket folyamatosan és következetesen betartatjuk!

Fontos feladatunk az egyénnel, a közösséggel, a nemek közti egyenlőséggel, a megkülönböztetés-mentességgel, kapcsolatos alapvető fogalmak megismertetése és ezek betartatása.

A személyes előítéletek leküzdésére és a kompromisszumkészség kialakítására törekszünk.

2.1.8. Nemzeti azonosságtudatra, hazafiasságra nevelés

Kiemelt célunk a magyar nemzeti hagyományok ápolása, a *nemzeti öntudat* fejlesztése, beleértve a magyarországi nemzetiségekhez tartozók öntudatának ápolását is. A nemzetiségekre vonatkozó tudástartalmak főbb tartalmi jellemzői (illeszkedve a regionális és lokális sajátosságainkhoz) az iskoláztatás minden szakaszában arányosan megjelennek.

A hon - és népismeret tartalmazza nemzeti kultúránk nagy múltú elemeit, a magyar néphagyományt, valamint a hazánkban élő nemzetiségek kulturális emlékeit, szokásait, kulturális jelenét. Feladatunk ezek megismertetése élményszerűen, helyi sajátosságainknak és tanulóink képességeinek megfelelő szinteken. Nemzeti múltunk emléknapijai fontos szerepet töltenek be:

- febr.25. Kommunista diktatúrák áldozatainak emléknapja.
- márc.15. Az 1848-49-es forradalom és szabadságharc emléknapja.
- ápr.16. A holocaust magyarországi áldozatainak emléknapja.
- jún.04. A nemzeti összetartozás emléknapja.
- okt.06. Az aradi vértanúk emléknapja.
- okt.23. Az 1956-os forradalom és szabadságharc emléknapja.

A szakrális ünnepeket komplex múzeumpedagógiai foglalkozásokkal, műsorokkal tesszük élményszerűvé, emlékezetessé (karácsony, húsvét).

Társadalmi és állampolgári ismeretek feldolgozása keretében olyan személyes tapasztalatra építő készségfejlesztő módszereket alkalmazunk, amelyek megalapozzák és fejlesztik a diákok szociális, erkölcsi és jogi érzékét.

Teljesítendő feladatok az irányelveknek megfelelően a következő foglalkozásokon valósulnak meg:

- Alsó tagozaton magyar irodalom, életvitel, környezetismeret órákon és napközis szabadidős foglalkozásokon ismerkednek nemzeti múltunkkal, hagyományainkkal.

- Felső tagozaton történelem és állampolgári ismeretek, életvitel, ének, magyar irodalom, osztályfőnöki órákon és tanulószobai szabadidős foglalkozásokon ismerkednek nemzeti múltunkkal. Aktív résztvevői vagyunk a községi megemlékezéseknek. Történelmi városnéző sétákon, múzeumlátogatások alkalmával és múzeumpedagógiai foglalkozásokon ismertetjük meg diákjainkat nemzeti múltunkkal és hagyományainkkal segítve ezzel felelős magyar állampolgárrá válásukat.

2.1.9. Fenntarthatóság, környezettudatosság

A fenntarthatóság pedagógiai tartalma

A fenntarthatóság megértéséhez integrált rendszerszemlélet, a fenntarthatóság pedagógiai gyakorlathoz egész életen át tartó tanulási folyamat szükséges. Tájékozott és tevékeny állampolgárokat nevel, akik kreatív, problémamegoldó gondolkodással rendelkeznek, eligazodnak a természet és környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság terén, és etikusan felelős elkötelezettséget vállalnak egyéni és közös tettekben.

Tanulóink érdeklődését a természet jelenségei felé irányítjuk, egyfajta környezeti érzékenyítést, természetre való rácsodálkoztatást alakíthatunk ki. Kerüljünk kapcsolatba a környezettel, a természettel.

A fenntarthatóság pedagógiája egy olyan tanítási, nevelési törekvés, amelyben az alternatív jövőképeknek sokkal határozottabb szerepe van azáltal, hogy a tanulók a napi cselekedeteik és életvitelük megítélését a jövő felől végezhetik el. Figyelmüket a várható jövőbeli következményekre fordítjuk. A tanulók szokásait és szemléletmódját formáljuk a fogyasztással, energiával, levegővel, vízzel, hulladékkal kapcsolatban.

Ezért fontos feladatunk a természeti, a társadalmi, a gazdasági és a politikai rendszerek megismertetése és az ezekről alkotott nézet- és attitűdrendszer formálása; a környezeti ismeretek és szakértelem, az értékrend és az etikai ítélőképesség fejlesztése, a részvételi demokráciára való alkalmasság, képességek és indítékok kialakítása; a mérlegelő gondolkodás, a konfliktusok kezelése, a személyes életviteli szokások alakulását meghatározó döntési mechanizmus formálása.

Célok, alapelvek:

- Természetismereti, természetvédelmi, környezetvédelmi problémákkal kapcsolatos ismeretek átadása.
 - Globális környezeti problémákkal kapcsolatos érzékenység kialakítása.
 - Helyi környezeti, természeti problémákkal kapcsolatos érzékenység kialakítása, ezek felismeréséhez szükséges kompetenciák kialakítása, fejlesztése.
 - A globális és a helyi környezeti problémákkal kapcsolatos aktivitásra, tevőleges magatartásra nevelés.
 - A mindennapi életben való környezettudatos gondolkodásra és magatartásra nevelés.
 - A fenntartható fejlődéshez szükséges kompetenciák kialakítása, fejlesztése.
 - Saját környezetünkkel kapcsolatos aktivitásra, tevőleges magatartásra nevelés.

- A kerékpáros közlekedés gyakorlatának, kultúrájának népszerűsítése.
- Térségünk helytörténeti, építészeti értékeinek megismertetése.
- Népi hagyományaink, népszokásaink megismertetése.
- A természet szeretetére nevelés, a gyerekek természettel való közvetlen élményekhez juttatása.
- A lakóhelyünk közelében található természeti értékek megismertetése.
- A természetes anyagok és hagyományos kézműves technikák megismertetése, gyakoroltatása - kézműves foglalkozások.

Tantárgyi keretek közt:

Az iskolai oktató-nevelő munka nem szorítkozik a tantárgyak óráira, de a feladatok zömét mégiscsak e keretek között valósítjuk meg. Tanórákon történik azon ismeretek megalapozása, szemlélet formálása, amely során lehetőség van a helyes értékrend, a természethez fűződő viszony kialakítására.

Az *alsó tagozatban* inkább az érzelmi beállítódás alakítása, a természettel, a környezettel való ismerkedés és "környezetbarát" szokások formálása a fő cél, később fokozatosan alakul ki a tudatosság és az elkötelezettség szintje.

Felső tagozaton ennek a területnek alapvető pillérei:

- a természettudományi tárgyak: biológia, földrajz, fizika, kémia, matematika
- a társadalomtudományi tárgyak feladata, hogy az emberi kultúra és viselkedés irányából közelítse a kérdést.

A legfontosabb területek, ahol a környezettudatosságra nevelhetjük tanulóinkat:

- hagyományos háztartási eljárások
- állattartás és növénytermesztés
- vadon termő és ehető gyógynövényekkel való megismerkedés
- az ivóvíz tisztelése
- esővíz gyűjtése
- szelektív hulladékgyűjtés
- szárazelem gyűjtése
- környezetbarát irodai eszközök, bútorok
- energiatakarékos izzók és irodagépek,
- környezetbarát festékek, tisztítószeres, növényvédő és rovarirtó szerek
- „ökológiai lábnyom” csökkentése

2.2. Kompetenciák fejlesztése

2.2.1. Kommunikációs kompetenciák fejlesztése

2.2.1.1. Anyanyelvi kommunikáció fejlesztése

Az anyanyelvi kommunikáció magában foglalja a fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények kifejezését és értelmezését szóban és írásban egyaránt (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás), valamint a helyes és kreatív nyelvhasználatot a

társadalmi és kulturális tevékenységek során, az oktatásban és képzésben, a munkában, a családi életben és a szabadidős tevékenységekben.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

Az anyanyelvi kommunikáció az anyanyelv elsajátításának eredménye, amely természeténél fogva kapcsolódik az egyén kognitív képességének fejlődéséhez. Az anyanyelvi kommunikáció feltétele a megfelelő szókincs, valamint a nyelvtan és az egyes nyelvi funkciók ismerete. Ez a tudásanyag felöleli a szóbeli kapcsolattartás fő típusainak, az irodalmi és nem irodalmi szövegek egész sorának, a különféle nyelvi stílusok fő sajátosságainak, valamint a nyelv és a kommunikáció változásainak ismeretét különféle helyzetekben.

Az egyén rendelkezik azzal a képességgel, hogy különféle kommunikációs helyzetekben, szóban és írásban kommunikálni tud, kommunikációját figyelemmel kíséri és a helyzetnek megfelelően alakítja. Képes megkülönböztetni és felhasználni különféle típusú szövegeket, megkeresni, összegyűjteni és feldolgozni információkat, képes különböző segédeszközöket használni, saját szóbeli és írásbeli érveit a helyzetnek megfelelő módon meggyőzően megfogalmazni és kifejezni.

A pozitív attitűd magában foglalja a kritikus és építő jellegű párbeszédre való törekvést, az esztétikai minőség tiszteletét és mások megismerésének az igényét. Ehhez ismernünk kell a nyelv másokra gyakorolt hatását, a társadalmilag felelős nyelvhasználat jelentőségét.

Fejlesztési feladatok

a) Verbális kommunikáció fejlesztése

- A tananyag és a tankönyvek megválasztásának fontos szempontja, hogy szolgálják a fogalomkincs, a szókincs célratörőbb fejlesztését.
- Az olvasás és szövegtanulás lehetőségeinek bővítése.
- Az értelmező nyelvtudás eredményesebb fejlesztése érdekében a nyelvtan tanítását olyan gyakorlatokkal feldúsítva végezzük, amelyek elősegítik, hogy a tudatosult szabályok másodlagos szabályozási körként, kontrollként működjenek.

b) Beszédtechnikai készség fejlesztése: hibátlan hangképzés és fonetikus hallás, a beszédképzés, a hangerő, a hangszín, az időtartam, a hangsúly, a hanglejtés, a beszédritmus, a szünet helyes használata, a szóbeli közlés és a szóbeli befogadás szabályrendszerének megtanítása.

c) Írásképesség kialakítása és fejlesztése

d) Az olvasási képesség kialakítása és fejlesztése

- Olvasási készség kialakítása
- Szövegértés és szövegfeldolgozás képességének fejlesztése

e) Formalizált kommunikáció fejlesztése: táblázatok, formalizált szövegek, lexikonok, szótárak, számítógépes adatbázisok, könyvtárak, kulcsszavas információkezesők használatának folyamatos bővítése

f) Az anyanyelvhez való pozitív attitűd kialakítása, felismerve, hogy az anyanyelv a személyes és a kulturális gazdagodás egyik lehetséges forrása.

2.2.1.2. Idegen nyelvi kommunikáció fejlesztése

Az idegen nyelvi kommunikáció az anyanyelvi kommunikáció elemeivel jellemezhető: fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények megértése, kifejezése és értelmezése szóban és írásban (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás), a társadalmi és kulturális tevékenységek megfelelő keretein belül - oktatás és képzés, munka, családi

élet és szabadidős tevékenységek -, az egyén szükségleteinek megfelelően. Az idegen nyelvi kommunikáció olyan képességeket is igényel, mint például a közvetítés, más kultúrák megértése. Az egyén nyelvtudásának szintje változhat a négy dimenzió (hallott szöveg értése, beszédképesség, olvasott szöveg értése és írásképesség), az egyes nyelvek és az egyén társadalmi-kulturális háttere, környezete és igényei/érdeklődése szerint.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

Az idegen nyelvi kommunikáció feltételezi a szókincsnek és a funkcionális nyelvtannak, valamint a szóbeli interakciók főbb típusainak és a nyelvi stílusoknak az ismeretét. Fontos a társadalmi hagyományoknak, valamint a nyelvek kulturális vonatkozásainak és változatosságának az ismerete is.

Az idegen nyelvi kommunikációhoz szükséges képességek felölelik a szóbeli üzenetek megértését, beszélgetések kezdeményezését, folytatását és lezárását, valamint a szövegolvasást, -értést és -alkotást az egyéni igényeknek megfelelően. Továbbá az egyénnek képesnek kell lennie a segédeszközök megfelelő használatára és az egész életen át tartó tanulás részeként a nyelv nem formális keretekben történő elsajátítására is.

A pozitív attitűd magában foglalja a kulturális sokféleség tiszteletben tartását és a nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránti érdeklődést és kíváncsiságot.

Fejlesztési feladatok

- a) *A kulturális különbségek iránti fogékonyság, a sztereotípiák elutasítása.*
- b) *Érdeklődés és kíváncsiság felkeltése és fenntartása a nyelvek iránt általában (beleértve a szomszédos országok nyelvét, a régióban beszélt nyelveket, a kisebbségi vagy klasszikus nyelveket, a jelnyelvet stb.) és a kultúrák közötti kommunikáció iránt.*

2.2.2. Matematikai gondolkodási kompetencia fejlesztése

A matematikai kompetencia a matematikai gondolkodás fejlesztésének és alkalmazásának képessége, felkészítve ezzel az egyént a mindennapok problémáinak megoldására is. A kompetenciában és annak alakulásában a folyamatok és a tevékenységek éppúgy fontosak, mint az ismeretek. A matematikai kompetencia - eltérő mértékben - felöleli a matematikai gondolkodásmódhoz kapcsolódó képességek alakulását, használatát, a matematikai modellek alkalmazását (képletek, modellek, struktúrák, grafikonok/táblázatok), valamint a törekvést ezek alkalmazására.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

A matematika terén szükséges ismeretek magukban foglalják a számok, mértékek és struktúrák, az alpműveletek és alapvető matematikai reprezentációk fejlődő ismeretét, a matematikai fogalmak, összefüggések és koncepciók és azon kérdések megértését, amelyekre a matematika választ adhat.

A matematikai kompetencia birtokában az egyén rendelkezik azzal a képességgel, hogy alkalmazni tudja az alapvető matematikai elveket és folyamatokat az ismeretszerzésben és a problémák megoldásában, a mindennapokban, otthon és a munkahelyen. Követni és értékelni tudja az érvek láncolatát, matematikai úton képes indokolni az eredményeket, megérti a matematikai bizonyítást, a matematika nyelvén kommunikál, valamint alkalmazza a megfelelő segédeszközöket.

A matematika terén a pozitív attitűd az igazság tiszteletén és azon a törekvésen alapszik, hogy a dolgok logikus okát és érvényességét keressük.

Fejlesztési feladatok

- a) *A rendszerező és kombinatív képesség, valamint a deduktív és induktív gondolkodás fejlesztendő komponenseinek fejlesztése*
- *A rendszerező képesség* matematikai alapját a halmazokkal és relációkkal kapcsolatos műveletek képezik, a képesség fejlesztése azonban nem ezeknek a műveleteknek a megtanítását és gyakoroltatását jelenti, hanem az ezekre épülő gondolkodási sémák különböző tartalmakon való alkalmazását. A részképességek közül *a halmazképzés, besorolás, illetve a definiálás* legjobban a fogalomkialakítással kapcsolatban működtethető. *A sorképzés és a hierarchikus osztályozás* a dolgok közötti viszonyok alapján történő rendezésre épül, a sorképzés egydimenziós rendezést (idősor, mennyiségi sor, tartalmazási sor), a hierarchikus osztályozás pedig elágazó struktúrájú rendezést igényel.
 - *A kombinatív képesség* matematikai háttérében a kombinatorikai műveletek állnak, de a képességfejlesztés nem ezeknek a tudatosítását, gyakorlását jelenti, hanem a megfelelő gondolkodási műveletek, halmazképzési algoritmusok konkrét tartalmakon való alkalmazását. *A permutálás* adott halmaz elemeinek sorba rendezését, a *variálás* adott halmazból meghatározott elemszámú rendezett részhalmazok kiválasztását, a *kombinálás* pedig adott halmazból meghatározott elemszámú, de nem rendezett részhalmazok kiválasztását jelenti. *Az összes részhalmaz képzése* hasonló a kombináláshoz, de az összes lehetséges elemszámú részhalmazt ki kell választani, a *Descartes-szorzat képzése* során pedig két halmaz elemeiből kell rendezett elempárokat kialakítani.
 - *A deduktív gondolkodás fejlesztése* a kétváltozós műveletek nyelvi elemei (és, vagy, ha ...akkor, akkor és csakis akkor) alkalmazásával képezhető összetett mondatok értelmezését, a következtetéseket (előre lépő és visszalépő következtetés, lánckövetkeztetés, választókövetkeztetés), valamint a „minden” és a „van olyan” nyelvi sémákat és szinonimáikat alkalmazását foglalja magában.
 - *Az induktív gondolkodás fejlesztése* a szabályfelismerés és szabályalkotás műveletének gyakoroltatása konkrét tartalmakon. Az átkódolás konkrét példákon felismert művelet alkalmazását jelenti újabb konkrét esetben. Az analógiák képzése a konkrét példával bemutatott kapcsolat felismerésére és további alkalmazására épül, a sorozatok képzéséhez pedig néhány elem alapján a sorozat műveleti szabályának felismerése és ennek alapján további elemek előállítására szükséges.
- b) *A matematikai kompetencia alapelemeinek alkalmazása az összeadás és kivonás, a szorzás és az osztás, a százalékok és törtek, mértékegységek a mindennapi életben felmerülő problémák megközelítése és megoldása során.*
- c) *Matematikai gondolkodás és érvelés, a matematikai gondolkodásmód elsajátítása: absztrakció és általánosítás, ha a kérdés megköveteli, matematikai modellezés, azaz (modellek elemzése és készítése) meglévő modellek használata és alkalmazása a feltett kérdés megválaszolásához.*

2.2.3. Természettudományos kompetencia fejlesztése

A természettudományos kompetencia készséget és képességet jelent arra, hogy ismeretek és módszerek sokaságának felhasználásával magyarázatokat és előrejelzéseket tegyünk a természetben, valamint az ember és a rajta kívüli természeti világ közt lezajló kölcsönhatásban lejátszódó folyamatokkal kapcsolatban magyarázatokat adjunk, előrejelzéseket tegyünk, s irányítsuk cselekvéseinket. Ennek a tudásnak az emberi vágyak

és szükségletek kielégítése érdekében való alkalmazását nevezzük műszaki kompetenciának. E kompetencia magában foglalja az emberi tevékenység okozta változások megértését és az ezzel kapcsolatos, a fenntartható fejlődés formálásáért viselt egyéni és közösségi felelősséget.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

A természettudományok esetében elengedhetetlen a természeti világ alapelveinek, az alapvető tudományos fogalmaknak, módszereknek, a technológiai folyamatoknak, valamint a mindezek emberi alkalmazása során kifejtett tevékenységek természetére gyakorolt hatásának az ismerete. Ezeknek az ismereteknek a birtokában az egyén megérti a tudományos elméletek szerepét a társadalmi folyamatok formálódásában, az alkalmazások és a technológiák előnyeit, korlátait és kockázatait a társadalom egészében (a döntéshozatallal, értékekkel, erkölcsi kérdésekkel, kultúrával stb. kapcsolatosan).

A természettudományos kompetencia birtokában az egyén képes mozgósítani természettudományos és műszaki műveltségét, a munkájában és a hétköznapi életben felmerülő problémák megoldása során. Gyakorlatias módon tudja a tudását alkalmazni új technológiák, berendezések megismerésében és működtetésében, a tudományos eredmények alkalmazása során, problémamegoldásaiban, egyéni és közösségi célok elérésében, valamint a természettudományos és műszaki műveltséget igénylő döntések meghozatalában. Kritikus az áltudományos, az egyoldalúan tudomány- és technikaellenes megnyilvánulásokkal szemben. Képes és akar cselekedni a fenntartható fejlődés feltételeinek biztosítása érdekében lokálisan, és globális vonatkozásokban egyaránt.

A természettudományos kompetencia kritikus és kíváncsi attitűdöt, az etikai kérdések iránti érdeklődést, valamint a biztonság és a fenntarthatóság tiszteletét egyaránt magában foglalja - különösen a tudományos és technológiai fejlődés saját magunkra, családjunkra, közösségünkre és az egész Földre gyakorolt hatásával kapcsolatban.

Fejlesztési feladatok

- a) *Természettudományi problémák felismeréséhez szükséges ismeretek*
 - Természettudományosan vizsgálható problémák felismerése
 - Természettudományos információk megkereséséhez szükséges kulcsszavak felismerése
 - A természettudományi vizsgálatok főbb tulajdonságainak felismerése
- b) *Jelenségek természettudományi magyarázata*
 - Adott helyzetnek megfelelő természettudományi ismeretek alkalmazása
 - A jelenségek megfelelő leírása vagy értelmezése és a változások előrejelzése
 - A megfelelő leírás, értelmezés és előrejelzés felismerése
- c) *Természettudományi bizonyítékok alkalmazása*
 - Természettudományi bizonyítékok értelmezése valamint következtetések levonása és megfogalmazása
 - A következtetések háttérben álló feltevések, bizonyítékok és érvek azonosítása
 - Természettudományi vagy műszaki vívmányok társadalmi következményeinek megítélése
- d) *A természettudományok iránti érdeklődés felkeltése és fenntartása*
 - A természettudományok és a természettudományi problémák, törekvések iránti kíváncsiság
 - Hajlandóság többletismeretek és gyakorlat szerzésére különböző források és módszerek felhasználásával

- Ismeretszerzésre irányuló törekvés; folyamatos természettudományi érdeklődés, természettudományi pályaválasztás gondolata
- e) *A természettudományi kutatás támogatása*
 - Alternatív nézőpontok, gondolatok és kutatások figyelembevételének elfogadása
 - Valóságos információk és ésszerű magyarázatok figyelembevételének támogatása
 - Logikus és körültekintő következtetés, az alkotás iránti igény kifejezése
- f) *A természeti erőforrások és a környezet iránt érzett felelősség*
 - A környezetvédelemben az egyénre háruló felelősség érzékelése
 - Tudatosság az egyén tevékenységének személyes, a társadalmat és a környezetet érintő következményeivel kapcsolatban
 - Hajlandóság a cselekvésre a természet erőforrásainak megóvása érdekében

2.2.4. Digitális kompetenciák fejlesztése

A digitális kompetencia felöleli az információs társadalom technológiáinak (Information Society Technology, a továbbiakban: IST) magabiztos és kritikus használatát a munka, a kommunikáció és a szabadidő terén. Ez a következő készségeken, tevékenységeken alapul: információ felismerése, visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítása, bemutatása és cseréje; továbbá kommunikáció és hálózati együttműködés az interneten keresztül

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

A digitális kompetencia a természetnek, az IST szerepének és lehetőségeinek értését, alapos ismeretét jelenti a személyes és társadalmi életben, valamint a munkában. Magában foglalja a főbb számítógépes alkalmazásokat - szövegszerkesztés, adattáblázatok, adatbázisok, információtárolás-kezelés, az internet által kínált lehetőségek és az elektronikus média útján történő kommunikáció (e-mail, hálózati eszközök) - a szabadidő, az információmegosztás, az együttműködő hálózatépítés, a tanulás és a kutatás terén. Az egyénnek értenie kell, miként segíti az IST a kreativitást és az innovációt, ismernie kell az elérhető információ hitelessége és megbízhatósága körüli problémákat, valamint az IST interaktív használatához kapcsolódó etikai elveket.

A szükséges képességek felölelik az információ megkeresését, összegyűjtését és feldolgozását, a kritikus alkalmazást, a valós és a virtuális kapcsolatok megkülönböztetését. Idetartozik a komplex információ előállítását, bemutatását és megértését elősegítő eszközök használata, valamint az internet alapú szolgáltatások elérése, a velük való kutatás, az IST alkalmazása a mérlegelő gondolkodás, a kreativitás és az innováció területén.

Az IST használata kritikus és megfontolt attitűdöket igényel az elérhető információ és az interaktív média felelősségteljes használata érdekében. A kompetencia fejlődését segítheti továbbá a kulturális, társadalmi és/vagy szakmai célokat szolgáló közösségekben és hálózatokban való részvétel.

Fejlesztési feladatok

- a) A legfontosabb számítógépes alkalmazások megismertetése és felhasználása a tanításban és a tanulásban.
- b) Az elektronikus információk, adatok és fogalmak kereséséhez, gyűjtéséhez és feldolgozásához szükséges készségek kialakítása.

- c) Pozitív viszonyulás kialakítása az internet-használathoz és fogékonyság a világháló biztonságos és felelős használata iránt, beleértve a személyes szféra és a kulturális különbségek tiszteletben tartását is.

2.2.5. A tanulás kompetenciái

A hatékony, önálló tanulás azt jelenti, hogy az egyén képes kitartóan tanulni, saját tanulását megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, ideértve az idővel és az információval való hatékony gazdálkodást is. Felismeri szükségleteit és lehetőségeit, ismeri a tanulás folyamatát. Ez egyrészt új ismeretek szerzését, feldolgozását és beépülését, másrészt útmutatások keresését és alkalmazását jelenti. A hatékony és önálló tanulás arra készíti a tanulót, hogy előzetes tanulási és élettapasztalataira építve tudását és képességeit helyzetek sokaságában használja, otthon, a munkában, a tanulási és képzési folyamataiban egyaránt. A motiváció és a magabiztosság e kompetencia elengedhetetlen eleme.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

A munka- vagy karriercélok teljesítését szolgáló tanuláshoz az egyénnek megfelelő ismeretekkel kell rendelkeznie a szükséges kompetenciákról, tudástartalmakról, képességekről és szakképesítésekről. A hatékony és önálló tanulás feltétele, hogy az egyén ismerje és értse saját tanulási stratégiáit, készségeinek és szaktudásának erős és gyenge pontjait, valamint képes legyen megtalálni a számára elérhető oktatási és képzési lehetőségeket, útmutatást/támogatást.

A hatékony és önálló tanulás olyan alapvető képességek meglétét igényli, mint az írás, olvasás, számolás, valamint az IST-eszközök használata. Ezekre épül az új ismeretek, elsajátítása, feldolgozása és beépítése. A hatékony és önálló tanulás további feltétele a saját tanulási stratégia kialakítása, a motiváció folyamatos fenntartása, a figyelem összpontosítása, valamint a tanulás szándékának és céljának kritikus mérlegelése. Az egyénnek képesnek kell lennie a közös munkára és tudásának másokkal való megosztására saját munkája értékelésére és szükség esetén tanács, információ és támogatás kérésére.

A pozitív attitűd, tanulási iránti motivációt feltételez, folyamatos fenntartásához elengedhetetlen, hogy korábbi tanulási és élettapasztalatainkat felhasználjuk, új tanulási lehetőségeket kutassunk fel, és a tanultakat az élet minden területén széles körben alkalmazzuk.

Fejlesztési feladatok

a) Tanulási motiváció fejlesztése

- A tanulás értelmének megmutatása a tanulók saját fejlődésén keresztül.
- A diákok reális teljesítményvágyának kialakítása a tanulási igény szintjük formálásával.

b) Tanulási stratégiák fejlesztése (hatékony tanulási technikák megtanítása)

- A megfigyelés, átkódolás, értelmezés, értékelés, bizonyítás képességének fejlesztése.
- A tanulók életkorának, egyéniségének megfelelő tanulási módok ajánlása, tanítása.
- Az idővel és az információval való hatékony gazdálkodás elsajátítása.
- A tudás másokkal való megosztása.
- Az előzetes tanulási tapasztalatok hasznosítása.

- c) *Egyéni fejlesztés az adottságok ismeretében: tanulási nehézségek hatékony kezelése (értő olvasás, figyelemkoncentráció, emlékezet).*

2.2.6. Munkavállalói és vállalkozói kompetencia fejlesztése

A munkavállalói és vállalkozói kompetencia segíti az egyént a mindennapi életben - a munkahelyén is - abban, hogy megismerje tágabb környezetét, és képes legyen a kínálkozó lehetőségek megragadására. A tudást, a kreativitást, az újíásra való beállítódást és a kockázatvállalást jelenti, valamint azt, hogy célkitűzései érdekében az egyén terveket készít és hajt végre. Alapját képezi azoknak a speciális ismereteknek és képességeknek, amelyekre a gazdasági tevékenységek során van szükség.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

A szükséges ismeretek egyrészt az egyén személyes, szakmai és/vagy üzleti tevékenységeihez illeszthető lehetőségek, kihívások felismerését, értelmezését, másrészt a gazdaság működésének átfogóbb megértését, a pénz világában való tájékozódást foglalják magukban. Az egyénnek tudatában kell lennie a vállalkozások pénzügyi és jogi feltételeivel is.

Olyan készségek, képességek tartoznak ide, mint tervezés, szervezés, irányítás, vezetés, delegálás, az elemzés, a kommunikálás, a tapasztalatok értékelése, kockázatfelmérés és vállalás, egyéni és csapatmunkában történő munkavégzés.

A pozitív attitűdöt a függetlenség, a kreativitás és az innováció jellemzi a személyes és társadalmi életben, valamint a munkában egyaránt. Feltételezi a célok elérését segítő motivációt és elhatározottságot, legyenek azok személyes, másokkal közös és/vagy munkával kapcsolatos célok vagy törekvések.

Fejlesztési feladatok

- a) A tervezés, szervezés, elemzés, kommunikáció, cselekvés, eredményekről való beszámolás, értékelés és dokumentáció készségeinek kialakítása.
- b) Az együttműködésre épülő, rugalmas csapatmunkához szükséges készségek kialakítása.
- c) Az újíásra való beállítódás és a kockázatvállalás fejlesztése.

2.2.7. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciáinak fejlesztése

A kreativitás, önkifejezés, kulturális tudatosság fejlesztése magába foglalja az esztétikai megismerés, illetve elképzelések, élmények és érzések kreatív kifejezése fontosságának elismerését mind a tradicionális művészetek nyelvein, illetve a média segítségével, ideértve különösen az irodalmat, a zenét, a táncot, a drámát, a bábjátékot, a vizuális művészeteket, a tárgyak, épületek, terek kultúráját, a modern művészeti kifejezőeszközöket, a fotót s a mozgóképet.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség feltételezi a helyi, a nemzeti, az európai és az egyetemes kulturális örökségnek, valamint az egyénnek, közösségeinek a világban elfoglalt helyének a tudatosítását, a főbb művészeti alkotások értő és beleérző ismeretét, a népszerű kortárs kultúra és kifejezőmódok vonatkozásában is. Idetartozik Európa (az európai országok, nemzetek és kisebbségek) kulturális és nyelvi sokféleségének a megőrzésére irányuló igénynek, a közízlés fejlődésének, valamint az esztétikum mindennapokban betöltött szerepének a megértése.

Olyan képességek tartoznak ide, mint művészi önkifejezés, műalkotások és előadások elemzése, saját nézőpont összevetése mások véleményével, a kulturális tevékenységben rejlő gazdasági lehetőségek felismerése és kiaknázása

A pozitív attitűdök alapját a művészi kifejezés sokfélesége iránti nyitottság és az esztétikai érzék fejlesztésére való hajlandóság képezi. A nyitottság, az érdeklődés, a fogékonyság fejleszti a kreativitást és az arra való készséget, hogy a művészi önkifejezés és a kulturális életben való részvétel révén gazdagítsuk önismeretünket, emberi viszonyainkat, eligazodjunk a világban.

Fejlesztési feladatok

- a) A kultúrák közötti kommunikáció iránti pozitív attitűd kialakítása.
- b) Az emberiség történelméről tanúskodó jelentős kulturális alkotások alapszintű megismertetése, beleértve a populáris kultúrát is.
- c) A nemzeti és európai kulturális örökség és ezek világban elfoglalt helyének az megismertetése.
- d) A közízlés alakulásának és az esztétikai tényezők mindennapi életben betöltött fontosságának a felismertetése.
- e) A tanítási órákon kívüli, alkotásra alkalmas keretek felhasználása a tanulók alkotásvágyának kielégítésére, a más néző-pont megismerésére, a nyitottság, az érdeklődés és az esztétikai érzék fejlesztésére.

2.2.8. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztése

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák a harmonikus életvitel és a közösségi beilleszkedés feltételei, a közjó iránti elkötelezettség és tevékenység, felöleli a magatartás minden olyan formáját, amely révén az egyén hatékony és építő módon vehet részt a társadalmi és szakmai életben, az egyre sokszínűbb társadalomban, továbbá ha szükséges, konfliktusokat is meg tud oldani. Az állampolgári kompetencia képessé teszi az egyént arra, hogy a társadalmi folyamatokról, struktúrákról és a demokráciáról kialakult tudását felhasználva, aktívan vegyen részt a közügyekben.

Ezért a következő célokat tűzzük ki:

- Az ismeretátadás, képességfejlesztés és a normaközvetítés belső egyensúlya valósuljon meg.
- A nemzeti és európai azonosságtudat, a humanista és demokratikus értékrend közvetítése. (egyenlőség – demokratikus elvek tiszteletben tartása, közösségi összetartás – közös értékek)
- Az eseménytörténet ismeretek mellett kapjanak kiemelt szerepet a társadalmi, gazdasági és kulturális folyamatok is (komplex multikulturális ismeretanyag); sokrétű, gazdag ismeretanyag elsajátítása.

Feladataink:

- A tanulók ismerjék és tudják alkalmazni a történettudományos vizsgálati eljárások legfontosabb elemeit.
- A kritikai szemléletmódjukat fejlesszük.
- Ismerjék meg az érvelés, vita, kritika, interpretáció módszereit.
- Gondolataikat képesek legyenek árnyaltan kifejezni – a különféle területeken hatékonyan tudjanak kommunikálni.
- A nyitottság, problémaérzékenység kialakítása, kritikai szemléletmód fejlesztése, a stressz és a frusztráció kezelése a változások iránti fogékonyság kialakítása.
- A múlt – jelen – jövő hármás dimenziójában való gondolkodás képességeinek kialakítása

Módszerek:

- Forráselemzés
- Filmelemzés

- Önálló témafeldolgozás
- Szituációs feladatok: vita, érvelés, interpretáció
- Interaktív tábla használata
- Projektmunka
- Egyéni munka

3. AZ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK

3.1. Az iskola egészségnevelési tevékenységének kiemelt feladatai

- a tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek egészségük megőrzése és védelme érdekében;
- tanulóinknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük az egészséges életmód gyakorlását szolgáló tevékenységi formákat, az egészségbarát viselkedésformákat;
- a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli foglalkozások keretében – foglalkoznak az egészség megőrzésének szempontjából legfontosabb ismeretekkel
 - a táplálkozás,
 - az alkohol- és kábítószer fogyasztás, dohányzás káros hatásai a szervezetre,
 - a családi és kortárskapcsolatok,
 - a környezet védelme,
 - az aktív életmód, a sport,
 - a személyes higiénia,
 - az elsősegély-nyújtás alapismeretei,
 - a szexuális fejlődés területén.

1. Az egészségnevelés az iskola minden pedagógusának, illetve minden tanórai és tanórán kívüli foglalkozás feladata.
2. Az iskolai egészségnevelést elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:
 - a) a mindennapi testedzés lehetőségének biztosítása:
 - testnevelés órák;
 - játékos, egészségfejlesztő testmozgás az első-negyedik évfolyamon;
 - az iskolai sportkör foglalkozásai;
 - tömegsport foglalkozások;
 - úszásoktatás;
 - b) a helyi tantervben szereplő környezetismeret, természetismeret, biológia, erkölcsstan, technika tantárgyak tananyagai
 - c) az ötödik-nyolcadik évfolyamon az osztályfőnöki órák tanóráin feldolgozott ismeretek;
 - d) évente egy egészségvédelemmel, helyes táplálkozással, elsősegély-nyújtással foglalkozó projektnap (téma nap) szervezése az alsó és a felső tagozatos tanulók számára;
 - e) az egészségnevelést szolgáló egyéb (tanórán kívüli) foglalkozások:
 - minden évben egy-egy gyalog- vagy kerékpártúra szervezése;
 - minden évben egy alkalommal játékos vetélkedő az ötödik-nyolcadik évfolyamos osztályoknak az egészséges életmódra vonatkozó tudnivalókkal kapcsolatosan;

- f) az iskolai egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) segítségének igénybe vétele
- félévente egy alkalommal az ötödik-nyolcadik évfolyamon egy-egy osztályfőnöki óra megtartásában;
 - a tanulók egészségügyi és higiéniai szűrővizsgálatának megszervezésében. (A tanulóknak évenként legalább egyszer fogászati, szemészeti és általános szűrővizsgálaton kell részt venniük.)

3.2. **Boldogságóra program**

A boldogságóra programot a gyermekek számára prevenciós lelki egészségnevelési programnak szánjuk.

A boldogság érzése fejleszthető, tudományosan kimutatott kutatások alapján bebizonyított tény, hogy bizonyos boldogság fokozó szokások alkalmazása növeli az öröm, harmónia, és életkedv érzeteket. A felhasznált játékos, derűs, élménygazdag feladatok olyan pozitív pszichológiai tréning gyakorlatokra épülnek, melyek fokozzák a gyerekek jókedvét. A feladatok során örömforrásokat keresünk számukra, és tapasztalati tanulás útján fejlesztjük a pozitív gondolkodás alapjait.

A program bevezetésével az a célunk, hogy a megtanult stresszkezelő, feszültségoldó technikák segítségével

- a gyerekek könnyebben birkózzanak meg a kihívásokkal
- vidámabb, együttműködőbb tanulókká váljanak
- nyitottabbak legyenek
- képesek legyenek pozitívan gondolkodni
- boldogságra képes emberré válhassanak.

3.3. *Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása*

2. **Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja** hogy a tanulók
- ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát;
 - ismerjék meg az élettannal, anatómiával kapcsolatos legfontosabb alapfogalmakat.
 - ismerjék fel a vészhelyzeteket;
 - tudják a leggyakrabban előforduló sérülések élettani hátterét, várható következményeit;
 - sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat;
 - ismerkedjenek meg a mentőszolgálat felépítésével és működésével;
 - sajátítsák el, mikor és hogyan kell mentőt hívni.

2. **Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos kiemelt feladatok**

- a tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek elsősegély-nyújtási alapismeretek területén;
- a tanulóknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük elsősegély-nyújtás alapismereteit;

- a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások keretében – foglalkoznak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos legfontosabb alapismeretekkel.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos feladatok megvalósításának elősegítése érdekében

- támogatjuk a pedagógusok részvételét 30 órás, elsősegély-nyújtási ismeretekkel foglalkozó továbbképzésen.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:

- a helyi tantervben szereplő alábbi tantárgyak tananyagaihoz kapcsolódó alábbi ismeretek:

TANTÁRGY	ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK
biológia	<ul style="list-style-type: none"> - rovarcsípések - légúti akadály - artériás és vénás vérzés - komplex újraélesztés
kémia	<ul style="list-style-type: none"> - mérgezések - vegyszer okozta sérülések - savmarás - égési sérülések - forrázás - szénmonoxid mérgezés
fizika	<ul style="list-style-type: none"> - égési sérülések - forrázás
testnevelés	<ul style="list-style-type: none"> - magasból esés

- az ötödik-nyolcadik évfolyamon az osztályfőnöki órák tanóráin feldolgozott elsősegély-nyújtási ismeretek: teendők közlekedési baleset esetén, segítségnyújtás balesetknél; a mentőszolgálat felépítése és működése; a mentők hívásának helyes módja; valamint az iskolai egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) segítségének igénybe vétele félévente egy alkalommal az ötödik-nyolcadik évfolyamon egy-egy osztályfőnöki óra megtartásában az elsősegély-nyújtási alapismeretekkel kapcsolatosan.

4. A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK

A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő és oktató munka iskolánkban egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül. A tanulók közösségben, illetve közösség által történő nevelésének megszervezése, irányítása iskolánk nevelő-oktató munkájának alapvető feladata.

A tanulók személyiség fejlesztésére irányuló nevelő és oktató munka iskolánkban egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül.

A tanulók közösségben, illetve közösség által történő nevelésének megszervezése, irányítása iskolánk nevelő-oktató munkájának alapvető feladata.

A tanulói közösségek fejlesztésével kapcsolatos feladataink:

1. A különféle iskolai tanulói közösségek megszervezése, nevelői irányítása.
Feladata: Az iskolai élet egyes területeihez (tanórákhoz, tanórán kívüli tevékenységekhez) kapcsolódó tanulói közösségek kialakítása, valamint ezek életének tudatos, tervszerű nevelői fejlesztése.
2. A tanulók életkori fejlettségének figyelembevétele a tanulóközösségek fejlesztésében.
Feladata: A tanulói közösségek irányításánál a nevelőknek alkalmazkodniuk kell az életkorral változó közösségi magatartáshoz: a kisgyermek heteronóm – a felnőttek elvárásainak megfelelni akaró – személyiségének lassú átalakulásától az autonóm – önmagát értékelné és irányítani képes – személyiséggé válásáig.
3. Az önkormányzás képességének kialakítása.
Feladata: A tanulói közösségek fejlesztése során ki kell alakítani a közösségekben, hogy nevelői segítséggel közösen tudjanak maguk elé célt kitűzni, a cél eléréséért összehangolt módon tevékenykedjenek, illetve az elvégzett munkát értékelné tudják.
4. A tanulói közösségek tevékenységének megszervezése.
Feladata: A tanulói közösségeket irányító pedagógusok legfontosabb feladata, a közösségek tevékenységének tudatos tervezése és folyamatos megszervezése, hiszen a tanulói közösség által történő közvetett nevelés csak akkor érvényesülhet, ha a tanulók a közösség által szervezett tevékenységekbe bekapcsolódnak, azokban aktívan részt vesznek, és ott a közösségi együttéléshez szükséges magatartáshoz és viselkedési formákhoz tapasztalatokat gyűjthetnek.
5. A közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása.
Feladata: A tanulói közösségre jellemző, az összetartozást erősítő erkölcsi, viselkedési normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása.

4.1. A személyiségfejlesztés és a közösségfejlesztés feladatainak megvalósítását szolgáló tevékenységi rendszer és szervezeti formák

1. A tanulói személyiség fejlesztésének legfontosabb színtere a hosszabb tanítási-tanulási folyamatba illeszkedő tanítási óra.

Az iskola nevelői a tanítási-tanulási folyamat megszervezése során kiemelten fontosnak tartják a tanulók motiválását, a tanulói aktivitás biztosítását és a differenciálást.

- a) A motiválás célja, hogy tanulóinkban felébredjünk azokat az indítékokat, amelyek a gyermekeket tanulásra ösztönzik, és ezt a tanulási kedvet a tanulás végéig fenn is tartjuk.
- b) A tanítási órák tervezésénél és szervezésénél minden esetben előtérbe helyezzük azokat a módszereket és szervezeti formákat, amelyek a tanulók tevékenykedtetését, vagyis állandó aktivitását biztosítják.
- c) Az iskolai tanulási folyamat során kiemelten fontos feladat a differenciálás, vagyis az, hogy a pedagógusok nevelő-oktató munkája a lehetőségekhez mérten a legnagyobb mértékben igazodjon a tanulók egyéni fejlettségéhez, képességeihez és az

egy tantervtárgyból nyújtott teljesítményéhez. A nevelők az egyes szaktárgyak tanítási óráin előnyben részesítik az egyéni képességekhez igazodó munkaformákat, így - elsősorban a gyakorlásnál, ismétlésnél – a tanulók önálló és csoportos munkájára támaszkodnak.

2. Az iskolában a nevelési és oktatási célok megvalósítását az alábbi tanítási órán kívüli tevékenységek segítik:

a) Hagyományőrző tevékenységek

- Minden tanév folyamán iskolai ünnepséget, megemlékezést tartunk a következő alkalmakkor: 1956. október 23-a, 1848. március 15-e évfordulóján, karácsonykor illetve a 8. osztályosok ballagásakor.
- Minden tanév folyamán az osztályok megemlékezést tartanak október 6-án, a magyar kultúra napján, a kommunista és egyéb diktatúrák áldozatainak emléknapján, a költészet napján, a holokauszt áldozatainak emléknapján, a Föld napján és a Nemzeti Összetartozás Napján.

b) Diákönkormányzat. A tanulók és a tanulóközösségek érdekeinek képviselőjére, a tanulók tanórán kívüli, szabadidős tevékenységének segítésére az iskolában diákönkormányzat működik. Az iskolai diákönkormányzat munkáját a 4-8. osztályokban megválasztott küldöttekből álló diákönkormányzati vezetőség irányítja. A diákönkormányzat tevékenységét az iskola igazgatója által megbízott nevelő segíti.

c) Diákétkeztetés. A tanulók számára – igény esetén – napi háromszori étkezést (tíz-órai, ebéd, uzsonna) vagy ebédet (menzát) biztosít az intézmény. Az étkezési térítési díjakat az iskola által meghatározott módon kell befizetni.

d) Tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások. Az egyéni képességek minél jobb kibontakoztatását, a tehetséges tanulók gondozását, valamint a gyengék felzárkóztatását az egyes szaktárgyakhoz kapcsolódó tanórán kívüli tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások segítik.

- Az 1-4. évfolyamon az egyes tantárgyakból gyenge teljesítményt nyújtó tanulók képességeinek fejlesztésére felzárkóztató órát szervezünk.
- A 8. évfolyamon a továbbtanulás, a középiskolai felvétel elősegítésére a gyenge eredményt elérő tanulók részére felzárkóztató, a jó eredményt elérő tanulók részére képesség fejlesztő órákat tartunk heti egy órában magyar nyelv és matematika tantárgyakból.
- További tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások indításáról – a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével – minden tanév elején az iskola nevelőtestülete dönt.
- A felzárkóztató foglalkozások sajátos formái az egyéni foglalkozások. Az egyéni foglalkozásokon a köznevelési törvény előírása alapján heti két órában elsősorban azok a tanulók vesznek részt,
 - akiknek az első-negyedik évfolyamon az eredményes felkészülése ezt szükségessé teszi,
 - akik második vagy további alkalommal ismétlik ugyanazt az évfolyamot.

e) Képesség-kibontakoztató felkészítés és integrációs felkészítés.

Az iskola – amennyiben a feltételek adottak a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló miniszteri rendeletben szereplő előírásoknak – a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók szociális helyzetéből és fejlettségéből eredő hátrányainak ellensúlyozása céljából képesség-kibontakoztató és integrációs felkészítést szervez.

A képesség-kibontakoztató és integrációs felkészítés keretei között a tanulók

- egyéni képességeinek, tehetségének kibontakoztatása,
- fejlődésének elősegítése,
- a tanuló tanulási, továbbtanulási esélyének kiegyenlítése folyik.

Integrációs felkészítésben vesznek részt azok a képesség-kibontakoztató felkészítésben részt vevő tanulók, akik egy osztályba, osztálybontás esetén egy csoportba járnak azokkal a tanulókkal, akik nem vesznek részt a képesség-kibontakoztató felkészítésben.

A képesség-kibontakoztató felkészítésben részt vevő tanulók nevelése-oktatása, tudásának értékelése az oktatásért felelős miniszter által kiadott program alkalmazásával történik.

- f) **Iskolai sportkör.** Az iskolai sportkör foglalkozásain részt vehet az iskola minden tanulója. Az iskolai sportkör a tanórai testnevelési órákkal együtt biztosítja a tanulók mindennapi testedzését, valamint a tanulók felkészítését a különféle sportágakban az iskolai és iskolán kívüli sportversenyekre
- g) **Szakkörök.** A különféle szakkörök működése a tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálja. A szakkörök jellegüket tekintve lehetnek művésziek, technikaiak, szaktárgyiak, de szerveződhetnek valamilyen közös érdeklődési kör, hobbi alapján is. A szakkörök indításáról – a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével – minden tanév elején az iskola nevelőtestülete dönt. Szakkör vezetését – az igazgató beleegyezésével – olyan felnőtt is elláthatja, aki nem az iskola dolgozója.
- h) **Versenyek, vetélkedők, bemutatók.** A tehetséges tanulók továbbfejlesztését segítik a különféle (szaktárgyi, sport, művészeti stb.) versenyek, vetélkedők, melyeket az iskolában évente rendszeresen szervezünk. A legtehetségesebb tanulókat az iskolán kívüli versenyeken való részvételre is felkészítjük. A versenyek, vetélkedők megszervezését, illetve a tanulók felkészítését a különféle versenyekre a nevelők szakmai munkaközösségei vagy a szaktanárok végzik.
- i) **Témahetek, témanapok (projekthetek, projektnapok).** Az iskola nevelői a tantervi követelmények eredményesebb teljesülése, a nevelőmunka elősegítése céljából a tanulók számára projektoktatást (témaheteket, témanapokat) szerveznek. A projektoktatás egy iskolai napon legalább három órát meghaladó foglalkozás vagy több iskolai órán, tanítási napon át zajló tanítási-tanulási folyamat. Ennek során – elsősorban – a tantárgyi rendszerbe nehezen beilleszthető ismeretek feldolgozása történik egy-egy témakör köré csoportosítva a gyerekek aktív részvételével zajló közös, sokféle tevékenységre építve. A hosszabb (több napos, egy hetes) témahetet (projekthetet) a tanulócsoporthoz – ismereteket összegző vagy művészeti – bemutatója zárja. Iskolánkban évente ismétlődnek azok a téma napok, amelyek a katasztrófavédelemmel, az egészségvédelemmel, az elsősegélynyújtással, a természet- és környezetvédelemmel, iskolánk névadójával, illetve a honismerettel kapcsolatos ismereteket dolgozzák fel. A hosszabb (több napos, egy hetes) témaheteken feldolgozásra kerülő ismereteket a nevelők szakmai munkaközösségei az iskola éves munkatervében határozzák meg.
- j) **Lázár Ervin program.** A program keretében minden, az 1–8. évfolyamon tanuló általános iskolai diák részére tanévenként egyszeri alkalommal ingyenesen biztosítjuk színházi, tánc- és cirkuszi előadások, komolyzenei hangversenyek, illetve az őshonos állatok bemutatóhelyeinek meglátogatását.

- k) **Tanulmányi kirándulások.** Az iskola nevelői a tantervi követelmények eredményesebb teljesülése, a nevelőmunka elősegítése céljából a tanulók számára gyalogos vagy kerékpáros tanulmányi kirándulásokat szerveznek a lakóhely és környékének természeti, történelmi, kulturális értékeinek megismerése céljából.
- l) **Osztálykirándulások.** Az iskola nevelői a tantervi követelmények eredményesebb teljesülése, a nevelőmunka elősegítése céljából az osztályok számára évente egy alkalommal osztálykirándulást szerveznek. Az osztálykiránduláson való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük. Az iskola nevelői a pályázati lehetőségek minél jobb kihasználásával törekednek arra, hogy ezeken a programokon a nehezebb szociális körülmények között élő családok – elsősorban halmozottan hátrányos helyzetű – gyermekei is részt tudjanak venni.
- m) **Erdei iskolák, táborozások.** A nevelési és a tantervi követelmények teljesítését segítik a táborszerű módon, az iskola falain kívül szervezett, több napon keresztül tartó erdei iskolai foglalkozások, melyeken főleg egy-egy tantárgyi téma feldolgozása történik, illetve az iskolai szünetekben szervezett táborozások. Az erdei iskolai foglalkozásokon való részvételt segítjük azzal, hogy a felmerülő költségeket külső forrásokból fedezzük (önkormányzat, SZM, alapítvány). Az iskola nevelői a pályázati lehetőségek minél jobb kihasználásával törekednek arra, hogy a táborozásokon a nehezebb szociális körülmények között élő családok – elsősorban halmozottan hátrányos helyzetű – gyermekei is részt tudjanak venni.
- n) **Múzeumi, kiállítási, könyvtári és művészeti előadáshoz kapcsolódó foglalkozás.** Egy-egy tantárgy néhány témájának feldolgozását, a követelmények teljesítését szolgálják a különféle közművelődési intézményekben, illetve művészeti előadásokon tett csoportos látogatások. Az e foglalkozásokon való részvétel – ha az költségekkel is jár – önkéntes. A felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük. Az iskola nevelői a pályázati lehetőségek minél jobb kihasználásával törekednek arra, hogy ezeken a programokon a nehezebb szociális körülmények között élő családok – elsősorban halmozottan hátrányos helyzetű – gyermekei is részt tudjanak venni.
- o) **Szabadidős foglalkozások.** A szabadidő hasznos és kulturált eltöltésére kívánja a nevelőtestület a tanulókat azzal felkészíteni, hogy a felmerülő igényekhez és a szülők anyagi helyzetéhez igazodva különféle szabadidős programokat szervez (pl. túrák, kirándulások, táborok, színház- és múzeumlátogatások, klubdelutánok, táncos rendezvények stb.). A szabadidős rendezvényeken való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük. Az iskola nevelői a pályázati lehetőségek minél jobb kihasználásával törekednek arra, hogy ezeken a programokon a nehezebb szociális körülmények között élő családok – elsősorban halmozottan hátrányos helyzetű – gyermekei is részt tudjanak venni.
- p) **Iskolai könyvtár.** A tanulók egyéni tanulását, önképzését a tanítási napokon látogatható iskolai könyvtár segíti.
- q) **Az iskola létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata.** A tanulók igényei alapján előzetes megbeszélés után lehetőség van arra, hogy az iskola létesítményeit, illetve eszközeit (pl. sportlétesítmények, számítógép stb.) a tanulók – tanári felügyelet mellett – egyénileg vagy csoportosan használják.

5. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG

1. Iskolai nevelő és oktató munkánk egyik alapvető feladata a kiemelt figyelmet igénylő tanulók fejlesztése, melynek alapja a tanulók egyéni képességeinek, fejlettségének, ismereteinek figyelembe vétele, a differenciálás; valamint különféle egyéni fejlesztő módszerek és szervezeti formák alkalmazása a tanítási folyamatban.
2. Munkánk során kiemelten kezeljük
 - a sajátos nevelési igényű;
 - a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő;
 - a kiemelten tehetséges;
 - a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók egyéni fejlesztését.

5.1. *Sajátos nevelési igényű tanulók*

- Iskolánkban a sajátos nevelési igényű tanulók nevelése, oktatása a többi tanulóval együtt, integrált formában folyik.
- A sajátos nevelési igényű tanulók nevelését-oktatását a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet 2. sz. mellékleteként kiadott Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve alapján szervezzük meg.
- A sajátos nevelési igényű tanulók a tanítási órákon túl gyógypedagógus vezetésével – rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben – egyéni fejlesztési terv alapján terápiás fejlesztő foglalkozásokon vesznek részt.
- Iskolánk a sajátos nevelési igényű tanulók neveléséhez-oktatásához igénybe veszi az illetékes pedagógiai szakszolgálati, illetve pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézmények szolgáltatásait.
- A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztéséhez biztosított feltételek:
 - gyógypedagógus végzettségű pedagógus alkalmazása,
 - az Irányelvek figyelembevételével készített eltérő tanterv része az iskola helyi tantervének,
 - a fogyatékoság típusának megfelelő tankönyvek, tanulási segédletek,
 - a tanulók képességének megfelelő differenciált foglalkoztatás,
 - a fogyatékos tanulók részére kidolgozott értékelési formák alkalmazása,
 - speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő technikai eszközök,
 - képességfejlesztő játékok, eszközök,
 - számítógépek fejlesztő programokkal.

5.1.1. **Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók iskolai fejlesztésének elvei**

Az enyhén értelmi fogyatékos tanuló

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók a tanulásban akadályozott gyermekek körébe tartoznak, akik az idegrendszer biológiai és/vagy genetikai okra visszavezethető gyengébb funkcióképessége, illetve a kedvezőtlen környezeti hatások folytán tartós, átfogó akadályozottságot, tanulási nehézségeket, tanulási képességzavart mutatnak. Az enyhe fokú értelmi fogyatékoság (mentális sérülés) diagnosztizálása elsősorban orvosi, gyógypedagógiai és pszichológiai feladat. Pszichodiagnosztikai vizsgálatokkal állapítható meg a kognitív funkciók lassúbb fejlődése, valamint más, nem intellektuális területeken jelentkező eltérések.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelési, oktatási szempontú jellemzői

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók fejlődése igen eltérő attól függően, hogy milyen egyéb érzékszervi, motorikus, beszédfejlődési, viselkedési stb. rendellenességeket mutatnak, amelyek vagy oksági összefüggésben állnak az értelmi fogyatékossgal, vagy következményesen egyéb hatásokra alakulnak ki.

Tanulási helyzetekben megfigyelhető jellemzőik: a téri tájékozódás, a finommotorika, a figyelemkoncentráció, a bonyolultabb gondolkodási folyamatok, a kommunikáció, valamint a szociális alkalmazkodás fejlődésének eltérései. Ezek változó mértékben és mindig egyedi kombinációban jelennek meg, a tanulási képesség különböző mértékű fejlődési zavarát is mutatják és akadályozzák az iskolai tanulás eredményességét.

A nevelésükhöz szükséges feltételek:

- a. a fogyatékossg típusának és súlyosságának megfelelő gyógypedagógiai tanár/terapeuta, gyógypedagógus foglalkoztatása,
- b. speciális tanterv, tankönyv és más segédletek, illetve
- c. a szakértői és rehabilitációs bizottság által meghatározott szakszolgáltatások biztosítása.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók fejlődése nevelési igényeinek megfelelő gyógypedagógiai nevelés, oktatás és terápia hatására a mentális képességek területén is számottevő lehet.

5.1.2. Hallási fogyatékos gyermekek: (utazó szurdopedagógusi ellátás szükséges) – a halláskieséshez, a nyelv- és beszédtanulás nehézségeihez igazodó, annak javítására összpontosító tantervnek, továbbá – ennek ki kell egészülnie a sérülésspecifikus korrekatív ellátás tantárgyi tömbjeivel

A nagyothalló tanulók iskolai fejlesztése

Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai

A nagyothalló tanulók oktatásának pedagógiai szakaszai módosításokkal megegyeznek a Nat pedagógiai szakaszolásával. A nagyothalló tanulók nyelvi szintje általában indokolja, hogy a bevezető szakasz hosszabb időszáiban – teljesítésére két tanév javasolt – szerveződjön, de az iskola pedagógiai programja és a helyi tanterve alapján a későbbiekben is sor kerülhet egy évfolyam tananyagának egy tanévnél hosszabb időtartamban történő feldolgozására. Indokolt, hogy az alsó tagozatos szakasz előtt egy év alapozó időszak szerveződjön. Az alapozó szakasz időszáiban – a korai gondozás és a speciális óvodai nevelés eredményeire támaszkodva – a nyelvi kommunikációs készségek kialakítása, fejlesztése dominál. Ekkor a szókinés fejlesztését, a köznapi nyelv elemeinek elsajátítását, a beszédérthetőség fejlesztését, a nyelvi különbségek kezelését, valamint a nyelvi-szociális érintkezési formák kialakítását végezzük. Kisiskolás korukra elsajátítják és megközelítően olyan szinten birtokolják az alapvető kulturtechnikákat, hogy eszközként használhatják a további tudás megszerzésében. Legkésőbb az alsó tagozatos szakasz végére a nagyothalló tanulók nyelvi kommunikációs fejlettsége optimális esetben megközelítheti vagy elérheti az azonos korú halló tanulók fejlettségének alsó szintjét.

A felső tagozatos szakaszra már kialakulnak tekinthető az egyéni beszédállapot. Erre támaszkodva általában megvalósítható:

- a nyelvi rendszer további finomítása, a nyelvi-kommunikációs szint emelése, az olvasás-írás eszköz szintű használata,
- a nyelvi érintkezés formáinak bővítése: tágabb tájékozódás a köznapi nyelvhasználatban, árnyaltabb alkalmazás, a műveltségi területek és témák tartalmának megfelelő fogalmak értő használata,
- a szociális kapcsolatrendszer, az érintkezési formák pontos értelmezése, a kommunikációs szándéknak megfelelő nyelvi formák megválasztása.

5.1.3. A látási fogyatékos gyermekek: (utazó gyógypedagógus szükséges)

A gyengénlátó és a látásukat praktikusán használó aliglátó tanulók nevelése-oktatása során a Nat-ban meghatározott fejlesztési feladatok és tartalmak megvalósítása általában lehetséges. A gyengénlátó, aliglátó tanulóknak a tanuláshoz és a mindennapi életben való boldoguláshoz – látásteljesítményükhöz igazodó mértékben – különleges technikák elsajátítása szükséges: elektronikus olvasógép, speciális optikai segédeszközök, látássérültek számítástechnikai segédeszközei, programjai használata, szükség szerint Braille írás-olvasás, tájékozódás hosszú fehér bottal stb. E technikák ismeretanyaga az egyéni fejlesztési terv része. A megfelelő eszközrendszer biztosítása mellett (teremvilágítás, egyéni megvilágítás, speciális tanulóasztal, tankönyvkiválasztás, speciális füzet, megfelelő íróeszköz) a követelmények mennyiségi és minőségi teljesítése a gyengénlátó tanulók egyéni adottságai szerint várható el. Ennek érdekében több gyakorlati lehetőségre és alkalmanként több időre van szükség. A gyengénlátó és a látásukat praktikusán használó aliglátó tanulók iskolai nevelésének-oktatásának is alapvető célja a felnőtt élet sikerességét megalapozó kulcskompetenciák fejlesztése, az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés. A gyengénlátó, aliglátó tanulóknak is szüksége van azokra az ismeretekre, képességekre, attitűdökre, melyek birtokában alkalmazkodni tud a társadalmi környezet változásaihoz. A Nemzeti alaptantervben megjelenő tartalmak speciális ismeretekkel, képességekkel, attitűdökkel egészülnek ki.

Fejlesztési területek – nevelési célok

A gyengénlátó, aliglátó tanulók nevelés-oktatása során a Nat-ban meghatározott nevelési célok megvalósítása javarészt lehetséges, de mindenkor figyelembe kell venni, hogy a tanulók egyéni adottságai többnyire eltérnek az ép tanulók adottságaitól. Mindkét csoportba tartozó tanulók számára biztosítani kell a tanuláshoz és a társadalmi beilleszkedéshez szükséges speciális ismeretanyagot (speciális technikák és eszközök használata stb.) és a készségfejlesztést (önálló tanulásban használható eljárások, lényegkiemelés, megtartó emlékezet növelése, szóbeli kifejezőképesség gazdagítása, célszerű munkaszokások kialakítása, vizuális megfigyelőképesség fejlesztése stb.). A nevelési célok sérülésspecifikus tartalmakkal egészülnek ki.

5.1.4. A mozgásszervi fogyatékos gyermekek:

- a sajátos ellátás lehetővé tevő tantervi blokkok, valamint az egyéni sérülés legyen az alapja a fejlesztésnek;
- szolgáltatásként kell biztosítani a komplex akadálymentesítést az intézményben (alsó tagozaton a földszinti tantermekben kell megszervezni az oktatását);
- foglalkozni kell a mozgássérülésből fakadó pszichés ártalmakkal.

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) tanuló

Mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) az a tanuló, akinek a mozgása veleszületett vagy szerzett károsodás és/vagy funkciózavar miatt jelentősen és maradandóan akadályozott, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció.

Pedagógiai szempontból a következő csoportok alakíthatók ki:

- végtagredukciós fejlődési rendellenességek és szerzett végtaghiányok,
- petyhüdt bénulást okozó kórformák,
- a korai agykárosodás utáni mozgás-rendellenességek,
- egyéb, maradandó mozgásállapot- és funkcióváltozást, mozgáskorlátozottságot okozó kórformák,
- a halmozott sérüléssel járó különböző kórformák.

A mozgás minden gyermek tapasztalatszerzésére, illetve annak lehetőségére hatással van, befolyásolja személyiségfejlődését. Mozgáskorlátozott gyermek esetében a mozgásos tanulás lehetősége és folyamata módosul. Mások a környezetéről, a saját testéről szerzett

tapasztalatai, mint ép mozgású társainak. A mozgásszervi károsodás tartóssága, visszafordíthatatlansága is befolyásolja fejlődésmenetét. Ez gyakran az átlagostól eltérő pszichés, szociális és fizikai szükségleteket teremt.

A jelentősen eltérő kóreredet és károsodás miatt a mozgáskorlátozottság egyénileg is sok eltérést mutat. Ebből eredően a tanulók más-más személyiségfejlődési utat járnak be. A nevelést-oktatást befolyásolja, hogy a tapasztalatszerzési lehetőségek általában beszűkültek, a környezethez való alkalmazkodás gátolt. A hely- és helyzetváltoztatás, az önkiszolgálás, a kézfunkció, a manipuláció, a tárgy- és eszközhasználat, a grafomotoros teljesítmény, illetve a verbális és nonverbális kommunikáció eltérő mértékű akadályozottsága az iskolai nevelés, oktatás egész időtartama alatt megkívánhatja az egyénre szabott módszerek, eljárások, technikák és eszközök, valamint a fizikai korlátozottságot csökkentő környezeti adaptációk alkalmazását.

A mozgáskorlátozott tanulók nevelése-oktatása során a megfelelően kialakított, adaptált, akadálymentes környezet biztosítja az információhoz való hozzáférést, a tevékenységekben történő szabad és aktív részvételt, előmozdítva az esélyegyenlőséget. A mozgáskorlátozott tanuló sajátos nevelési igényét a károsodás keletkezésének ideje, annak formája és elhelyezkedése, akadályozottságának mértéke egyedileg határozzák meg, a megfelelő különleges bánásmódot, a fejlesztés szakszerű feltételeit, formáját biztosítani kell.

A mozgáskorlátozott tanulók iskolai fejlesztése

- A mozgásszervi diagnózistól és mozgásállapottól, az aktuális fejlettségi szinttől, valamint a személyiségtől függő speciális fejlesztési technikák, módszerek, eszközök alkalmazása, a megismerő tevékenységekhez szükséges kompetenciák (ismeretek, képességek, attitűdök) kialakítása és fejlesztése, az elérhető legmagasabb szintű önállóság kialakítása, az önálló életre nevelés.
- Az iskolai fejlesztés teljes időtartama alatt kiemelt feladat a mozgásnevelés, mint komplex rehabilitációs hatásrendszer, amely ötvözi a sérült tartási és mozgási funkciók helyreállítását célzó, a gyógyító és a motoros képességek fejlesztését szolgáló pedagógiai eljárásokat, s e feladatokat integrálja a tanítás-tanulás folyamatába. A mozgásnevelés célját és feladatait elsődlegesen nem az életkor, hanem a tanuló mozgásszervi diagnózisa – annak végleges, javuló vagy romló volta –, továbbá a mozgásállapot súlyossága és klinikai tünetei, akadályozottságának mértéke és formája határozzák meg.
- Korszerű ismeretek átadásával, illetve a reális önismeret kialakításával a továbbtanulásra történő felkészítés nyújthat biztos alapot a későbbi önálló életvezetéshez.
- A mozgáskorlátozottság gyakori velejárója a beszélt és írott nyelv zavara, így a nevelés-oktatás során kiemelt feladat a beszéd- és kommunikációfejlesztés, súlyos esetben a beszéd- és logopédiai terápia, esetleg a technikai eszközökkel támogatott írásbeli kommunikáció kialakítása.
- A mozgáskorlátozott tanuló egyedi, speciális megsegítése során a kiindulás alapja fizikai adottsága, értelmi képessége, kommunikációjának formája, szintje és érzelmi állapota. Ennek megfelelően a tananyag, a követelmények, a számonkérés, értékelés egyéni fejlettségi szinthez történő igazítása, adaptálása szükséges, a fokozatosságot e téren is figyelembe véve (a tevékenységek kivitelezését, a részvételt biztosító (technikai jellegű, módszertani) segítségnyújtás formáját szükséges először megkeresni, az egyes tevékenységek, illetve az értékelés alóli mentesítés csak nagyon indokolt esetben ajánlott).
- A speciális módszerek, terápiák és technikák alkalmazása és a technikai segédeszközök igénybevétele segíti a mozgásbiztonságot, a mozgásreflexek célszerűségét és gyorsaságát, az író, rajzoló és eszközhasználó mozgást, a hallásra, beszédészlelésre támaszkodó tevékenységeket, a szűkebb és tágabb környezetbe történő beilleszkedéshez szükséges alapok megteremtését, a személyi függetlenség elérését.

- A mozgáskorlátozottság együtt járhat egyfajta fizikai függés kialakulásával, amely megnövelheti a deviáns csoportokhoz való sodródás kockázatát, fokozhatja az áldozattá válás esélyét, így a nevelés-oktatás során a prevenció munkája, illetve a már kialakult helyzetek kezelése kiemelt feladatot jelent. A tanulóknak meg kell tanulniuk egyrészt a kísértésre nemet mondani, másrészt olyan hasznos tevékenységeket kell elsajátítaniuk, amelyekkel értelmesen tölthetik ki szabadidejüket.
- A tanítás-tanulás folyamatában kiemelt figyelmet, a tanulásszervezési módok, a tanulási és értékelési eljárások megválasztása terén sajátos feladatokat jelent a bármely területen tehetségesnek bizonyuló mozgáskorlátozott tanulók felismerése, tehetségük gondozása, amely támogathatja a pályaorientáció folyamatát is.

5.1.5. A beszéd fogyatékos gyermekek: (utazó logopédusi támogatás szükséges)

a fogyatékos szakember, ambuláns logopédiai ellátással zömében megszüntethető, illetve sikeresen enyhíthető, ezért nem szükséges gyógypedagógiai kerettanterv

A beszéd fogyatékos tanulók iskolai fejlesztésének elve

A beszéd fogyatékos tanuló

Beszéd fogyatékos az a tanuló, aki a receptív és/vagy expresszív beszéd/nyelvi rendszer szerveződése, fejlődési eredetű vagy szerzett zavara életkorától eltérő, különböző klinikai képekben megmutatkozó tüneti sajátosságai, valamint a verbális tanulási folyamatok atipikus fejlődése miatt a későbbi társadalmi beilleszkedés szempontjából veszélyeztetett

A beszéd fogyatékos nem tekinthető elsődlegesen halláskárosodás következményének; együtt járhat a nyelven kívüli kognitív képességek és a viselkedésszerveződés zavarai, azok maradványtüneteivel; valamint tanköteles korban az olvasás/írás/helyesírás/számolás területén kialakuló verbális tanulási zavarral.

- Beszéd fogyatékos az a tanuló, akit a szakértői bizottság a sajátos nevelési igény megállapítása céljából diagnosztikus protokollra épülő komplex állapotfelmérés alapján annak minősít.
- A beszéd fogyatékos tanulónál a fentiek – az egészen enyhe alaki eltérésekhez társuló, észlelési és feldolgozási problémáktól az érthetetlen beszédig – sokféle változatban előfordulhatnak. A súlyos beszéd fogyatékos tanulónál a kommunikációs zavarok következtében különböző másodlagos pszichés eltérések (magatartási zavar) alakulhatnak ki. A fenti tünetek együttesen tanulási akadályozottságot is kiválthatnak.
- Amennyiben a beszéd fogyatékos a kisiskolás kor kezdetére tartósan fennmarad, a tanuló a továbbiakban is folyamatos gyógypedagógiai/logopédiai ellátásra szorul, ami komplex fejlesztést szolgáló foglalkozások formájában, az egyéni képességekhez igazodó tevékenységrendszer keretében végezhető. Az iskolai oktatás, a pedagógiai, logopédiai ellátás, valamint az egészségügyi rehabilitáció a beszéd és nyelvi teljesítmény jellegétől függ.

Ezek az alábbiak szerint csoportosíthatók:

- nyelvfejlődési zavar (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia)
- maradványtüneteként beszédgyengeség),
- orrhangzós beszéd, - folyamatos beszéd zavarai (dadogás, hadarás),
- diszfónia, - logofóbia (mutizmus különböző típusai),
- centrális eredetű szerzett beszédzavarok (centrális pöszeség, gyermekkori afázia, diszartria),
- verbális tanulási zavar együttjárása az olvasás/írás/helyesírás/számolás területén mutatkozó problémákkal
- vagy ezek halmozott előfordulása.
- A dadogás, a hadarás, a diszfónia serdülőkorban is jelentkezhet. Különös figyelmet érdemel ebben a korban a felnőtt beszédhang fokozatos kialakulásának óvó-segítő

rendszere, ennek beépítése a pedagógiai teendők sorába. A terápia komplex szemléletű. logopédiai, orvosi, pszichológiai team munka alapján történik.

A beszéd fogyatékos tanulók iskolai fejlesztése

- A beszéd fogyatékos tanulók fejlesztésében törekedni kell a pszichológiai és fiziológiai tényezők összhangjára, a személyiség és a beszéd működés kölcsönhatására, funkcionális összefüggésrendszerére
- A fejlesztés legyen tudatos és tervszerű, melynek során a beszéd állapotának felmérésétől az egyénre szabott terápiás terv meghatározásán át a tudatos módszerválasztáson túl a komplexitás és a folyamatkövetés is megvalósul.
- A módszerek megválasztásakor az életkor, a kognitív készségek, a szocioadaptív viselkedés és a szociokulturális környezet sajátosságainak figyelembevétele szükséges.
- A fejlesztésében meghatározó a sokoldalú percepciók fejlesztése, melynek során a kinésztéziás, a hallási, a látási, a beszédmotorikus benyomások egymást erősítve fejlődnek.
- Fontos a transzferhatások tudatos kihasználása. Mivel a nyelvi és kognitív képességek kölcsönhatásban állnak, komplex fejlesztéssel a terápia hatékonysága fokozható.
- A beszéd fogyatékos tanulók nevelése, oktatása az osztályban megvalósuló, szakmailag megalapozott, differenciált foglalkoztatás mellett megköveteli az egyéni és csoportos foglalkozások változatos szervezeti kereteit.
- A súlyos beszéd fogyatékos tanulók fejlesztése intenzív, komplex és folyamatos fejlesztőmunka napi rendszerességgel.
- A fejlesztést a szülők támogató együttműködése segíti. A terápiában – a minél gyorsabban automatizált jó beszéd szint elérése érdekében – a tanulóval kommunikáló valamennyi felnőtt legyen partner.
- A tanítás-tanulás folyamatában kiemelt figyelmet, a tanulásszervezési módok, a tanulási és értékelési eljárások megválasztása terén sajátos feladatot jelent a bármely területen tehetségesnek bizonyuló tanulók felismerése, tehetségük gondozása, amely támogatja a pályaorientáció folyamatát is.

5.1.6. Autista gyermekek

Az autizmus spektrum zavarok az idegrendszer igen korai, nagy valószínűséggel veleszületett ártalmának, illetve a genetikai, egyéb biológiai és környezeti tényezők együttes hatásának következményei. Az iskoláskor eléréséig – vagy tovább – kezeletlenül maradt fejlődési zavar és szélsőséges viselkedésformák gyógyító és fejlesztő célú ellátása a gyermek növekedésével egyre nehezebbé válhat, bár a nevelhetőség, taníthatóság időszaka belenyúl a felnőttkorba, így sosem túl késő a fejlesztést elkezdeni.

Az autizmus spektrum zavarok lényege a társas viselkedés, a kommunikációs és sajátos gondolkodási képességek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulóra legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható gondolkodási képesség sajátos hiányosságai, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmas viselkedés szervezés és kivitelezés képességének minőségi sérülése és az egyenetlen képességprofil.

Autizmusban a beszédfejlődés gyakran megkéscik, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv. A központi probléma azonban nem a nyelv hiánya, vagy megkéscett fejlődése, hanem a funkcionális, kölcsönös kommunikáció sérülése. Az alapvető problémák közé tartozhat a nyelvhasználat színvonalától függetlenül, hogy hiányozhat a

kommunikáció és a beszéd hasznának, hatalmának megértése, vagyis hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók fejlesztésének általános céljai, feladatai

A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettség szintjén elérhető legjobb felnőttkori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése: ennek alapja a szociális, kommunikációs és gondolkodási készségek hiányának speciális módszerekkel történő kompenzálása és a meglévő készségek fejlesztése.

- A hiányzó készségeket pótló, helyettesítő kompenzációs-habilitációs kezelése a fejlődési elmaradás, a másodlagos (pl. viselkedés-) problémák leküzdése érdekében. A fogyatékos készségek kompenzálása különös jelentőségű a tanulási, szociális és munkahelyzetekbe való beilleszkedés és viselkedés elsajátításához.
- Az iskolai és a mindennapi gyakorlati életre felkészítő tananyag speciális módszerek segítségével történő elsajátítása.
- A jellegzetes gondolkodási nehézségek, rugalmatlanság miatt – a továbblépés előtt – külön kiemelt fejlesztési feladat az elsajátított ismeretek alkalmazásának, általánosításának tanítása, az ismeretek folyamatos használata a fenntartás biztosítására, valamint a változatos, probléma-megoldási módszerek tanítása.
- A tananyag kiválasztásának legfontosabb szempontja a tanított képesség egész életen át megfelelő alkalmazhatósága. A tanuló túlterheltségének elkerülése érdekében a felesleges információkat szűrni kell, mert a tipikusan fejlődő gyermek által spontán, ösztönösen elsajátított nagy mennyiségű információ és készség az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek számára nehéz tananyagot jelent.

A fejlesztési célokat a fenti szempontok alapján fontossági sorrendben kell értelmezni, és e szerint kell az egyéni fejlesztési tervekbe iktatni.

5.1.7. Pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók

A pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók csoportjába azok a tanulók tartoznak, akik az iskolai teljesítmények és a viselkedésszabályozás területén a kognitív, emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése, a kialakult képességzavarok halmozott előfordulása miatt egyéni sajátosságaik figyelembevételével fokozott pedagógiai, pszichológiai megsegítést, gyógypedagógiai segítséget igényelnek.

Tanulási és viselkedési problémájuk specifikus tanulási zavarok, azaz

- diszlexia,
- diszortográfia,
- diszkalkúlia,
- diszgráfia és diszpraxia, mint a motoros képességek fejlődési zavara, valamint ezek maradványtüneteinek fennállása
- a fentiek együttjárása miatt a kevert specifikus tanulási zavarok;
- hiperaktivitás és figyelemzavar; továbbá
- a szocio-adaptív folyamatok zavarai, az érzelmi kontroll, ön, vagy mások felé irányuló agresszió, a szorongás, az én-szabályozás gyengeségét mutató magatartásjellemzők, az alkalmazkodóképesség, a célirányos viselkedés, az önszervezés, valamint a metakogníció eltérő fejlődésében mutatkozik meg.

A fejlesztés alapelvei

- A pszichés fejlődési zavar miatt sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése a szakértői bizottság szakértői véleményére épülő egyéni fejlesztési terv alapján, egyéni sajátosságaik, szükségleteik figyelembevételével, a szülővel és a tanulóval történő megbeszélést követően történik.

- Az egyéni fejlesztőmunka tervezése, a rehabilitációs terv kidolgozása logopédus, pszichopedagógus, tanulásban akadályozottak pedagógiája szakon/szakirányon szakképzettséget szerzett gyógypedagógus, gyógypedagógus-terapeuta, pszichológus és egyéb szakemberek (pl. szomatopedagógus, gyermekpszichiáter) bevonásával történik és rehabilitációs célú órakeretben zajlik.
- Az egyéni fejlesztési terv tartalmáról, célkitűzéseiről, ütemezéséről (mikro, ill. makrotervezés) tájékoztatni kell az osztálymunkában résztvevő pedagógusokat, szaktanárokat, különös tekintettel a gyermek osztályfőnökre.
- Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni szükséges a további célkitűzések megtervezését megelőzően.
- Az iskolai oktatásban érvényesíteni kell a tanuló fejlődését, előrehaladását segítő számonkérési, értékelési formákat; indokolt esetben, a szakértői bizottság javaslata alapján – az egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből – az értékelés és minősítés alól mentesítés adható.
- A tanítás-tanulás folyamatában kiemelt figyelmet, a tanulásszervezési módok, a tanulási és értékelési eljárások megválasztása terén sajátos feladatot jelent a bármely területen tehetségesnek bizonyuló tanulók felismerése, tehetségük gondozása, amely támogatja a pályaorientáció folyamatát is.
- A pszichés fejlődési zavar miatt sajátos nevelési igényű tanulók oktatása intenzív terápiás céllal szervezett időszakos különnevelés keretében (pl. logopédiai osztályban, tagozaton), valamint a többi tanulóval együtt, integrált nevelés, oktatás keretében történhet.

5.2. A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenység

Az alkalmazkodási nehézségek megjelölésére több kifejezés szolgál. Használatos a beilleszkedési zavar, a magatartási rendellenesség, a nehezen nevelhetőség, a feltűnő viselkedés, az elégtelen alkalmazkodás, az érzelmi zavar, a nevelési nehézség. E fogalommal jelölik mindazokat a gyerekeket, akik nem alkalmazkodnak az iskolai szabályokhoz, vétének ellenük, illetve kivonják magukat hatásuk alól. Magatartásukkal zavarják a pedagógust és társaikat. Ide tartoznak azok is, akiknek magatartási stílusa közli negatív beállítódásukat az őket körülvevő iskolai környezettel szemben.

A pedagógiai munka első lépése, hogy felismerjük a már kialakult zavarokat és megkeressük ezek kiváltó okát, mely általában személyiségfejlődési zavarokat okoz. Kiemelkedő fontosságú a megfelelő magatartásmódok kialakításában, illetve a magatartási problémák kezelésében a pedagógusok személyes hatása, személyiségük közvetlen befolyása és az a viszony, amelyet a tanulókkal kialakítanak.

A problematikus vagy nehezen nevelhető gyermekek magatartása jelentősen eltér az adott korban megkívánható normáktól, ezért az általánosan használt pedagógiai módszerekkel nem lehet náluk eredményt elérni; ugyanakkor azonban még nem igényelnek különleges ellátást, fejlesztő foglalkozást.

A nehezen kezelhető, szociálisan inadaptív gyerek nem azonos a rosszul nevelt gyerekekkel.

Leggyakoribb ismertetőjegyei:

- a gyermek nem felel meg a vele szemben támasztott nevelési és oktatási követelményeknek,
- passzív vagy aktív módon ellenáll a nevelői hatásoknak,

- nehezen tud alkalmazkodni, és a közösségbe beilleszkedni,
- testi és pszichés tünetek,
- személyiségzavarokkal küzd (idegesség, figyelmetlenség, alvási és beszédzavarok, hibás automatizmusok –pislogás, grimaszolás, étvágytalanság, hisztérikus görcsök, stb.).

A nehezen kezelhető tanulók egy részét rossz társaság felé terelheti az, hogy a családi vagy iskolai közösségben nem találják meg a helyüket, magányosan vagy szerepet (bohóc, bűnbak) játszva élnek.

A közoktatásról szóló törvény 30.§. (8) bekezdése értelmében, abban a kérdésben, hogy a tanuló beilleszkedési zavarral, tanulási nehézséggel, magatartási rendellenességgel küzd vagy fogyatékoságban szenved, a nevelési tanácsadó megkeresésére a szakértői és rehabilitációs bizottság dönt. A fejlesztő foglalkoztatás a nevelési tanácsadás, és az iskolai nevelés és oktatás keretében valósítható meg.

A beilleszkedési zavarral, magatartási rendellenességgel küzdő tanulókkal kapcsolatos tevékenységek a következők:

- minden egyes tanuló magatartásának, viselkedésének figyelemmel kísérése,
- a tanuló a beilleszkedési zavarának, tanulási nehézségének, magatartási rendellenességének észlelésekor helyzetfelismerés és helyzetértékelés,
- a beilleszkedési zavar, tanulási nehézség, magatartási rendellenesség, a magatartási zavar okainak feltárása, a nevelési tanácsadó segítségének kérése,
- a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulót a szakértői és rehabilitációs bizottság vagy a nevelési tanácsadó szakértői véleménye alapján egyéni fejlesztési terv kidolgozása, egyéni fejlesztő foglalkozások megszervezése és lebonyolítása a nevelési tanácsadó segítségével,
- kapcsolatteremtés és folyamatos kapcsolattartás a szüleikkel, illetve gondviselőkkel, a gyerekekkel foglalkozó szakemberekkel,
- folyamatos konzultáció az osztályban tanító pedagógusokkal és a gyermekvédelmi felelőssel,
- a tanítási órákon differenciált foglalkozás kialakítása, differenciált eljárások alkalmazása,
- törekvés arra, hogy a tanuló minél több sikerélményhez jusson a tanórákon és a tanórán kívüli tevékenységek során.
- szoros kapcsolat a helyi óvodával, nevelési tanácsadóval, és gyermekjóléti szolgálattal;
- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése;
- a felzárkóztató órák;
- a napközi otthon;
- a tanulószoba;
- a felzárkóztató foglalkozások;
- a nevelők és a tanulók személyes kapcsolatai;
- a családlátogatások;
- a szülők és a családok nevelési gondjainak segítése.

5.3. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

A képesség valamely tevékenységre, teljesítményre való testi-lelki adottság, alkalmaság, amely egyszerű képességekből, készségekből, rutinokból és ismeretekből szerveződő pszichikus rendszer.

(Egyszerű képességek: meghatározott öröklött adottságok alapján elsajátított készségek, rutinok és ismeretek szerveződésai).

Tehetség az egyénnek az a vele született, majd gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakoztatott képessége, amelynek birtokában az emberi tevékenység egy bizonyos területén az átlagosat messze meghaladó teljesítményeket tud létrehozni.

A tehetség jellemezői: átlagosnál magasabb intelligencia, magas fokú kreativitás, fejlett következtetési képesség, önálló útkeresés, szorgalom és kitartás, kíváncsiság, érdeklődés, előítéletektől való mentesség, bizonytalanság tolerálása, felügyelet elvetése, becsvágy, kockázatvállalás, divergens gondolkodás, folyamatos kommunikáció.

A tehetség felismerése általában nem egyszerű feladat. A tehetség kibontakozását serkenti: a megfelelő légkör megteremtése, a motiváció, a tanár ösztönzi attitűdje, a bizalom, a megfelelő szervezeti strukturáltság, a játékosság, az értékelés késleltetése.

Gátolja: az érdektelenség, a kreativitás lebecsülése, a túlzott fegyelem, a teljesítménykényszer.

Az egy osztályba kerülő tanulók csak életkorban állnak közel egymáshoz, ezen kívül különböznek adottságaikban, fejlettségükben, képességeikben, tudásukban, felkészültségükben, azaz fejlettségi mutatóikban. Ennek elismerése azzal a pedagógiai konzekvenciával jár, hogy a tanulók adottságai alapján kifejlészthető képességei is széles skálán helyezkednek el, léteznek intellektuális, művészeti, manuális, szociális, mozgásos, szervezői stb. képességek. A sokféle képesség azonban egy közös vonással rendelkezik: a tanuló önnön tevékenységének folyamatában fejlődik. A képességek sokrétű tartománya a tanulást is magában foglaló, de annál tágabb, szélesebb és sokrétű tevékenységrendszer kialakítását követeli meg.

A képességfejlesztés, a tehetség felismerése és gondozása az iskolai nevelő-oktató munkában kiemelkedő jelentőségű feladat. Az optimális képességfejlesztés feladatának megvalósítása a tanulók pedagógiai is indokolható érdeklődésének, igényeinek és képességeinek megfelelő tevékenységrendszer kialakítását jelenti.

Az iskolai tanulási folyamat során kiemelten fontos tényező, hogy a pedagógusok nevelő-oktató munkája igazodjon a tanulók egyéni fejlettségéhez, képességeihez és az egyes tantárgyakból nyújtott teljesítményekhez.

A képességfejlesztés, tehetséggondozás módszerei:

- egyéni képességekhez igazodó, differenciált tanulásszervezés,
- csoportbontás (nívócsoportos oktatás),
- szakkörök szervezése,
- iskolai és iskolán kívüli tanulmányi, művészeti, kulturális és sport versenyek, ezekre a tanulók felkészítése,
- egyéni pályázatok,
- egyéni foglalkozások szervezése, egyéni fejlesztés

Tanórai tevékenységek:

- mennyiségi és minőségi differenciálás feladatokkal, problémákkal,
- szakirodalom tanulmányozása, kiselőadások tartása, egy-egy kiemelkedő életútjának tanulmányozása, beszámoló készítése,
- a tananyag dúsítása horizontálisan és vertikálisan, egyéni haladási ütem biztosítása, gyorsítás,
- differenciált házi feladatok nyújtása.

5.4. A hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók integrációját segítő tevékenységek

- képesség-kibontakoztató felkészítés és integrációs felkészítés, mely a pedagógiai program mellékletét képező „Intézményi integrációs program” alapján folyik;
- szoros kapcsolat a helyi óvodai intézményekkel, nevelési tanácsadóval, és gyermekjóléti szolgálattal,
- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése;
- felzárkóztató órák, fejlesztő foglalkozások;
- egyéni foglalkozások;
- a tanulók háromhavonkénti fejlesztő értékelése a szülőkkel közösen;
- nevelők és a tanulók személyes kapcsolata;
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata;
- a középiskolai továbbtanulás irányítása, segítése;
- iskolai sportkör, szakkörök;
- a tanulók szabadidejének szervezése (tanórán kívüli foglalkozások, szabadidős tevékenységek, szünidei programok);
- szabadidős foglalkozások (pl. színház- és múzeumlátogatások);
- a tanulók szociális helyzetének javítása (segély, természetbeni támogatás);
- a szülőkkel való együttműködés;
- családlátogatások;
- szülők és a családok nevelési gondjainak segítése;
- szülők tájékoztatása a családsegítő és a gyermekjóléti szolgálatokról, szolgáltatásokról.

6. A GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMSEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK

„...a gyermeknek, figyelemmel fizikai és szellemi érettségének hiányára, különös védelemre és gondozásra van szüksége...” Ez a megállapítás túlmutat a gyermekvédelem korábbi értelmezési keretein, amennyiben megállapítja: a gyermek pusztán életkora által védelemre – érdekei, jogai védelmére – szorul; azaz gyermeki létéből fakadóan védelemre szorul akkor is, ha nem veszélyeztetett.

A gyermekvédelem legelső szintje az elsődleges szocializációs közegek – család és iskola –gyermeket oltalmazó működése, a gyermekek speciális életkori szükségleteinek kielégítése, az optimális fejlesztő közeg biztosítása. Ennek a természetes oltalomnak a jelenléte maga a megelőzi a gyermekvédelem, amely feladata az iskolának és minden pedagógusnak. Ahol a természetes oltalom sérült, ott lép be a hagyományos értelemben vett aktív segítő, és akár a beavatkozó gyermekvédelem, amely jórészt túlmutat az iskola felelősségi körén. Ezen a ponton az iskola közvetlen partnereként megjelenik a gyermekjóléti szolgálat.

A bevezetőben idézett ENSZ-nyilatkozat szellemében az Egyesült Nemzetek Szervezete 1989-ben megalkotta Egyezmény a Gyermek Jogairól című nemzetközi egyezményét, melyhez Magyarország is csatlakozott, majd ezzel összhangban elfogadta az 1997. évi XXXI. törvényt a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról. A törvény a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó intézményként nevezi meg az iskolát, és ezzel együtt meghatározott gyermekvédelmi feladatot ró a közoktatási intézményekre.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról törvényi előírásnak megfelelően a gyermek veszélyeztetettsége iránti érzékenység a pedagógus részéről nem pusztán humanitárius gesztus, hanem törvényben is előírt kötelezettség, azaz a veszélyeztetettség feltárása nem maradhat kizárólag az érzékenyebb, érzelmi beállítódású pedagógusok sajátja. Ugyanakkor világos, hogy a veszélyeztetett gyermekekkel, a gyermekvédelmi

feladatokkal való szembenézés komoly felelősséget jelent és komoly szakértelmet igényel. Ezért fontos, hogy ugyanezen a törvényi helyen világossá válik: a tanár nem marad egyedül az általa felfedezett problémával, és nem az ő felelőssége a helyzet megoldása; feladata jelzés a gyermekjóléti szolgálat felé. Az ilyen jelzést megelőzik a tanári repertoárból ismert eljárások: beszélgetés az érintett gyermekkel, családdal, illetve valamely segítő szervezet igénybevételének felajánlása.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint „veszélyeztetettség: olyan – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult – állapot, amely a gyermek testi, értelmi érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy megakadályozza”. Ez a megfogalmazás nyilván nem mindig elegendő támpont egy-egy valós eset megítélésében, és így megőrzi a tanári mérlegelés lehetőségét és felelősségét. A veszélyeztetettség fogalmának pontosítására a gyakorlati munkában mindenképpen szükség van.

A leggyakoribb problémát a szociálisan ellehetetlenült, a tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő, a bántalmazott és elhanyagolt illetve a deviáns viselkedésű gyermekeket jelentik. A bántalmazásnak három fajtáját szokás megkülönböztetni: lelki, fizikai és szexuális típusú. A lelki bántalmazás szinte semmiféle figyelmet nem kap, pedig az a gyermek, akit nem becsülnek, megaláznak, szóval ütnek, nem szeretnek, vagy ennek nem adják jelét, kiközösítenek, megkülönböztetnek, nem számíthat jó kilátásokra felnőtt életében és agresszív vagy éppen túlságosan visszahúzódó lesz.

Ha a pedagógus a gyermeket veszélyeztetettnek tartja, és ezt a véleményét a gyermekvédelmi szolgálatnak jelzi, az érdemi segítség felelősségét az erre kiképzett gyermekvédelmi szakemberekkel megosztja, illetve nekik adja át. Az iskola ilyenkor kapcsolatban marad a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a szolgálaton keresztül a mindazokkal az intézményekkel és szervezetekkel, amelyek a gyermek segítésében részt vállalnak.

A pedagógusok gyermekvédelmi munkáját az iskolában a gyermekvédelmi felelős segíti. A gyermekvédelmi felelős egyszerre segítőtje a rászoruló diákoknak és valamennyi kollégájának. Feladatainak ellátása komoly szakértelmet és jelentős ráfordítást igényel. A gyermekvédelmi felelős képezi a kapcsolatot az iskola és a gyermekjóléti szolgálat – egyúttal a pedagógiai és a szociális megközelítés között. Erre a hídszerepre nagyon nagy szükség van, hiszen így válik lehetővé az, hogy az arra rászoruló gyermekek már az iskola védett közegén belül megkapják a szükséges személyes gondoskodást.

Az osztályfőnök és a pedagógus számára az iskolai közegben megoldhatatlan kommunikációs konfliktust okozhat, ha diákjának életében valami problémát érzékel. A hierarchikus pedagógus-diák kapcsolatban, a tanórára és osztálykeretre szerveződött iskolai struktúrában szinte lehetetlen megteremteni az intim beszélgetéshez szükséges légkört és bizalmat. Sikeres problémafeltárás csak az elfogadás és empátia közegében jöhet létre. Miközben a problémafeltáró beszélgetésben aggasztó jelek, történések háttérét, magyarázatát keressük, a siker nyitja mégsem a pedagógiai gyakorlatban kitüntetett szerepet játszó kérdezés, hanem az értő figyelemmel történő hallgatás. Ez az értő figyelem egyszerű emberi nyitottságból, a másakra való kíváncsiságból táplálkozhat, és éppen természetessége adja az igazi érzelmi erejét. Ez az, ami a tanár-diák kapcsolatban megteremtheti az intimitást.

- A nevelők és a tanulók személyes kapcsolatainak és a családlátogatásoknak egyik fő célja a gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő problémák feltárása, megelőzése. Minden pedagógus közreműködik a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a tanulók fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
- Az igazgató-helyettes koordinálja a gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatokat. Ezen belül feladati közé tartozik különösen:

- a tanulók és a szülők tájékoztatása azokról a lehetőségekről, személyekről, intézményekről, amelyekhez problémáik megoldása érdekében fordulhatnak,
 - családlátogatásokon vesz részt a veszélyeztető okok feltárása érdekében,
 - a veszélyeztető okok megléte esetén értesíti a gyermekjóléti szolgálatot,
 - segíti a gyermekjóléti szolgálati tevékenységét,
 - a tanulók anyagi veszélyeztetettsége esetén gyermekvédelmi támogatás megállapítását kezdeményezi,
 - tájékoztatást nyújt a tanulók részére szervezett szabadidős programokról.
- Az iskola gyermekvédelmi tevékenység három fő feladata: a gyermek fejlődését veszélyeztető okok **megelőzése, feltárása, megszüntetése**.
- A gyermekvédelmi problémák feltárásának az a célja, hogy a gyermekek problémáit az iskola a gyermekjóléti szolgálat segítségével minél hatékonyabban tudja kezelni, megelőzve ezzel súlyosabbá válásukat. Iskolánk alapvető feladatai a gyermek- és ifjúságvédelem területén:
- fel kell ismerni, és fel kell tárni a tanulók problémáit,
 - meg kell keresni a problémák okait,
 - segítséget kell nyújtani a problémák megoldásához,
 - jelezni kell a felmerült problémát a gyermekjóléti szolgálat szakembereinek.
- A tanulók fejlődését veszélyeztető okok megszüntetésének érdekében iskolánk együttműködik a területileg illetékes:
- nevelési tanácsadóval,
 - gyermekjóléti szolgálattal,
 - családsegítő szolgálattal,
 - polgármesteri hivatallal,
 - iskolaorvossal,
 - továbbá a gyermekvédelemben résztvevő társadalmi szervezetekkel, egyházakkal, alapítványokkal.
- Iskolánk pedagógiai munkáján belül elsősorban az alábbi tevékenységek szolgálják a gyermekvédelem céljainak megvalósítását:
- a felzárkóztató foglalkozások,
 - a tehetséggondozó foglalkozások,
 - az indulási hátrányok csökkentése,
 - a differenciált oktatás és képességfejlesztés,
 - a pályaválasztás segítése,
 - a személyes, egyéni tanácsadás (tanulónak, szülőnek),
 - egészségvédő és mentálhigiénés programok szervezése,
 - a családi életre történő nevelés,
 - a napközis és a tanulószobai foglalkozások,
 - az iskolai étkezési lehetőségek,
 - az egészségügyi szűrővizsgálatok,
 - a tanulók szabadidejének szervezése (tanórán kívüli foglalkozások, szabadidős tevékenységek, szünidei programok),
 - a tanulók szociális helyzetének javítása (segély, természetbeni támogatás),
 - a szülőkkel való együttműködés,
 - tájékoztatás a családsegítő és a gyermekjóléti szolgálatokról, szolgáltatásokról.

7. A TANULÁSI KUDARCNAK KITETT TANULÓK FELZÁRKÓZTATÁSÁT SEGÍTŐ PROGRAM

A tanulási kudarc mögött nagyon gyakran tanulási zavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, hiperaktivitás, valamint ezek kevert tünetei) húzódnak meg. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő programban az iskolába lépéskor vagy a nevelési-oktatási folyamat bármelyik szakaszában tanulási zavarra utaló tüneteket észlelésétől kezdődően szükséges teendőket jelenti.

Cél:

- Csökkenjen az évismétlők száma
- A tanulási nehézségek feltárása és szakszerű ellátása, illetve lehetőség szerinti megszüntetése.
- Az gimnáziumba, szakközépiskolában továbbtanuló halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya növekszik.

A program elemei:

- A tanulási zavar észlelésekor a pedagógus az igazgatónál kezdeményezi, hogy keresse meg a szakértői és rehabilitációs bizottságot a tanulási nehézség megállapítása céljából.
- A tanulási nehézség megállapítása esetén egyéni fejlesztési terv kidolgozása a nevelési tanácsadóval együttműködve a szakértői és rehabilitációs bizottság szakértői véleményében foglaltak alapján.
- A tanuló mentesítése az értékelés és minősítés alól a szakértői és rehabilitációs bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint.
- Tervszerű egyéni fejlesztés.
- A tanuló fejlődésének folyamatos figyelemmel kísérése, a tanuló fejlődésének negyedévenkénti részletes értékelése.
- A folyamatos figyelemmel kísérés ideje alatt a pedagógus legalább havonta egyszer ismerteti a szülővel megállapításait, és segítséget nyújt az otthoni neveléshez. A folyamatos figyelemmel kísérés végén a részletes értékelést a pedagógus átadja a szakértői és rehabilitációs bizottságnak.

A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatásának segítése a következő tevékenységek során történik:

- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése;
- a napközi otthon;
- az egyéni foglalkozások;
- a felzárkóztató foglalkozások;
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata;
- a továbbtanulás irányítása, segítése.

8. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SZOLGÁLÓ TEVÉKENYSÉGEK

Szociálisan hátrányos helyzetűek azok a tanulók, akiket különböző jellegű szociális tényezők gátolnak fejlődésükben.

Károsan ható tényezők:

- A) a család nehéz anyagi helyzetéből adódó
- lakásviszony, alacsony jövedelem,
 - a család kulturális helyzete (iskolázottság hiánya),
 - a család életvitele, nevelési módszerei,
 - a család belső erkölcsi normái.

B) a lakókörzet negatív hatása:

- helytelen viszony, kapcsolat kifogásolható magatartású és erkölcsű gyermekcsoportokkal, felnőttekkel,
- pletyka, intrika, a környezet negatív kisugárzása.

A szociális hátrányok enyhítését iskolánkban az alábbi tevékenységi formák szolgálják:

- felzárkóztató, illetve tehetséggondozó programok szervezése,
- drog- és bűnmegelőzési programok,
- mentálhigiénés programok,
- pályaaorientációs tevékenység,
- komplex táborozások, kirándulások,
- kulturális bemutatók,
- felvilágosító munka a szociális juttatások lehetőségeiről szülői értekezleteken, fogadóórákon, családlátogatásokon,
- helyi, regionális, országos támogatások megszerzésének ösztönzése,
- motiválás arra, hogy a gyermek napközis ellátásban részesüljön,
- kapcsolatfelvétel a szolgáltató intézményekkel, az áthelyező bizottságokkal,
- a tankönyvtámogatás elveinek, mértékének meghatározása,
- pályázatok figyelése, részvétel a pályázatokon. az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése;
- a felzárkóztató órák;
- a napközi otthon;
- a diákétkeztetés;
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata;
- a nevelők és a tanulók segítő, személye kapcsolatai;
- a szülők, a családok nevelési, életvezetési gondjainak segítése;
- a családlátogatások;
- a továbbtanulás irányítása, segítése;
- az iskola gyermek- és ifjúságvédelmi felelős tevékenysége;
- szoros kapcsolat a polgármesteri hivattal és a gyermekjóléti szolgálattal annak érdekében, hogy a szociális hátrányt elszenvedő tanulók minél hamarabb segítségben részesüljenek.

9. AZ ISKOLA KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAMJA

A globális problémák kiinduló gyökerei szűkebb környezetünkben is jelen vannak. Iskolánk környezeti nevelési programjának legfontosabb feladata, hogy az alapelvek, célok és jövőtervezés területén egyedi természeti környezetünket helyezze középpontba, hiszen előnyeinek felismerése, környezetkímélő használata során várható egy olyan szemlélet kialakulása, melytágabb környezetre is kivetíthető.

Az iskola környezeti nevelése szolgálja az ökológiailag, szociálisan, gazdaságilag és politikailag fenntartható társadalom számára szükséges kulcskompetenciák kialakulását. Az iskola az egyik legfontosabb színtere a környezeti nevelésnek. Az iskola, mint helyszín, mint "zöld milió" jelenjen meg és járuljon hozzá a gyerekek személyiségének formálásához. Az intézmény hulladék-, energia-, vízgazdálkodása komoly nevelési erővel hat a diákokra és rajtuk keresztül a családok otthoni takarékoságára, életvitelére. A pedagógusok, a dolgozók példamutatása nagymértékben segíti a fenntarthatóságra nevelés elveit, az állampolgári és egyéb közösségi felelősségtudat kialakulását.

A környezet és az egészség egymástól el nem választható fogalmak. A természeti környezet óvása, védelme nélkül nem beszélhetünk egészséges emberi életéről sem, mivel

az ember a természet része. Az általa okozott környezeti szennyeződések károsan hatnak vissza saját szervezete működésére. Ennek szellemében kívánjuk nevelni a ránk bízott gyermekeket és programjainkkal a szülők és a környék lakóinak környezet és egészségtudatos magatartását is fejleszteni kívánjuk.

9.1. *A környezeti nevelési program készítésének alapelvei*

A környezeti nevelés tartalma az utóbbi időben világszerte kiszélesedett. Magában foglalja a természet és az **emberiség jövőjének fenntarthatóságát**. Ezért a jövőben diákjainknak a mindennapi életükben képeseknek kell lenniük a bonyolultabb természeti, társadalmi, gazdasági és politikai kérdéseket kezelni, megoldani. Nagyobb hangsúlyt kap a környezeti tudat és erkölcs. Ezért szükség van hatékony személyiségformálásra, az önszabályozásra és egyben a társas együttműködés és konfliktuskezelés készségeinek erősítésére.

A fenntarthatóságra nevelés lényegében azt jelenti, hogy az oktatás **kapcsolatokat hozzon létre környezeti, a társadalmi és a gazdasági rendszer** között a célból, hogy megértessük e kapcsolatok működési szabályait. Ennek **központi gondolata** a “környezeti polgárrá” nevelés, azaz **a természeti, az épített, a társas-társadalmi környezet fenntarthatósága** (és ezen belül a fenntartható fejlődés, a fenntartható fogyasztás) érdekében szükséges **ismeretek, magatartásminták, értékek és életviteli szokások megtanítása**. Ez integrált tantárgy- és tudományközi megközelítést igényel, ami nem könnyű lecke a merev szaktudományi-tantárgyi keretekhez szokott pedagógustársadalom számára.. Pedig a világ egész, egészként éli meg a gyerek, aki a szocializáció során hamar elválik környezetétől. A világ megismerésének ugyanis az egyik legfontosabb útja, az hogy a megismerendő dolgokat részeire, elemeire bontjuk, vizsgáljuk azokat és azok viszonyát.

A mai civilizált és bonyolult világ a kultúrát, a felhalmozott tudást is már csak úgy képes átadni a felnövekvő generációknak, ha a világot részekre bontja. A jelenkorban akkor ér el az egyén a társadalomban nagyobb eredményt, ha valamely szakterületen speciálisan magas műveltségre tesz szert. Azonban egyre inkább visszaüt a specializáció, gyakran elvesz a lényeg és a valóság, nem látjuk „a fától az erdőt”. A jövő emberének szüksége van a szélesebb látásmódra, a tanulás során megszerzett műveltségi anyag integrációjára.

A fenntarthatóságra neveléshez **meg kell érteni az ember és a környezet kölcsönös összefüggéseit és egymásrautaltságát**. Ehhez hozzátartozik a globális társadalmi és geopolitikai jellemzők, a biológia és a fizika, valamint az emberi szociális és gazdasági rendszerek ismerete.

A környezeti kérdések összekapcsolják a természettudományos (biológia, antropológia, földrajz és történelem) és a humán tárgyakat (filozófia, jog, szociológia, történettudományok, művészetek, etika és irodalom). Világszerte sok iskola kezdett el környezeti példanyagot integrálni a helyi tantervi tárgyainak anyagába, ily módon fokozva a diákok érdeklődését és motiváltságát a természettudományok és egyéb tantárgyak iránt.

A tanterveknek a fenntartható fejlődés szempontjából a központi tudományágak (tantárgyak) közötti **szoros összefüggéseket** kell bemutatniuk. Ez a megközelítés azért előnyös, mert a fenntarthatóság ideális rendezőelv az integrált gondolkodás elősegíté-

séhez. A fenntarthatóság tanulásának szükségszerű velejárója, hogy **leomlanak a falak a különböző tudományágak között**, talán éppen azáltal, hogy egy **bizonyos valós problémára összpontosítunk** és azt **különböző szemszögből közelítjük meg**. Akármilyen megközelítést is alkalmazunk, helyi szinten kell eldönteni, milyen folyamatok és források használhatók a fenntarthatóság tantervi integrálásához.

Kutatók szerint a gyermekek és az ifjak igen fogékonyak a teljes, az egész befogadására. A nemzeti alaptanterv és a kerettantervek lehetőséget nyújtanak arra, hogy **ne tantárgyakra elaprózva** tanítsunk, hanem **holisztikusan ismerkedjünk a világgal**, és arra is, hogy az **oktatás középpontjában ne a tananyag, hanem a tanuló fejlesztése** álljon.

Kívánatos, hogy a jövő nemzedékek nevelése során az **óvodai** és az **iskolai életet** az eddigieknél sokkal jobban hassa át a **környezeti nevelés**. Feladatunk, hogy általánossá tegyük minden területen, és megvalósítsuk.

A környezeti nevelés általános (hosszútávú) céljai:

1. elősegíteni a környezettudatos magatartás és életvitel kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntarthatóságát. (NAT)
2. kialakítani a környezet ismeretén és személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartást, egyéni és közösségi szinten egyaránt, mely váljon a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelvvé
3. érzékennyé tenni a környezet állapota iránt
4. bekapcsolni a közvetlen környezet értékeinek megőrzésébe, gyarapításába
5. legyen meghatározó életmódjukban a természet tisztelete, a felelősség vállalása
6. váljon meghatározóvá a környezeti károk megelőzésére való törekvés
7. képessé tenni, hogy személyes tapasztalatai alapján együtt tudjon működni a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.
8. elismertetni, hogy közös és egyéni kötelesség
 - az emberiség közös öröksége; a környezet minőségének fenntartása és javítása,
 - az általános emberi egészségvédelem,
 - az ökológiai egyensúly fenntartása,
 - a természeti erőforrások előrelátó és ésszerű felhasználása,
 - minden egyes ember hozzájárulása a környezet védelméhez
 - képessé válni az élethosszig tartó tanulásra

A környezeti nevelés céljaiból adódóan feladatunk tehát, hogy

- környezetbarát attitűdöket, szokásokat alakítunk ki a tanulóknál
- a természeti és társadalmi környezetről tényeket, ismereteket, problémamegoldó gondolkodást közvetítünk
- segítjük a környezeti folyamatok, összefüggések megértését.

A környezeti nevelés közös **színterei** az **óvodai nevelés, a közoktatás valamennyi szintje, a szakképzés, a felsőoktatás, a továbbképzés**. Mások a lehetőségek az **óvodai életben**, mások a **tanítási órákon** és a **tanítási órákon kívül**. **Például a természetvédelmi, hon- és népismereti szakkörökből** kerülnek ki a településüket igen jól ismerő, értékelő, azért később is tenni akaró fiatalok. A hon- és népismereti tevékenység azért is szolgálja a környezeti nevelést, mivel elősegítheti a tanuló természeti és társadalmi környezettel való harmonikus kapcsolatának kialakulását.

Különösen jó terep a tanórán kívüli környezeti nevelésre az iskolák pedagógiai programjába beépülő **erdei iskola, vagy egy-egy nyári tábor** foglalkozásai. Ezekben a gyerekek több oldalról ismerik meg a helyszín környezetében levő **táj emberi, történelmi, kulturális, és természeti értékeit**, hagyományait, amelynek komplex ismerete, a szerzett tapasztalatok közelebb viszik őt a valósághoz, s tanulva a pozitív vagy negatív változásokból, mintát nyújthatnak a jövőhöz.

Mindig szem előtt kell tartanunk, s éreznünk kell annak a felelősségét, hogy a „**környezeti nevelés, szándékos, megtervezett pedagógiai folyamat, összetett személyiség-, közösség-, magatartás-, és attitűd-formálás, amely képessé tesz másokkal való együttműködésre, együttélésre. (Havas Péter)**”

9.2. A környezeti nevelés célja, feladataink

Általános értékek:

- Az egyetemes természeti (élő és élettelen) értékek tisztelete és megőrzése, beleértve az embert is, kultúrájával együtt.
- A Föld életképességének, sokféleségének (élő, élettelen társadalmi), rendszerének és funkciójának megértése, megőrzése a harmóniára való törekvéssel, a Föld gazdagságának és szépségének megőrzése.
- Fenntartható, igazságos, békés és az állampolgárok részvételén alapuló demokratikus társadalom építése.

Környezeti nevelésünk céljai:

- Rendszerszemléletre nevelés.
- Globális összefüggések megértése.
- Alternatív, problémamegoldó gondolkodás, döntésképesség fejlesztése, helyzetfelismerés, ok-okozati összefüggések keresése.
- A természet, az élet, a biológiai sokféleség jelentőségének megértése.
- Létminőséghez szükséges értékek megismerése, és a viselkedési normák kialakítása.
- Konfliktuskezelés, tolerancia, természeti, társadalmi felelősség fejlesztése.
- Helyes értékrend, erkölcs és életviteli szokások formálása.
- Környezet és egészség-tudatosság erősítése, az egészség és a környezet összefüggéseinek vizsgálata.
- Fogyasztás helyébe az életminőség helyezése.
- Fenntarthatóságra való nevelés az ökológiai szemléletmód segítségével.
- A helyi értékek és problémák megismertetése.
- Lakóhelyünk környezetvédelmi munkájában aktív részvétel.
- Ősi mesterségek megismerése.
- Hagyományok őrzése.
- A természeti, az épített és a szociális környezetünk (lakóhely) ismerete, óvása, fejlesztése.

Az iskola környezeti nevelési tevékenységének kiemelt feladatai:

- a) a tanulóknak a környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel elősegítése; a természetet, az embert, az épített és a társadalmi környezetet tisztelő szokásrendszer megalapozása;

- b) tanulóinknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük azokat a környezet megóvásához szükséges képességeket és készségeket, amelyek a természeti és a társadalmi környezet zavartalan működését elősegíthetik;
- c) a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli foglalkozások keretében – foglalkoznak a környezet megóvásának szempontjából legfontosabb ismeretekkel:
 - a környezet fogalmával,
 - a földi rendszer egységével,
 - a környezetszennyezés formáival és hatásaival,
 - a környezetvédelem lehetőségeivel,
 - lakóhelyünk természeti értékeivel,
 - lakóhelyünk környezetvédelmi feladataival
 - kapcsolatosan.

A környezeti nevelés az iskola minden pedagógusának, illetve minden tanórai és tanórán kívüli foglalkozás feladata.

Az iskolai környezeti nevelést elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:

- a természetismeret, biológia, földünk és környezetünk, életvitel és gyakorlati ismeretek tantárgyak, valamint az ötödik-nyolcadik évfolyamon az osztályfőnöki órák tanóráin feldolgozott ismeretek;
- a környezeti nevelést szolgáló tanórán kívüli foglalkozások: minden fél évben osztályonként egy-egy gyalog- vagy kerékpártúra a környékre a környezeti értékek felfedezésére; minden évben a „Föld napja” alkalmából történő megemlékezés a környezetvédelemmel kapcsolatos játékos vetélkedővel, akadályversennyel; minden tanévben egy alkalommal „környezetvédelmi őrjárat” szervezése a településen;
- a szárazelemgyűjtés megszervezése az iskolában;
- lehetőség szerint látogatás a Fővárosi Állat- és Növénykertben

9.3. *Környezeti nevelés a tanórán*

A nemzeti alaptanterv és a kerettanterv lehetőségeit kihasználva a tantárgyi programokból kiindulva meg kell határozni a környezeti nevelési tananyagot, a fenntartható fejlődés pedagógiáját megvalósító módszereket. (pl. a tanulás tanítása, kooperatív és interaktív technikák alkalmazása, drámapedagógia, döntéstechnikák, a cselekedetek következményeinek előre tervezése).

A tanórán a tananyagon kívül még sok apróság is nevel a környezet megóvására, környezetbarát életmódra. Vannak olyan mozzanatok, amelyek minden tanórán megvalósíthatóak, csak a tantestületnek határozniuk kell. Például a termék esztétikus díszítése, a tanulóktól függő tisztasága, szellőztetés módja. A tanulók helyének negyedévenkénti változtatása padosorokban. Környezetbarát újra-papíron való dolgozás, vagy kiselejtezett, egyik oldalán még fehér lapra való dolgoztatás, szelektív hulladékgyűjtés, tanulmányi kirándulások időpontja, témái stb.

Alsó tagozat

Az alsó tagozatban a tanító az oktatás során szervezi és rendezi össze a környezeti nevelés munkaformáit és színtereit. Cél, hogy a tanulóknál kialakítsuk a kívánt magatartásformát:

erős érzelmi kötődést hozunk létre, mely a természeti jelenségek megismerési vágyának motivációs bázisa.

Felső tagozat

A felső tagozatban arra törekedtünk, hogy a természettudományos tartalmakat megfelelőképpen kapcsoljuk össze a humán tantárgyakkal.

Minden esetben figyelembe kell venni a tanított osztály érdeklődési körét, egyéni sajátosságait.

A felsős osztályokban is kiemelt feladat az iskola szellemiségét tükröző családi hangulat, atmoszféra megteremtése. Az igényes mikrokörnyezet megteremtése a környezetkultúra fejlesztésének eszköze.

9.4. Környezeti nevelés a tanórán kívül

Az iskolában már hagyományos programok számbavétele után meghatározzuk, hogy mely programokat tartjuk meg, melyek lesznek iskolai szintű, melyek osztályszintű feladatok. Mindegyik feladat végrehajtásának felelősét meg kell határozni.

Iskolai szintű feladat lehet:

- **a környezetvédelmi jeles napok megünneplése.** A programokat magunk is szervezhetjük, de csatlakozhatunk helyi vagy országos környezetvédő szervezetek akcióihoz
- **környezeti-természeti értékek feltárását bemutató szakkörök, önképzőkörök:**

a szakkör, önképzőkör a kutató típusú, önállóan vizsgálódni szerető tanulók fejlesztésének nagyon jó színtere.

- **bekapcsolódás megyei, országos természetismereti vetélkedőkbe, versenyekbe**
- Támogatjuk a szelektív hulladékgyűjtés alapjainak elsajátítását.
- **az egész iskolai életre ható, átfogó környezeti nevelési projektek szervezése:** egy-egy környezetvédelmi problémát, témakört dolgozzanak fel önállóan a tanulók. egy tanár vezetése mellett. Pl.: tanulók felmérést végezhetnek az iskolai víz-, fűtés-, világításrendszerről, az ezzel kapcsolatos költségekről, elkészíthetik a csepegő csapok térképét, kutathatják a hulladék kezelési módjait, az irodaszekerek beszerzési módját és egészségkárosító hatásait, felhasznált mennyiségét stb. A megszületett eredmény rögzítésének formája sokféle lehet (szakmai dolgozat, rajz, fotó, irodalmi alkotás), amelyet kiállításon mutathatunk be, vagy sajtóban közölhetünk
- **egészségvédő és környezetvédő szokások kialakítása:** a környezeti nevelési programban rögzíthetjük, hogy kis iskoláskortól folyamatosan milyen szocializációs, környezetbarát szokásokat alakítunk ki.
- **környezetvédelmi akciók szervezése:** például hulladékgyűjtés, papírgyűjtés, parlagfü szedés, a lakosság felvilágosítása, játszótér karbantartása, tiszta, rendes osztály akció stb.
- **nyári táborok, iskolai kirándulások:** Érdemes olyan természetkutató tábort tervezni, ahol nem csak ismereteket szerzenek a tanulók, hanem konkrét gyakorlati problémát is megoldhatnak (pl. monitorozás, élőhely helyreállítása, térképezés, mérések stb.). Kirándulásokat szervezzünk, egy- vagy többnapos tanulmányutat egy-egy konkrét téma

részletesebb megismerésére, egy-egy terület, táj megismerése céljából. Ellátogathatunk kisebb-nagyobb gyereksportokkal tanösvényekre, nemzeti parkokba, természetvédelmi területekre, vadasparkokba, botanikus kertekbe, múzeumokba

- **Bekapcsolódás a települési környezet szépítésébe**
- **Kiállítások rendezése:** nyitott, a nagyközönség által is látogatható környezetvédelmi kiállításokat is rendezhetünk (pl. szemétszobrászat, természeti értékeket, helyi problémákat bemutató kiállítás).
- **Kapcsolattartás külső segítő partnerekkel** – Találkozók a tanulók a helyi és országos környezet- és természetvédő civil szervezetekkel, ifjúsági tagozatként aktívan be is kapcsolódhatnak. Valamelyik nemzeti park, vagy társadalmi szervezet segítségével szervezzünk a gyerekeknek természetvédelmi akadályversenyt. A felügyelőségek, vagy környezetvédelmi cégek bevonásával műszeres vizsgálatokat is végezhetünk (pl. zajszint, talaj-, levegőszennyezettség).

9.5. Környezetvédelmi jeles napok

Ezek alkalmával, lehetőség szerint, az intézmények a fenti módszerek alkalmazásával megvalósíthatják környezetvédelmi programjukat.

február 1.	A Tisza Élővilágának Emléknapja
február 2.	A Vizes Élőhelyek Világnapja
március 22.	A Víz Világnapja
március 23.	Meteorológiai Világnap
április 22.	A Föld Napja
május 10.	Madarak és Fák Napja
május 22.	Biológiai Sokféleség Nemzetközi Napja
május 24.	Európai Nemzeti Parkok Napja
június 5.	Környezetvédelmi Világnap
június 17.	A Sivatosodás és Aszály Elleni Küzdelem Világnapja
szeptember 16.	Az Ózon Világnapja
szeptember 3.	szombatja Takarítási Világnap
október 5.	Az Állatok Világnapja
október 21.	Földünkért Világnap

10.A PEDAGÓGUSOK HELYI FELADATAI, AZ OSZTÁLYFŐNÖK FELADATAI

10.1. *A pedagógusok alapvető feladatai*

- A magasabb jogszabályokban, a pedagógiai programban, a szervezeti és működési szabályzatban, valamint az intézmény más belső szabályzatában és vezetői utasításában előírt pedagógiai és adminisztratív feladatok ellátása.
- Heti teljes munkaidejének nyolcvan százalékát (kötött munkaidejét) az igazgató által meghatározott feladatok ellátásával töltse.
- Heti teljes munkaidejének ötvenöt–hatvanöt százalékában (neveléssel-oktatással lekötött munkaidejében) tanórai és tanórán kívüli (egyéb) foglalkozásokat tartson.
- Kötött munkaidejének neveléssel-oktatással lekötött munkaidején felőli részében a nevelést-oktatást előkészítő, a neveléssel-oktatással összefüggő egyéb feladatokat, tanulói felügyeletet, továbbá eseti helyettesítést lásson el.
- A tanítási órák és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások pontos és eredményes megtartása.
- Aktív részvétel a nevelőtestület értekezletein, valamint a szakmai munkaközösségek munkájában.
- Aktív részvétel az éves munkaterv szerinti rendezvényeken.
- A tudomására jutott hivatali titkot megőrizze.
- A jogszabályokban meghatározott határidőkre megszerezze az előírt minősítéseket.
- Az iskola céljainak képviselője a tanulók és a szülők előtt.
- A pedagógusra bízott osztályterem, szaktanterem gondozottságának és pedagógiai szakszerűségének figyelemmel kísérése.

A tanórai és a tanórán kívüli oktató-nevelő munka, tanulásirányítás

- Tanórai és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások megtartása.
- A tanórai és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások éves tervének elkészítése (tanmenetek, éves programok).
- Előzetes felkészülés a tanítási órákra és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozásokra.
- A motiválás, a differenciálás, a tanulói aktivitás változatos formáinak alkalmazása a tanítási órákon
- Változatos szervezeti formák alkalmazása a tanítási órákon
- A tanulók életkorához és a didaktikai feladatokhoz megfelelően illeszkedő módszerek, szemléltetés, ellenőrzés és értékelés alkalmazása a tanítási órákon.
- A tanulók aktív munkájának és megfelelő magatartásának biztosítása a tanítási órákon és a különféle iskolai foglalkozásokon.
- Az eredményes tanulás módszereinek, technikáinak elsajátíttatása, gyakoroltatása a tanítási órákon.
- A helyi tanterv követelményeinek elsajátítása a nevelő által tanított tanulók körében.

A tehetséges tanulók gondozása

- Egyéb (tanórán kívüli) fejlesztő foglalkozások szervezése a tehetséges tanulók részére.
- Iskolai tanulmányi, sport és kulturális versenyek, vetélkedők, bemutatók, pályázatok önálló szervezése, segítség a szervezésben.
- Részvétel az iskolai tanulmányi, sport és kulturális versenyeken, vetélkedőkön, bemutatókon.
- A tehetséges tanulók részvételének biztosítása és felkészítése a különféle iskolán belüli versenyekre, vetélkedőkre stb.
- A tehetséges tanulók részvételének biztosítása és felkészítése a különféle iskolán kívüli versenyekre, vetélkedőkre stb.

A hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, illetve a felzárkóztatásra szoruló tanulók gondozása, eredményes fejlesztése

- Egyéb (tanórán kívüli) fejlesztő foglalkozások szervezése a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, illetve a felzárkóztatásra szoruló tanulók részére.
- A gyermekvédelmi feladatok ellátása a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, illetve a felzárkóztatásra szoruló tanulók körében.
- A hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, illetve a felzárkóztatásra szoruló tanulók korrepetálása, segítése, mentorálása.
- A hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, illetve a felzárkóztatásra szoruló tanulók felkészítése javító vagy osztályozó vizsgára.
- Az eredményes középiskolai felvétel elősegítése a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók körében.

A tanulók tanórán kívüli foglalkoztatása

- Szabadidős programok szervezése iskolán kívül (pl. színház-, múzeumlátogatás, kirándulás).
- Szabadidős programok szervezése iskolán belül (pl. klubdelután, karácsonyi ünnepség).
- Iskolai rendezvények, ünnepélyek, évfordulók megrendezése.
- A nevelők, gyerekek és szülők együttműködését, kapcsolatát erősítő (közös) programok.

Az iskolai diákönkormányzat működtetésében való aktív részvétel

- Az iskolai diák-önkormányzati munka egy-egy részterületének irányítása, segítése.
- Az iskolai diákönkormányzat programjainak önálló szervezése, segítség a programok szervezésében, részvétel a programokon.
- Iskolai szintű kirándulások, táborok önálló szervezése, segítség a szervezésben, részvétel a kirándulásokon, táborokon.

Munkafegyelem, a munkához való viszony

- A munkaköri köteleességek teljesítése.
- Az ügyeleti munka pontos, felelősségteljes ellátása az óráközi szünetekben.
- Pontos adminisztrációs munka. A formai követelmények, a határidők betartása.
- Az egyes tanév közben adódó feladatok pontos, határidőre történő megoldása.

Folyamatos, aktív részvétel a nevelőtestület és a szakmai munkaközösség tevékenységében

- Feladatvállalás a munkaközösség, a nevelőtestület aktuális feladataiban.
- Részvétel a különféle feladatok megoldására alakult nevelői munkacsoportokban.
- Oktatási segédanyagok, szemléltető és mérőeszközök kidolgozása, közreadása.
- Belső továbbképzések, előadások, bemutató órák szervezése, megtartása.

Továbbtanulásban, továbbképzésekben való részvétel, önképzés

- Másoddiploma megszerzésére irányuló továbbtanulásban való részvétel.

- Továbbképzéseken való részvétel.
- A továbbképzéseken tanultak átadása a nevelőtestület tagjainak.
- Publikációk szakmai (pedagógiai, szaktárgyi) témákról folyóiratokban, kiadványokban.

Az iskolai munka feltételeinek javítása

- Pályázatok összeállítása, pályázatokon való részvétel.
- Bekapcsolódás az eredményes pályázatok megvalósításába.
- Az iskolai alapítvány működésének segítése.
- Az iskolai munka javítása új ötletekkel, az ötletek kivitelezése megvalósítása (innováció).
- Az oktatáshoz kapcsolódó szemléltető eszközök tervezése, kivitelezése.
- Az iskola épületének, helyiségeinek dekorálása.

Részvétel a nevelőtestület szakmai életében, a döntések előkészítésében és végrehajtásában

- Részvétel az adott tanév munkatervében meghatározott feladatok ellátásában.
- Részvétel a nevelőtestület szakmai (pedagógiai) döntéseinek előkészítésében.
- Önkéntes feladatok vállalása a nevelőtestületi feladatok megoldásában.

Aktív részvétel a tantestület életében

- A pályakezdő (gyakornok) vagy az iskolába újonnan került nevelők munkájának, beilleszkedésének segítése.
- Önkéntes feladatvállalások a nevelőtestület közösségi életének; rendezvényeinek szervezésében, a szervezés segítése.
- Részvétel a nevelőtestület közösségi életében, rendezvényeiben.

Az iskola képviselete

- A szülői szervezet által szervezett rendezvények segítése.
- Részvétel a szülői szervezet által szervezett rendezvényeken.
- Tudósítások közreadása a helyi társadalom számára az iskola életéről, eredményeiről a helyi médiában.
- Bekapcsolódás az iskolán kívüli szakmai-pedagógiai szervezetek tevékenységébe.
- Bekapcsolódás az iskolán kívüli érdekképviseleti szervezetek tevékenységébe.
- A település rendezvényein, eseményein való részvétel.
- Aktív részvétel, tisztségek vállalása a település társadalmi, kulturális, sport, stb. életében, civil szervezeteiben.

A vezetői feladatok ellátása

- Vezetői feladatok vállalása a nevelőtestület szervezeti életében.
- Az egyes vezetői feladatok (tervezés, szervezés, a végrehajtás irányítása, ellenőrzés, értékelés) lelkiismeretes ellátása.
- A vezetőre bízott közösség formálása, az emberi kapcsolatok javítása.

Megfelelő kapcsolat kialakítása a tanulókkal, a szülőkkel és a pedagógus kollégákkal

- A tanulók, a szülők és a pedagógus kollégák személyiségének tiszteletben tartása.
- Elfogadást, figyelmet, megértést, jóindulatot sugárzó stílus, hangnem és viselkedés a tanulók, a szülők és a pedagógus kollégák felé.
- Pedagógiai tanácsadás a tanulóknak és a szülőknek.

- Kellő figyelem érdeklődés, megbecsülés és jóindulat a nevelőtársak felé (a pedagógus kollégák segítése, a tapasztalatok átadása, észrevételek, bírálatok elfogadása).

10.2. *Az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai*

1) Az osztályfőnök feladatai

- Megfelelő magaviseletű; az iskolai diák-önkormányzati munkában és az iskolai rendezvényeken aktív osztályközösséget alakít ki az osztályközösség megfelelő irányításával.
- Fejleszti a tanulók személyiségét, elősegíti egészséges lelki és testi fejlődésüket.
- Elősegíti a társadalmi normákhoz és az iskolai elvárásokhoz igazodó értékrend kialakítást és elfogadását.
- Tanórákon kívüli – szükség esetén – iskolán kívüli közösségfejlesztő, szabadidős programokat (pl. osztálykirándulás, túra, színház-, múzeumlátogatás) szervez.
- Az osztályszintű és az iskolai rendezvényeken kíséri osztályát, felügyel a tanulókra.
- Megismeri a tanulók családi és szociális körülményeit.
- Rendszeres kapcsolatot tart és együttműködik a tanulók szüleivel.
- Rendszeres kapcsolatot tart együttműködik az osztályban tanító nevelőkkel.
- Tájékoztatja a tanulókat és a szülőket az őket érintő kérdésekről. Érdemi választ ad a szülők és tanulók iskolai élettel kapcsolatos kérdéseire.
- Figyelemmel kíséri a diákok tanulmányi előmenetelét, és erről rendszeresen – legalább havonta – tájékoztatja a szülőket.
- A bukásra álló tanulók szüleit a félév vége és az év vége előtt legalább egy hónappal írásban értesíti.
- Ha a tanuló az év végén tanulmányi kötelezettségeinek nem tesz eleget, a szülőket tájékoztatja a tanuló továbbhaladásának feltételeiről.
- Figyelmezteti a szülőket, ha a gyermekük jogainak megóvása vagy fejlődésének elősegítése érdekében intézkedést tart szükségesnek.
- A szülők figyelmét felhívja a szociális és egyéb juttatásokra.
- Támogatja és segíti az osztályban működő szülői szervezet munkáját.
- A szülők tájékoztatására szülői értekezleteket és fogadó órákat szervez.
- Fokozott törődéssel foglalkozik az osztályába járó kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal.
- Az osztály tanulóinál ellátja a gyermekvédelmi feladatokat, együttműködik a gyermekvédelmi felelőssel, szükség esetén a gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal.
- Segíti a tanulási, beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő tanulók iskolai munkáját.
- Támogatja a tehetséges tanulók fejlődését.
- Tájékozódik a tanulók iskolán kívüli tevékenységeiről.
- Az iskolaorvosi szolgálat bevonásával figyelemmel kíséri a tanulók egészségi állapotát, és erről szükség esetén tájékoztatja az osztályban tanító nevelőket.(pl. tartós betegségek, fogyatékoságok, gyógyszerérzékenység).
- Minden hó végén érdemjeggyel értékeli a tanulók magatartását és szorgalmát.
- Az első félév végén és a tanév végén javaslatot tesz a nevelőtestületnek a tanulók magatartás és szorgalom osztályzatára.
- Az első félév végén és a tanév végén javaslatot tesz a nevelőtestületnek a tanulók egész tanévi munkájának dicsérettel történő elismerésére.
- A házirendet megsértő vagy feladatait elmulasztó tanulót először szóbeli figyelmeztetésben, majd írásbeli figyelmeztetésben, intőben vagy rovóban részesíti. Súlyosabb esetben javaslatot tesz a tanuló elleni fegyelmi eljárás lefolytatására.

- Figyelemmel kíséri a tanulók hiányzásait, vezeti a mulasztási naplót, a mulasztásokat az osztálynaplóban havonként összesíti. Igazolatlan mulasztás esetén a jogszabályokban előírt rendelkezések alapján jár el.
- A tanév elején elkészített osztályfőnöki tanmenet szerint vezeti az osztályfőnöki órákat, azokra előre felkészül.
- Segíti és ösztönzi a tanulók középiskolai továbbtanulását, megismerteti őket a pályaválasztási és továbbtanulási lehetőségekkel.
- A nyolcadik évfolyamban a szülők döntése alapján ellátja a tanulók középiskolai jelentkezésével kapcsolatos feladatokat, elkészíti az ehhez szükséges dokumentumokat.
- Elkészíti az osztályfőnöki munka éves tervezetét (osztályfőnöki munkaterv, osztályfőnöki tanmenet).
- Elkészíti az osztálystatisztikákat és ezekhez kapcsolódó elemzéseket.
- Elkészíti a félévi és tanév végi értékeléseket az osztályközösség fejlődéséről.
- Betartja az alapvető erkölcsi normákat a tanulókkal, a szülőkkel és a nevelőtársakkal szemben.
- Kitölti és vezeti az osztálynaplót, hetente ellenőrzi a szükséges beírásokat, és szükség esetén gondoskodik azok pótlásáról.
- Felfekteti és vezeti a tanulói törzslapokat és bizonyítványokat.
- Tanév elején kitölti a tanulók tájékoztató füzetét, tanév közben havonta ellenőrzi tájékoztató füzet vezetését (érdemjegyek, egyéb beírások, szülői aláírások).
- Figyelemmel kíséri az osztály tantermének gondozottságát és pedagógiai szakszerűségét.

2) Az osztályfőnöki munka tervezése

Az osztályfőnök osztályfőnöki nevelő munkáját a minden tanév elején összeállított osztályfőnöki munkaterv alapján végzi.

Az osztályfőnöki munkaterv felépítése

- a) A tanév elején összeállított munkaterv
 - Az előző tanév végi értékelés az osztályközösség fejlődéséről.
 - Tanév eleji statisztikai adatok az osztályról.
 - Osztályfőnöki tanmenet (az osztályfőnöki órák éves terve).
 - Tervezett tanórán kívüli programok az adott tanévre havi bontásban.
 - Tervezett fogadó órák és szülői értekezletek az adott tanévre. Az egyes szülői értekezletek tervezett témái.
 - Az osztály diákközösségének vezetői.
 - Az osztályban működő szülői szervezet vezetői.
- b) Az osztályfőnöki munkatervhez csatolt dokumentumok a tanév folyamán
 - Első félévi és tanév végi osztálystatisztika.
 - Első félévi és tanév végi értékelés az osztályközösség fejlődéséről.
 - Jelenléti ívek és feljegyzések a szülői értekezletekről.

3) Az osztályfőnök által készített statisztikák, jelentések az osztályról

Tanév eleji statisztikai adatok az osztályról

- Tanulók száma, ebből leány
- Állami nevelt (gondozott)
- Hátrányos helyzetű, ebből halmozottan hátrányos helyzetű tanuló

- Tanulási, magatartási, beilleszkedési zavarral küzdő tanuló
- Sajátos nevelési igényű tanuló
- Az iskolában étkező, ebből normatív támogatásban részesülő tanuló
- Az étkezőkből csak ebédelő, illetve háromszor étkező tanuló
- Az iskolába járás alól felmentett tanuló (magántanuló)
- Egyes tantárgyakból az értékelés alól felmentett tanulók
- Más településről bejáró tanuló
- Nem magyar állampolgár
- Évfolyamismétlő

4) Statisztikai adatok az első félév és a tanév végén az osztályról

- Tanulók száma
 - Osztályozott tanulók száma és aránya
 - Osztályozatlan tanulók száma és aránya
 - Az egyes tantárgyakban elért osztályzatok száma és a tantárgyak osztályátlaga
 - Az osztály tanulmányi átlaga
 - Kitűnő tanulók száma és aránya
 - Szaktárgyi dicséretetek száma tantárgyanként a tanév végén
 - Példamutató magatartásért adott dicséretetek száma a tanév végén
 - Példamutató szorgalomért adott dicséretetek száma a tanév végén
 - Egy tantárgyból bukott tanulók száma és aránya
 - Két tantárgyból bukott tanulók száma és aránya
 - Három vagy több tantárgyból évfolyamismétlésre bukott tanulók száma és aránya
 - A bukások száma tantárgyanként
 - A tanulmányi, sport, kulturális stb. versenyek eredményei
 - Iskolán belüli versenyek eredményei (iskolai versenyeken részt vett tanulók száma és az elért helyezések)
 - Iskolán kívüli versenyek eredményei (iskolán kívüli versenyeken részt vett tanulók száma és az elért helyezések)
 - Nyolcadik évfolyamon a középiskolai továbbtanulás jellemzői
1. A középiskolai felvételi eljárást megelőző írásbeli vizsgán elért eredmények (magyar, matematika)
 2. Középiskolai felvétel a tanulók választása alapján
 3. A választott középiskolák közül az elsőként megjelölt iskolába felvett tanulók száma és aránya
 4. A választott középiskolák közül a másodikként megjelölt iskolába felvett tanulók száma és aránya
 5. A választott középiskolák közül a harmadikként megjelölt iskolába felvett tanulók száma és aránya
 6. Továbbtanulás iskolatípusok szerint
 7. Gimnáziumba felvett tanulók száma és aránya
 8. Szakközépiskolába felvett tanulók száma és aránya
 9. Szakiskolába (szakmunkásképzőbe) felvett tanulók száma és aránya
 10. Egyik középiskolába sem felvett tanulók száma és aránya

A tanulói közösségek (osztályközösségek) tevékenységének, fejlődésének értékelési szempontjai az első félév és a tanév végén

- Az osztályközösség életét jellemző legfontosabb adatok (létszám, fiúk-lányok aránya, új tanulók, távozók).
- Az osztály szociális összetétele (a családok szociális helyzete, a családok kulturális elvárásai, hátrányos és halmozottan hátrányos tanulók, gyermek- és ifjúságvédelmi munka).
- A tanulási teljesítmény (tanulmányi átlageredmények, tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, a bukások, a tehetséges tanulók eredményei).
- Az osztályközösség társas szerkezete, a közösség rétegződése, struktúrája.
- Neveltségi szint (magatartás, társas viselkedés, beilleszkedési és magatartási nehézségekkel küzdő tanulók).
- A közösségi tevékenység (önkormányzás szintje, közös programok és rendezvények felsorolása, egyéb (tanórán kívüli) foglalkozásokon való részvétel).
- A szülői házzal való kapcsolat (a családlátogatások és a szülői értekezletek tapasztalatai, a szülők nevelési elvei, a szülők kapcsolata az iskolával).
- Minden felsorolt területen belül meg kell határozni az alapvető pedagógiai feladatokat:
 11. Milyen változások történtek az előző értékelés óta eltelt időszakban?
 12. Milyen új problémák jelentkeztek az előző értékelés óta eltelt időszakban?
 13. A problémák megoldásának érdekében milyen beavatkozás látszik célszerűnek?

1. Az osztályfőnöki órák témái

a) *Kötelezően minden osztályban feldolgozásra kerülő témák a tanév legelső osztályfőnöki óráin*

- A házirend szabályainak megbeszélése.
- Az osztályközösség belső szabályainak megbeszélése, rögzítése.
- Balesetvédelmi, tűzvédelmi szabályok ismertetése, visszakérdezése.
- Az osztályközösség gyermekvezetőinek megválasztása.
- Az iskolai munkatervből az osztályt érintő feladatok ismertetése.
- Az iskola környékére vonatkozó közlekedési ismeretek és veszélyhelyzetek megbeszélése.
- A kerékpáros közlekedés szabályai.

b) *Kötelezően minden osztályban feldolgozásra kerülő témák*

- Félévente egy alkalommal egészségvédelmi téma (helyes táplálkozás; az alkohol- és kábítószer fogyasztás, a dohányzás káros hatásai a szervezetre; a személyes higiénia; a szexuális fejlődés) az iskolai egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) segítségének igénybe vételével.
- Elsősegély-nyújtási alapismeretek: teendők közlekedési baleset esetén, segítségnyújtás balesetknél; a mentőszolgálat felépítése és működése; a mentők hívásának helyes módja.
- Félévente egy alkalommal az elsősegély-nyújtás alapismereteinek gyakorlati elsajátítása céljából az iskolai egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) segítségének igénybe vétele.
- Az osztály félévi munkájának és magatartásának értékelése az első és a második félév végén.
- Megemlékezés nemzeti ünnepeinkről október 23-án és március 15-én.
- Megemlékezés a magyar kultúra napjáról, a kommunista és egyéb diktatúrák áldozatainak emléknapjáról, a költészet napjáról, a holokauszt áldozatainak emléknapjáról, a Föld napjáról és a Nemzeti Összetartozás Napjáról.
- Megemlékezés az iskola névadójáról.
- Osztálykirándulás előkészítése.

11. AZ ISKOLA SZEREPLŐINEK EGYÜTTMŰKÖDÉSÉVEL KAPCSOLATOS FELADATOK –A SZÜLŐ, A TANULÓ, A PEDAGÓGUS ÉS AZ INTÉZMÉNY PARTNEREI KAPCSOLATTARTÁSÁNAK FORMÁI

11.1. *Az iskola közösségeinek együttműködése*

11.1.1. Az igazgatóság és a nevelőtestület együttműködése

1. A nevelőtestület különböző közösségeinek együttműködése az igazgató segítségével a megbízott pedagógus vezetők, illetve a választott képviselők útján valósul meg.
2. Az együttműködés fórumai:
 - az igazgatóság ülései,
 - az iskolavezetőség (az igazgatói tanács) ülései,
 - a különböző értekezletek,
 - megbeszélések,
 - *stb.*
3. Ezen fórumok időpontját az iskola éves munkaterve határozza meg.
4. Az igazgatóság az aktuális feladatokról a nevelői irodában elhelyezett hirdetőtáblán, valamint írásbeli tájékoztatókon keresztül értesíti a nevelőket.
5. Az iskolavezetőség (az igazgatói tanács) tagjai kötelesek:
 - az iskolavezetőség (igazgatói tanács) ülései után tájékoztatni az irányításuk alá tartozó pedagógusokat az ülés döntéseiről, határozatairól,
 - az irányításuk alá tartozó pedagógusok kérdéseit, véleményét, javaslatait közvetíteni az igazgatóság, az iskolavezetőség (az igazgatói tanács) felé.
6. A nevelők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg vagy munkaköri vezetőjük, illetve választott képviselőik útján közölhetik az igazgatósággal, az iskola vezetőségével (az igazgatói tanáccsal), az intézményi tanáccsal, illetve az iskolaszékkel.

11.1.2. A szakmai munkaközösségek együttműködése

1. Az iskolában tevékenykedő szakmai munkaközösségek folyamatos együttműködéséért és kapcsolattartásáért a szakmai munkaközösségek vezetői felelősek.
2. A szakmai munkaközösségek vezetői a munkaközösség éves munkatervének összeállítása előtt közös megbeszélésen egyeztetik az adott tanévre tervezett feladataikat különös tekintettel a szakmai munka alábbi területeire:
 - a munkaközösségen belül tervezett ellenőrzések és értékelések,
 - iskolán belül szervezett bemutató órák, továbbképzések,
 - iskolán kívüli továbbképzések,
 - a tanulók számára szervezett pályázatok tanulmányi, kulturális és sportversenyek.
3. A szakmai munkaközösségek vezetői az iskolavezetőség (az igazgatói tanács) ülésein rendszeresen tájékoztatják egymást a munkaközösségek tevékenységéről, aktuális feladatairól, a munkaközösségeken belüli ellenőrzések, értékelések eredményeiről.

11.1.3. A szülői szervezet és az iskola közösségeinek együttműködése

1. A szülői szervezet az iskola közösségeivel teljes jogú tagjain és a meghívottakon keresztül tartja egymással a kapcsolatot.

2. Az iskola működéséről, az iskolai munkaterv feladatairól, végrehajtásáról az iskola igazgatója rendszeresen – évente legalább egy alkalommal – köteles tájékoztatni a szülői közösséget.

11.1.4. A nevelők és a tanulók kapcsolattartása és együttműködése

1. A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkaterről, illetve az aktuális feladatokról az iskola igazgatója, a diákönkormányzat felelős vezetője és az osztályfőnökök tájékoztatják:
 - az iskola igazgatója legalább évente egyszer a diákközgyűlésen, valamint a diákönkormányzat vezetőségének ülésén,
 - a diákönkormányzat vezetője havonta egyszer a diákönkormányzat vezetőségének ülésén és a diákönkormányzat faliújságján keresztül,
 - az osztályfőnökök folyamatosan az osztályfőnöki órákon.
2. A tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról a szaktanárok folyamatosan (szóban, illetve a tájékoztató füzetben keresztül írásban) tájékoztatják.
3. A tanulók a jogszabályokban, valamint az iskola belső szabályzataiban biztosított jogaiknak az érvényesítése érdekében – szóban vagy írásban, közvetlenül vagy választott képviselőik, tisztségviselőik útján – az iskola igazgatóságához, az osztályfőnökökhöz, az iskola nevelőihez, a diákönkormányzathoz vagy az intézményi tanácshoz, illetve az iskolaszékhez fordulhatnak.
4. A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola igazgatóságával, a nevelőkkel, a nevelőtestülettel vagy az intézményi tanáccsal, illetve az iskolaszékkel.

11.2. *A tanulónak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje*

1. A tanulók érdekeinek képviseletére az iskolában diákönkormányzat működik.
2. A diákönkormányzat feladata, hogy tagjainak érdekeit képviselje, az érintett tanulók érdekében eljárjon.
3. A diákönkormányzat tevékenysége a tanulókat érintő valamennyi kérdésre kiterjed.
4. A diákönkormányzat a tanulói érdekképviseleten túl részt vesz az iskolai élet – tanórán kívüli – alábbi területeinek tervezésében, szervezésében és lebonyolításában:
 - a tanulmányi munka (versenyek, vetélkedők, pályázatok stb.);
 - tanulói ügyelet, iskolai felelősi rendszer;
 - sportélet;
 - túrák, kirándulások szervezése;
 - kulturális, szabadidős programok szervezése;
 - a tanulók tájékoztatása (iskolaújság, iskolarádió, iskolai honlap).
5. Ezekben a kérdésekben
 - az osztályközösség véleményét az osztály éves munkatervének összeállítása előtt az osztályfőnököknek ki kell kérniük;
 - a diákönkormányzat iskolai vezetőségének véleményét az iskola éves munkatervének összeállítása előtt az igazgatónak ki kell kérnie.
6. Ezekben a kérdésekben a tanév folyamán az osztályközösségek, illetve a diákönkormányzat iskolai vezetősége javaslatokkal élhet az osztályfőnökök, a nevelőtestület és az igazgató felé.
7. A magasabb jogszabályok alapján a diákönkormányzat véleményét ki kell kérni:

- az iskola szervezeti és működési szabályzatának jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt,
 - a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározása előtt,
 - az ifjúsáspolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor,
 - a házirend elfogadása előtt.
8. A diákönkormányzatot az iskola igazgatóságával, a nevelőtestülettel, illetve más külső szervezetekkel való kapcsolattartásban (a tanulók véleményének továbbításában) a diákönkormányzat iskolai vezetőségének diákvezetője (elnöke) vagy a diákönkormányzatot segítő nagykorú személy képviseli.
9. Az iskolában iskolai vezetőség (igazgatói tanács) működik, mely az iskolai élet egészére kiterjedő döntés előkészítő, véleményező és javaslattevő jogkörrel rendelkezik. Az iskola vezetőségének (az igazgatói tanácsnak) teljes jogú tagja az iskolai diákönkormányzat képviselője.

11.3. *A nevelők és a szülők kapcsolattartása és együttműködése*

1. A szülőket az iskola egészének életéről, az iskolai munkaterről, az aktuális feladatokról az iskola igazgatója és az osztályfőnökök tájékoztatják:
- az iskola igazgatója legalább félévente egyszer a szülői szervezet iskolai vezetőségének ülésén vagy az iskolai szintű szülői értekezleten,
 - az osztályfőnökök folyamatosan az osztályok szülői értekezletein.
2. A szülők és a pedagógusok együttműködésére az alábbi fórumok szolgálnak:
- a) *Egyéni megbeszélések*
Feladata a szülők tájékoztatása gyermekük iskolai életéről, magaviseletéről, tanulmányi eredményeiről; segítségnyújtás a szülőknek a gyermek neveléséhez; valamint az együttes, összehangolt pedagógiai tevékenység kialakítása a szülő és a pedagógus között.
- b) *Családlátogatás*
Feladata, a gyermekek családi hátterének, körülményeinek megismerése, illetve tanácsadás a gyermek optimális fejlesztésének érdekében.
- b) *Szülői értekezlet.*
Feladata:
- a szülők és a pedagógusok közötti folyamatos együttműködés kialakítása,
 - a szülők tájékoztatása
 - az iskola céljairól, feladatairól, lehetőségeiről,
 - az országos és a helyi közoktatás-politika alakulásáról, változásairól,
 - a helyi tanterv követelményeiről,
 - az iskola és a szaktanárok értékelő munkájáról,
 - saját gyermekének tanulmányi előmeneteléről, iskolai magatartásáról,
 - a gyermek osztályának tanulmányi munkájáról, neveltségi szintjéről,
 - az iskolai és az osztályközösség céljairól, feladatairól, eredményeiről, problémáiról,
 - a szülők kérdéseinek, véleményének, javaslatainak összegyűjtése és továbbítása az iskola igazgatósága felé.

c) Fogadó óra.

Feladata a szülők és a pedagógusok személyes találkozása, illetve ezen keresztül egy-egy tanuló egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal. (Otthoni tanulás, szabadidő helyes eltöltése, egészséges életmódra nevelés, tehetséggondozás, továbbtanulás stb.)

d) Nyílt tanítási nap.

Feladata, hogy a szülő betekintést nyerjen az iskolai nevelő és oktató munka mindennapjaiba, ismerje meg személyesen a tanítási órák lefolyását, tájékozódjon közvetlenül gyermeke és az osztályközösség iskolai életéről.

e) Írásbeli tájékoztató.

Feladata a szülők tájékoztatása a tanulók tanulmányaival vagy magatartásával összefüggő eseményekről, illetve a különféle iskolai vagy osztály szintű programokról.

3. A szülői értekezletek, a fogadó órák és a nyílt tanítási napok időpontját az iskolai munkaterv évenként határozza meg.
4. A szülők a tanulók és a saját – a jogszabályokban, valamint az iskola belső szabályzataiban biztosított – jogaiknak az érvényesítése érdekében szóban vagy írásban, közvetlenül vagy választott képviselőik, tisztségviselőik útján az iskola igazgatóságához, az adott ügyben érintett gyermek osztályfőnökéhez, az iskola nevelőihez, a diákönkormányzathoz vagy az intézményi tanácshoz, illetve az iskolaszékhez fordulhatnak.
5. A szülők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola igazgatóságával, nevelőtestületével vagy intézményi tanáccsal, illetve az iskolaszékkal.
6. A szülők és más érdeklődők az iskola pedagógiai programjáról, szervezeti és működési szabályzatáról, illetve házirendjéről az iskola igazgatójától, valamint nevelőitől az iskolai munkatervben évenként meghatározott igazgatói, igazgatóhelyettesi fogadóórákon kérhetnek tájékoztatást.
7. Az iskola pedagógiai programjának, szervezeti és működési szabályzatának és házirendjének előírásai nyilvánosak, azt minden érintettnek (tanulónak, szülőnek, valamint az iskola alkalmazottainak) joga van megismernie.
8. A pedagógiai program, a szervezeti és működési szabályzat, illetve a házirend egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:
 - az iskola honlapján;
 - az iskola fenntartójánál;
 - az iskola irattárában;
 - az iskola könyvtárában;
 - az iskola igazgatójánál;

11.4. Az iskola vezetésének és közösségeinek külső kapcsolatai, együttműködése iskolán kívüli intézményekkel

1. Az iskolai munka megfelelő szintű irányításának érdekében az iskola igazgatóságának állandó munkakapcsolatban kell állnia a következő intézményekkel:
 - Az intézmény fenntartójával: Pápai Tankerületi Központ(8500 Pápa, Mézeskalács u.2.)

- A területileg illetékes önkormányzati képviselőtestülettel és polgármesteri hivatallal: Mezőlak Község Önkormányzata (8514 Mezőlak, Arany J.u.1.)
- A megyei pedagógiai szakmai szolgáltató intézménnyel: Székesfehérvári Pedagógiai Oktatási Központ (8000 Székesfehérvár, Rákóczi út 1.)
- A helyi nevelési intézménnyel, óvodával: Tengelic Óvoda
- A járási oktatási intézmények vezetőivel és tantestületeivel
- A területileg illetékes nevelési tanácsadóval: Veszprém Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Pápai Tagintézménye - Nevelési Tanácsadó (8500 Pápa, Mézeskalács u. 2.)

A munkakapcsolat megszervezéséért, irányításáért az igazgató a felelős.

2. Az eredményes oktató- és nevelőmunka érdekében az iskola rendszeres munkakapcsolatot tart fenn az alábbi intézményekkel, szervezetekkel, gazdálkodókkal:

- Az iskolát támogató Mezőlaki Iskoláért Közalapítvány kuratóriumával.
- Az alábbi közművelődési intézményekkel: Mezőlaki Általános Művelődési Központ; Jókai Mór Művelődési és Szabadidő Központ (8500 Pápa Erzsébet liget 1); Esterházy kastély, Pápa
- Az alábbi termelő, gazdálkodó szervezetekkel, vállalkozásokkal: Adient Mezőlak Kft. (8514 Mezőlak, Petőfi u. 96.); Mezőlaki Horgász Egyesület
- Az alábbi gyermek- illetve ifjúsági szervezetekkel: Megyei Diáksport Szövetség
- Az alábbi egyházak helyi gyülekezeteivel: római katolikus, református, evangélikus egyház képviselőivel

A munkakapcsolat megszervezéséért, felügyeletéért az igazgató vagy az igazgató-helyettes a felelős. Az egyes intézményekkel, szervezetekkel kapcsolatot tartó nevelőket az iskola éves munkaterve rögzíti.

3. A tanulók egészségi állapotának megóvásáért az iskola igazgatósága rendszeres kapcsolatot tart fenn Mezőlak község egészségházának illetékes egészségügyi dolgozóival, és segítségükkel megszervezi a tanulók rendszeres egészségügyi vizsgálatát.

4. A tanulók veszélyeztetettségének megelőzése, valamint a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok eredményesebb ellátása érdekében az iskola rendszeres kapcsolatot tart fenn a Pápa Város Önkormányzata Egyesített Szociális Intézményének Család- és Gyermejkölési Központjával (8500 Pápa, Pálos tér 2.) A munkakapcsolat felügyeletéért az igazgató a felelős.

12. A TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGÁK SZABÁLYAI

1. Iskolánkban az alábbi tanulmányok alatti vizsgákat szervezzük:

- osztályozó vizsga,
- pótló vizsga,
- javítóvizsga
- különbözeti vizsga.

2. Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha

- a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól fel volt mentve,
- engedély alapján egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tehet eleget,
- ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen a kétszázötven tanítási órát meghaladja, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet,
- ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát meghaladja, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet.

3. Pótló vizsgát tehet a tanuló, ha valamely vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné.
4. Javítóvizsgát tehet a tanuló, ha a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott.
5. A tanulmányok alatti vizsgákat a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet előírásaiban szereplő szabályok szerint kell megszervezni.
6. A vizsgák időpontját, helyét és követelményeit az érintett tanulók szüleivel
 - osztályozó vizsga esetén a vizsgák időpontja előtt legalább két hónappal,
 - javítóvizsga esetén a tanév végén (bizonyítványosztáskor)közölni kell.
7. Az osztályozó és javítóvizsgák követelményeit az iskola helyi tantervében (a kerettantervben) szereplő követelmények alapján a nevelők szakmai munkaközösségei, illetve – amelyik tantárgynál nincs munkaközösség – a szaktanárok állapítják meg.
8. A tanulmányok alatti vizsgákon az alábbi tantárgyakból kell írásbeli, szóbeli vagy gyakorlati vizsgarészeket tenniük a tanulóknak:

TANTÁRGY	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	GYAKORLATI
	VIZSGA		
<i>ALSÓ TAGOZAT</i>			
Magyar nyelv	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Magyar irodalom	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Idegen nyelv	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Matematika	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Etika/hit-és erkölcs-tan		SZÓBELI	
Környezetismeret	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Ének-zene		SZÓBELI	GYAKORLATI
Vizuális kultúra			GYAKORLATI
Technika és tervezés			GYAKORLATI
Testnevelés			GYAKORLATI
<i>FELSŐ TAGOZAT</i>			
Magyar nyelv	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Magyar irodalom	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Idegen nyelvek	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Matematika	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Etika/hit-és erkölcs-tan	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Történelem		SZÓBELI	
Természettudomány	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Fizika	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Kémia	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Biológia	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Földrajz	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Ének-zene	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	GYAKORLATI
Hon- és népismeret		SZÓBELI	

Vizuális kultúra			GYAKORLATI
Digitális kultúra		SZÓBELI	GYAKORLATI
Technika és tervezés			GYAKORLATI
Testnevelés és sport			GYAKORLATI

13. AZ ISKOLÁBA JELENTKEZŐ TANULÓK FELVÉTELÉNEK ÉS ÁTVÉTELÉNEK ELVEI

1. Iskolánk a kötelező beiskolázási körzetéből – melyet az iskola fenntartója határoz meg – minden jelentkező tanköteles korú tanulót felvesz.
2. Az első osztályba történő beiratkozás feltétele, hogy a gyermek az adott naptári évben a hatodik életévét augusztus 31. napjáig betöltse.
3. Az első évfolyamba történő beiratkozáskor be kell mutatni:
 - a gyermek születési anyakönyvi kivonatát;
 - a szülő személyi igazolványát;
 - a gyermek lakcímkártyáját;
 - az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérését tanúsító óvodai igazolást;
 - a gyermek egészségügyi könyvét a gyermekorvos felvételi javaslatával;
 - szükség esetén a szakértői bizottság véleményét.
4. A második-nyolcadik évfolyamba történő felvételnél be kell mutatni:
 - a tanuló anyakönyvi kivonatát;
 - a szülő személyi igazolványát;
 - az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítványt;
 - az előző iskola által kiadott átjelentkezési lapot.
5. Az iskola beiratkozási körzetén kívül lakó tanulók átvételéről a szülő kérésének, a tanuló előző tanulmányi eredményének, illetve magatartás és szorgalom érdemjegyeinek, valamint az adott évfolyamra járó tanulók létszámának figyelembe vételével az iskola igazgatója dönt.
6. Ha az átvételt kérő körzeten kívüli tanuló előző tanév végi osztályzatának átlaga 3,5 alatt van, illetve magatartása vagy szorgalma rossz, hanyag vagy változó minőségű, az igazgató a tanuló felvételéről szóló döntése előtt kikéri az igazgató-helyettes és az érintett évfolyam osztályfőnökének véleményét.
7. Az iskolába beadott felvételi kérelmeket **a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló rendeletben** meghatározott sorrendben kell teljesíteni.
8. Amennyiben iskolánk – a rendeletben megadott sorrend szerint – az összes felvételi kérelmet helyhiány miatt nem tudja teljesíteni, akkor az érintett csoportba tartozók között sorsolás útján kell dönteni. A sorsolás lebonyolításának részletes szabályait a házirend tartalmazza.
9. A második-nyolcadik évfolyamba jelentkező tanulónak – az iskola helyi tantervében meghatározott követelmények alapján összeállított – szintfelmérő vizsgát kell tennie

azokból a tantárgyakból, amelyeket előző iskolájában – a bizonyítvány bejegyzése alapján – nem tanult. Amennyiben a tanuló bármely tantárgyból a szintfelmérő vizsgán az előírt követelményeknek nem felel meg, a vizsgát az adott tantárgyból két hónapon belül megismételheti. Ha az ismételt vizsgán teljesítménye újból nem megfelelő, az évfolyamot köteles megismételni, illetve tanév közben az előző évfolyamra beiratkozni.

HELYI TANTERV

Az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak, a kötelező és választható tanórai és tanórán kívüli foglalkozások, valamint azok óraszámai, az előírt tananyag és követelmények

1. A KÖZNEVELÉSI TÖRVÉNY ALAPJÁN ELKÉSZÍTETT ÚJ PEDAGÓGIAI PROGRAM BEVEZETÉSÉNEK ÜTEMEZÉSE

2020. szeptember 1-jétől felmenő rendszerben bevezetésre került az új NAT.

TANÉV	ÉVFOLYAM							
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
<i>2020-2021</i>	2020	<i>2013</i>	<i>2013</i>	<i>2013</i>	2020	<i>2013</i>	<i>2013</i>	<i>2013</i>
<i>2021-2022</i>	2020	2020	<i>2013</i>	<i>2013</i>	2020	2020	<i>2013</i>	<i>2013</i>
<i>2022-2023</i>	2020	2020	2020	<i>2013</i>	2020	2020	2020	<i>2013</i>
<i>2023-2024</i>	2020	2020	2020	2020	2020	2020	2020	2020

A táblázatban használt jelölések az alábbi pedagógiai programokat, illetve tantervi változatokat jelentik:

- *2013* = a 2012-ben felülvizsgált és módosított NAT (110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról) alapján elfogadott – jelenleg is használt – pedagógiai program és helyi tanterv.
- **2020** = a 2020-ban felülvizsgált és módosított NAT - 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról -, a köznevelési törvény, illetve a 2020-ban kiadott új kerettantervek alapján elkészített 2020 szeptemberétől érvényes pedagógiai program és helyi tanterv.

A tantervválasztás (készítés) szempontjai:

- Megfeleljen a NAT – ban leírtaknak.
- Vegye figyelembe az életkori sajátosságokat.
- Tartalmazza az iskola helyi sajátosságait az adott tantárgyon belül.
- Tükrözze a tantestület pedagógiai hitvallását, pedagógiai módszereit.
- Legyen alkalmas a korszerű ismeretek nyújtására, helyezze előtérbe a készség és képességjellegű követelményeket.

2. A NEMZETI ALAPTANTERV TANTÁRGYAI ÉS KÖTELEZŐ ÓRASZÁMAI

A kerettanterv tantárgyait és kötelező minimális óraszámait az alábbi táblázatok tartalmazzák.

Az 1-8. évfolyamok tantárgyai és heti óraszámai, 2020								
Heti óraszám/évfolyam	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom	7	7	5	5	4	4	3	3
Matematika	4	4	4	4	4	4	3	3
Történelem					2	2	2	2
Állampolgári ismeretek								1
Etika/hit és erkölcsstan	1	1	1	1	1	1	1	1
Első élő idegen nyelv				2	3	3	3	3
Fizika							1	2
Kémia							1	2
Biológia							2	1
Földrajz							2	1
Természettudomány					2	2	2	2
Környezetismeret			1	1				
Ének-zene	2	2	2	2	2	1	1	1
Vizuális kultúra	2	2	2	1	1	1	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1	1	1	1	
Digitális kultúra			1	1	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5	5	5	5	5
Hon- és népismeret							1	
Dráma és színház							1	
Osztályfőnöki					1	1	1	1
Összesen:	22	22	22	23	27	26	28	28
Kötelező óraszám	22	22	22	23	27	26	28	28
Szabadon tervezhető óra	2	2	2	2	1	2	2	2
Maximális órakeret	24	24	24	25	28	28	30	30
A régi maximális órakeret	26	26	26	27	29	30	32	32
Heti óraszám csökkenése	2	2	2	2	1	2	2	2

2.1. Szabadon tervezhető órák

A kerettantervi óraszámát a szabadon tervezhető órakeret terhére a következő évfolyamokon és tantárgyakban emeljük meg az alábbi óraszámokkal.

óraszám	magyar	matematika	környezet	összesen
1. o.	1	1	0	2
2. o.	1	1	0	2
3. o.	1	0,5	0,5	2
4. o.	1	0,5	0,5	2

Óraterv az 1–4. évfolyamon

Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7+1	7+1	5+1	5+1
Matematika	4+1	4+1	4+0,5	4+0,5
Etika/hit-és erkölcsstan	1	1	1	1
Első élő idegen nyelv				2
Környezetismeret			1+0,5	1+0,5
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Digitális kultúra			1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25

Az 1–4. évfolyam tantárgyai és heti óraszámjai

Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	8	8	6	6
Matematika	5	5	4,5	4,5
Etika/hit-és erkölcsstan	1	1	1	1
Első élő idegen nyelv				2
Környezetismeret			1,5	1,5
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Digitális kultúra			1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25

Szabadon tervezhető órák a felső tagozaton

óraszám	Magyar nyelv és irodalom	Földrajz	Kémia	Biológia	Fizika	Hon-és népismeret	Dráma és színház	összesen
5.o.							1	1
6.o.	1					1		2
7.o.	1		0,5		0,5			2
8.o.	1	0,5		0,5			1	2

Óraterv az 5–8. évfolyamon				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	4	4+1	3+1	3+1
Matematika	4	4	3	3
Történelem	2	2	2	2
Állampolgári ismeretek				1
Etika/hit-és erkölcsstan	1	1	1	1
Első élő idegen nyelv	3	3	3	3
Fizika			1+0,5	2
Kémia			1+0,5	2
Biológia			2	1+0,5
Földrajz			2	1+0,5
Természettudomány	2	2		
Ének-zene	2	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	
Digitális kultúra	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Hon- és népismeret		1		
Dráma és színház	1			
<i>Osztályfőnöki</i>	1	1	1	1
Összesen:	27	26	28	28
Szabadon tervezhető órakeret	1	2	2	2
Maximális órakeret	28	28	30	30

Az 5–8. évfolyam tantárgyai és heti óraszámjai

Óraterv az 5–8. évfolyamon				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	4	5	4	4
Matematika	4	4	3	3
Történelem	2	2	2	2
Állampolgári ismeretek				1
Etika/hit-és erkölcsstan	1	1	1	1
Első élő idegen nyelv	3	3	3	3
Fizika			1,5	2
Kémia			1,5	2
Biológia			2	1,5
Földrajz			2	1,5
Természettudomány	2	2		
Ének-zene	2	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	
Digitális kultúra	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Hon- és népismeret		1		
Dráma és színház	1			
<i>Osztályfőnöki</i>	1	1	1	1
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	30	30

Az 1-8. évfolyamok tantárgyai és heti óraszámjai, 2020								
Tantárgyak	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom	8	8	6	6	4	5	4	4
Matematika	5	5	4,5	4,5	4	4	3	3
Történelem					2	2	2	2
Állampolgári ismeretek								1
Etika/hit-és erkölcsan	1	1	1	1	1	1	1	1
Első élő idegen nyelv				2	3	3	3	3
Fizika							1,5	2
Kémia							1,5	2
Biológia							2	1,5
Földrajz							2	1,5
Környezetismeret			1,5	1,5				
Természettudomány					2	2		
Ének-zene	2	2	2	2	2	1	1	1
Vizuális kultúra	2	2	2	1	1	1	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1	1	1	1	
Digitális kultúra			1	1	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5	5	5	5	5
Hon- és népismeret						1		
Dráma és színház					1			
<i>Osztályfőnöki</i>					1	1	1	1
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25	28	28	30	30

1. Iskolánk helyi tantervében a kötelező tanítási órák keretében tanított tantárgyak tananyagai és követelményei teljes egészében megegyeznek az oktatási miniszter által kiadott kerettantervekben meghatározott tananyaggal és követelményekkel. Mivel a kerettantervek által előírt tananyagok a tantárgyak számára rendelkezésre álló időkeretnek csak a kilencven százalékát fedik le, a fennmaradó tíz százalékot iskolánk pedagógusai a kerettantervben szereplő tananyag, követelmények elmélyítésére, gyakorlásra, a tanulói képességek, a tantervben meghatározott kompetenciák fejlesztésére használják fel.
2. Iskolánk a **Dráma és színház** kötelezően választandó tantárgyat az ötödik évfolyamon tanítja.
3. A **Hon-és népismeret** tantárgyat évi 36 órában a 6. osztályban tanítjuk a szabadon tervezhető órakeret terhére.
4. Iskolánkban a tanulók az idegen nyelvet csoportbontásban tanulják; a német és angol nyelv közül választhatnak. Ha nincs meg a csoportbontáshoz elégséges létszám, akkor előzetes felmérés alapján a többség által választott nyelvet tanulják a gyermekek.

3. A TANKÖNYVEK ÉS MÁS TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI

1. Iskolánkban a nevelő-oktató munka során a pedagógusok csak olyan nyomtatott taneszközöket (tankönyv, munkafüzet, térkép stb.) használnak a tananyag feldolgozásához, amelyek a hivatalos tankönyvjegyzékben szerepelnek.
2. A nyomtatott taneszközön túl néhány tantárgynál a tanulóknak egyéb eszközökre is szükségük van. Ezek a **testnevelés**, a **vizuális kultúra**, valamint a **technika és tervezés**.
3. Az egyes évfolyamokon a különféle tantárgyak feldolgozásához szükséges kötelező tanulói taneszközöket a nevelők szakmai munkaközösségei (illetve, ahol nincs munkaközösség, ott az egyes szaktanárok) határozzák meg az iskola helyi tanterve alapján.
4. A kötelezően előírt taneszközökről a szülőket minden tanév előtt (a megelőző tanév májusában szülői értekezleteken) tájékoztatjuk. A taneszközök beszerzése a tanév kezdetéig a szülők kötelessége.
5. A taneszközök kiválasztásánál a szakmai munkaközösségek a következő szempontokat veszik figyelembe:
 - A taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének.
 - Az egyes taneszközök kiválasztásánál azokat az eszközöket kell előnyben részesíteni, amelyek több tanéven keresztül használhatóak.
 - A taneszközök használatában az állandóságra törekszünk: új taneszköz használatát csak nagyon szükséges, az oktatás minőségét lényegesen jobbító esetben vezetünk be.
6. Az iskola arra törekszik, hogy saját költségvetési keretéből, illetve más támogatásokból egyre több nyomtatott taneszközt szerezzen be az iskolai könyvtár számára. Ezeket a taneszközöket a szociálisan hátrányos helyzetű tanulók ingyenesen használhatják.

4. A NEMZETI ALAPTANTERVBEN MEGHATÁROZOTT PEDAGÓGIAI FELADATOK HELYI MEGVALÓSÍTÁSA

4.1. Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat első két évében a tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése.

- fokozatosan átvezetjük a gyermeket az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe;
- mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalkotjuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait;

- a mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével; a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával;

4.2. A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat harmadik-negyedik évfolyamán meghatározóvá válnak az iskolai teljesítmény-elvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. Fokozatosan előtérbe kerül a Nat elveiből következő motiválási és a tanulásszervezés folyamat.

- a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont: az életkori jellemzők figyelembevétele; az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása,
- a kreativitás fejlesztése; az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés; a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük;
- a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozásával; helyes magatartásformák megismertetésével és gyakoroltatásával;

4.3. Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása.

- az egészséges életvitel kialakításához az egészségtan gyakorlati jellegű oktatásával kívánunk hozzájárulni;
- az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítését, gazdagítását a drámapedagógia eszköztárának alkalmazásával kívánjuk megvalósítani;
- az önismeret alakításával, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztésével, az együttműködés értékének tudatosításával a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban;

4.4. A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozat hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata - a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben - a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, pályaorientációra. A gimnázium hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata – a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben – a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, pályaorientációra.

5. TANÓRÁN KÍVÜLI FOGLALKOZÁSOK

Az iskolai munka szerves részei a tanórán kívüli foglalkozások. A közoktatási törvény értelmében meg kell különböztetnünk

- ◆ kötött és
- ◆ az iskola által szabadon tervezhető tanórán kívüli foglalkozásokat

Kötött tanórán kívüli foglalkozások:

- ◆ napközis foglalkozások
- ◆ és az iskolai sportkör

A kötetlen tanórán foglalkozások formáiról a tantestület dönt:

- ◆ a tanulói (szülői) igények ismeretében (felmérés előző év végén)
- ◆ a rendelkezésre álló szakemberek körét számba véve
- ◆ az anyagi lehetőségek figyelembe vételével
- ◆ a tanulói leterheltséget mérlegelve.

Iskolánk az alábbi tanórán kívüli foglalkozásokat kínálja a mezőlaki telephelyen:

NAPKÖZIS FOGLALKOZÁS

TANULÓSZOBA

SPORTKÖRÖK

- ◆ foci, atlétika (fiú, lány)(iskolai keretek között)

DIÁKKÖRÖK

- ◆ Angol nyelvi szakkör
- ◆ Német nyelvi szakkör
- ◆ Rajz szakkör
- ◆ Furulya szakkör
- ◆ Énekkar
- ◆ Drámajáték szakkör
- ◆ Kézműves szakkör

Tehetséggondozó foglalkozások:

- Matematika középiskolai előkészítő 8.osztályosoknak
- Magyar középiskolai előkészítő 8. osztályosoknak

Felzárkóztató foglalkozások:

- alsó tagozatos korrepetálás osztályonként
- fejlesztő foglalkozások SNI-s és BTM-es tanulók részére
- logopédiai foglalkozás

6. AZ ISKOLAI BESZÁMOLTATÁS, AZ ISMERETEK SZÁMONKÉRÉSÉNEK KÖVETELMÉNYEI ÉS FORMÁI

Az iskolai beszámoltatás és számonkérés célja információszerzés arról, hogy a tanulók elsajátították-e a helyi tantervben előírt tananyagot, teljesítették-e az előírt követelményeket.

A számonkéréssel kapcsolatos követelmények:

- Legyen sokoldalú, az ismeretek mellett fogja át az alkalmazásokat is.
- Az információszerzés legyen érvényes (valid). A tantervi követelményeken alapuljon.
- Szoktasson a rendszeres és fegyelmezett tanulásra.
- Legyen rendszeres.
- Vegye figyelembe a tanulók életkori sajátosságait és egyéni adottságait.
- Változatos formák alkalmazása.
- Fegyelmező eszközként nem alkalmazható.
- Legyen objektív és igazságos.
- Legyen fejlesztő hatású, motiváljon a tanulásra.
- Adjon lehetőséget a tanulók önértékeléséhez, a társak értékeléséhez.
- A sajátos nevelésű tanulókat érintően / dyslexia, dysgrafia, dyscalculia, stb./ a beszámoltatásnál, értékelésnél is érvényesíteni kell a sajátos pedagógiai eljárásokat
- Az SNI-s tanulók értékelésénél figyelembe kell venni a szakértői véleményben irányadó útmutatásokat

A számonkérés formái a következők.

- Egyéni beszámolás, felelet.
- Kiselőadás.
- Feladat, probléma megoldása.
- Iskolai dolgozat, témazáró, félévi és év végi dolgozat.
- Házi feladat, házi dolgozat.
- Feladatlap, mérőlap.
- Röpdolgozat.
- Gyakorlati feladatmegoldás, manipulatív tevékenység
- Projekt elkészítése.

A számonkérés dokumentálása:

- osztályozó napló (tanító, tanár),
- ellenőrző (tanító, tanár, osztályfőnök, igazgató, kollégiumi és napközis nevelő),
- munkafüzet, feladatlap, dolgozat, stb. (tanító, tanár),
- bizonyítvány, törzskönyv (osztályfőnök),
- jellemzés (osztályfőnök, gyermek- és ifjúságvédelmi felelős hatóság kérésére).
- Integrált oktatásban részt vevők fejlődési naplójában a 3 havonkénti értékelés szövegesen dokumentált.

Az írásbeli beszámoltatás rendje

- Az írásbeli számonkérés időpontját, tartalmát és a tanulmányi követelményeket a számonkérés előtt legalább 5 tanítási nappal előbb közli a tanulóval.

- A tanuló joga, hogy az írásbeli dolgozatokat (témazárókat) 5 egymást követő munkanapon belül kijavítva visszakapja, továbbá, hogy tájékoztatást kapjon a dolgozat értékelésének módjáról, a kijavított dolgozatról, a dolgozat érdemjegyekkel történő értékeléséről. A tanuló a kijavított dolgozatba betekinthet, a javításról és a dolgozat minősítéséről tájékoztatást kérhet.
- A feladatlapokon fel kell tüntetni a tanuló nevét, osztályát, a számonkérés időpontját,
A tanulók csak az említett lapokon dolgozhatnak, a feladatlapon kék színű tollal írhatnak.
- A rajzokat, ábrákat ceruzával lehet elkészíteni,
- A javításhoz javítókulcsot kell készíteni.

Az írásbeli dolgozatok javításának formai követelményei:

- A pedagógus az írásbeli dolgozatokat piros színű tollal javítja.
- a dolgozatra rá kell vezetni a javítás időpontját, feladatonkénti vagy feladatelemonkénti és az összesített pontszámokat, a kijavított dolgozatokat a pedagógus aláírásával látja el.

7. A TANULÓK TANULMÁNYI MUNKÁJÁNAK, MAGATARTÁSÁNAK ÉS SZORGALMÁNAK ELLENŐRZÉSE ÉS ÉRTÉKELÉSE

1. Az iskola a nevelő és oktató munka egyik fontos feladatának tekinti a tanulók tanulmányi munkájának folyamatos ellenőrzését és értékelését.
2. Az előírt követelmények teljesítését a nevelők az egyes szaktárgyak jellegzetességeinek megfelelően a tanulók szóbeli felelete, írásbeli munkája vagy gyakorlati tevékenysége alapján ellenőrzik. Az ellenőrzés kiterjedhet a régebben tanult tananyaghoz kapcsolódó követelményekre is.
3. A magyar nyelv, magyar irodalom, matematika, környezetismeret tantárgyakból az első-negyedik évfolyamon a tanév végén a tanulók a követelmények teljesítéséről átfogó írásbeli dolgozatban is tanúbizonytságot tesznek.
4. A következő elméleti jellegű tantárgyak: magyar nyelv és irodalom, idegen nyelv, matematika, környezetismeret, természetismeret, történelem, fizika, kémia biológia, földrajz ellenőrzésénél:
 - a nevelők a tanulók munkáját egy-egy témakörön belül szóban és írásban is ellenőrizhetik;
 - az egyes témakörök végén a tanulók az egész téma tananyagát és fő követelményeit átfogó témazáró dolgozatot írnak.
5. A nevelők a tanulók tanulmányi teljesítményének és előmenetelének értékelését, minősítését elsősorban az alapján végzik, hogy a tanulói teljesítmény hogyan viszonyul az iskola helyi tantervében előírt követelményekhez; emellett azonban figyelembe veszik azt is, hogy a tanulói teljesítmény hogyan változott – fejlődött-e vagy hanyatlott – az előző értékeléshez képest.
6. A tanulók tanulmányi munkájának értékelése az egyes évfolyamokon a különböző tantárgyak esetében a következők szerint történik:

- Az első évfolyamon, valamint a második évfolyam első félévében minden tantárgy esetében csak szöveges értékelést alkalmazunk. (1. számú Mellékelet)
 - A második évfolyamon a második félévben, valamint a harmadik-nyolcadik évfolyamon a tanulók teljesítményét, előmenetelét év közben minden tantárgyból érdemjegyekkel minősítjük.
 - Az első évfolyamon félévkor és év végén, valamint a második évfolyamon félévkor a tanulók teljesítményét, előmenetelét szöveges minősítéssel értékeljük. A szöveges minősítés a tanuló teljesítményétől függően a következő lehet:
 - KIVÁLÓAN TELJESÍTETT
 - JÓL TELJESÍTETT
 - MEGFELELŐEN TELJESÍTETT
 - FELZÁRKOZTATÁSRA SZORUL
 - A második évfolyamon év végén, valamint a harmadik-nyolcadik évfolyamon félévkor és év végén a tanulók teljesítményét, előmenetelét osztályzattal minősítjük.
7. A második évfolyamon év végén, valamint a harmadik-nyolcadik évfolyamon félévkor és év végén a tanuló osztályzatát az adott félév során szerzett érdemjegyek, illetve a tanuló év közbeni tanulmányi munkája alapján kell meghatározni.
8. Az egyes tantárgyak érdemjegyei és osztályzatai a következők: **jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1).**
9. A tanulók munkájának, előmenetelének folyamatos értékelése érdekében minden tantárgyból egy-egy témakörön belül minden tanulónak legalább két érdemjegyet kell szereznie. Ha a témakör tanítása hosszabb időt vesz igénybe, minden tanuló munkáját havonta legalább egy érdemjeggyel kell értékelni.
10. A tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt az adott tantárgyat tanító nevelő értesíti az értesítő könyvön keresztül. Az értesítő könyv bejegyzéseit az osztályfőnök havonta ellenőrzi, és az esetlegesen elmaradt érdemjegyek beírását pótolja.
11. A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak, tesztjeinek értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyekre történő átváltását a következő arányok alapján végzik el a szaktárgyat tanító nevelők:

Teljesítmény	Érdemjegy
0-33 %:	elégtelen (1)
34-50 %:	elégséges (2)
51-75 %:	közepes (3)
76-90 %:	jó (4)
91-100 %:	jeles (5)

Az átlag számításánál a témazáró dolgozatok érdemjegyeit súlyozottan (200%) vessük figyelembe.

12. A tanulók magatartásának értékelésénél és minősítésénél az első-nyolcadik évfolyamon a **példás (5), jó (4), változó (3), rossz (2)** érdemjegyeket illetve osztályzatokat használjuk.

13. A tanulók magatartását az első évfolyamon a félév és a tanítási év végén az osztályfőnök osztályzattal minősíti és ezt az értesítőbe, illetve a bizonyítványba bejegyzni.

A második-nyolcadik évfolyamon a tanuló magatartását az osztályfőnök minden hónap végén érdemjegyekkel értékeli.

A magatartás félévi és év végi osztályzatát az osztályfőnök javaslata alapján a nevelőtestület állapítja meg.

A félévi és az év végi osztályzatot az értesítőbe és a bizonyítványba be kell jegyezni.

14. Iskolánkban a magatartás értékelésének és minősítésének követelményei a következők:

- a) **Példás (5)** az a tanuló, aki:

- a házirendet betartja;
- a tanórán és a tanórán kívül példamutatóan, rendesen viselkedik;
- kötelességtudó, feladatait teljesíti;
- önként vállal feladatokat és azokat teljesíti;
- tisztelettudó;
- társaival, nevelőivel, a felnőttekkel szemben udvariasan, előzékenyen, segítőkészen viselkedik;
- az osztály és az iskolai közösség életében aktívan részt vesz;
- óvja és védi az iskola felszerelését, a környezetet;
- nincs írásbeli figyelmeztetése, intője vagy megrovása;

- b) **Jó (4)** az a tanuló, aki:

- a házirendet betartja;
- tanórán vagy a tanórán kívüli foglalkozásokon rendesen viselkedik;
- feladatait a tőle elvárható módon teljesíti;
- feladatokat önként nem, vagy ritkán vállal, de a rábízottakat teljesíti;
- az osztály- vagy az iskolaközösség munkájában csak felkérésre, biztatásra vesz részt;
- nincs írásbeli intője vagy megrovása.

- c) **Változó (3)** az a tanuló, aki.

- az iskolai házirend előírásait nem minden esetben tartja be;
- a tanórán vagy tanórán kívül többször fegyelmezetlenül viselkedik;
- feladatait nem minden esetben teljesíti;
- előfordul, hogy társaival, a felnőttekkel szemben udvariatlan, durva;
- a közösség, az iskola szabályaihoz nehezen alkalmazkodik;
- igazolatlanul mulasztott;
- osztályfőnöki intője van.

- d) **Rossz (2)** az a tanuló, aki:

- a házirend előírásait sorozatosan megsérti;
- feladatait egyáltalán nem, vagy csak ritkán teljesíti;
- magatartása fegyelmezetlen, rendetlen;
- társaival, a felnőttekkel szemben rendszeresen udvariatlanul, durván viselkedik;
- viselkedése romboló hatású, az iskolai nevelést, oktatást akadályozza;
- több alkalommal igazolatlanul mulaszt;
- több szaktanári figyelmeztetést kapott, illetve van osztályfőnöki megrovása vagy ennél magasabb fokozatú büntetése.

A magatartás elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

15. A tanulók szorgalmának értékelésénél és minősítésénél az első-nyolcadik évfolyamon a **példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2)** érdemjegyeket illetve osztályzatokat használjuk.

16. A tanulók szorgalmát az első évfolyamon a félév és a tanítási év végén az osztályfőnök osztályzattal minősíti, és azt az értesítőbe, illetve a bizonyítványba bejegyezi.

A második-nyolcadik évfolyamon a tanuló szorgalom osztályzatát az első félév és a tanév végén az osztályfőnök javaslatára a nevelőtestület állapítja meg.

A félévi és az év végi osztályzatot az értesítőbe és a bizonyítványba be kell jegyezni.

17. Az iskolában a szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei a következők:

a) **Példás (5)** az a tanuló, aki:

- képességeinek megfelelő, egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
- tanulmányi feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi;
- a tanórákon aktív, szívesen vállal többlet feladatokat is, és azokat elvégzi;
- munkavégzése pontos, megbízható;
- a tanórán kívüli foglalkozásokon, versenyeken önként részt vesz;
- taneszközei tiszták, rendesek, és ezeket a tanítási órákra mindig elhozza.

b) **Jó (4)** az a tanuló, aki:

- képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
- rendszeresen, megbízhatóan dolgozik;
- a tanórákon többnyire aktív;
- többlet feladatot, tanórán kívüli foglalkozáson vagy versenyeken való részvételt önként nem vagy ritkán vállal, de az ilyen jellegű megbízatást teljesíti;
- taneszközei tiszták, rendezettek.

c) **Változó (3)** az a tanuló, akinek:

- tanulmányi eredménye elmarad képességeitől;
- tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait nem mindig teljesíti;
- felszerelése, házi feladata gyakran hiányzik;
- érdemjegyeit, osztályzatait több tárgyból is lerontja;
- önálló munkájában figyelmetlen, a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik.

d) **Hanyag (2)** az a tanuló, aki:

- képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében;
- az előírt követelményeknek csak minimális szinten felel meg;
- tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen;
- feladatait többnyire nem végzi el;
- felszerelése hiányos, taneszközei rendetlenek;
- a tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül;
- félévi vagy év végi osztályzata valamely tantárgyból elégtelen.

A szorgalom elbírálásakor az egyes érdemjegyek illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

18. Azt a tanulót, aki képességeihez mérten

- példamutató magatartást tanúsít,
- vagy folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el,
- vagy az osztály, illetve az iskola érdekében közösségi munkát végez,
- vagy iskolai, illetve iskolán kívüli tanulmányi, sport, kulturális stb. versenyeken, vetélkedőkön vagy előadásokon, bemutatókon vesz részt,
- vagy bármely más módon hozzájárul az iskola jó hírnevének megőrzéséhez és növeléséhez az iskola jutalomban részesítheti.

19. Az iskolai jutalmazás formái.

- a) Az iskolában tanév közben elismerésként a következő dicséretek adhatók:
 - szaktanári dicséret,
 - napközis nevelői dicséret,
 - osztályfőnöki dicséret,
 - igazgatói dicséret,
 - nevelőtestületi dicséret.
- b) Az egész évben példamutató magatartást tanúsító és kiemelkedő munkát végzett tanulók a tanév végén
 - szaktárgyi teljesítményért,
 - példamutató magatartásért,
 - kiemelkedő szorgalomért,
 - példamutató magatartásért és kiemelkedő szorgalomért dicséretben részesíthetők.
- c) Az egyes tanévek végén, valamint a nyolc éven át kitűnő eredményt elért tanulók oklevelet és könyvjutalmat kapnak, melyet a tanévzáró ünnepélyen az iskola közössége előtt vehetnek át.
- d) Az iskolai szintű versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók osztályfőnöki dicséretben részesülnek.
- e) Az iskolán kívüli versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók igazgatói dicséretben részesülnek.
- f) A kiemelkedő eredménnyel végzett együttes munkát, az egységes helyállást tanúsító tanulói közösséget csoportos dicséretben és jutalomban lehet részesíteni.

20. A dicséretet írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

21. Azt a tanulót, aki

- tanulmányi kötelezettségeit folyamatosan nem teljesíti,
- vagy a házirend előírásait megszegi,
- vagy igazolatlanul mulaszt,
- vagy bármely módon árt az iskola jó hírnevének, büntetésben lehet részesíteni.

22. Az iskolai büntetések formái:

- szaktanári figyelmeztetés;
- napközis nevelői figyelmeztetés;
- osztályfőnöki figyelmeztetés;
- osztályfőnöki intés;
- osztályfőnöki megrovás;
- igazgatói figyelmeztetés;
- igazgatói intés;
- igazgatói megrovás;
- tantestületi figyelmeztetés;
- tantestületi intés;

- tantestületi megrovás.
23. Az iskolai büntetések kiszabásánál a fokozatosság elve érvényesül, amelytől azonban indokolt esetben – a vétség súlyára való tekintettel – el lehet térni.
24. A tanuló súlyos kötelességszegése esetén a büntetési fokozatok betartásától el kell tekinteni, s a tanulót azonnal legalább az „osztályfőnöki megrovás” büntetésben kell részesíteni. Súlyos kötelességszegésnek minősülnek az alábbi esetek:
- az agresszió, a másik tanuló megverése, bántalmazása;
 - az egészségre ártalmas szerek (dohány, szeszecskó, drog) iskolába hozatala, fogyasztása;
 - a szándékos károkozás;
 - az iskola nevelői és alkalmazottai emberi méltóságának megsértése;
 - ezeken túl mindazon cselekmények, melyek a büntető törvénykönyv alapján bűncselekménynek minősülnek.
25. A büntetést írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.
26. Ha a tanuló a kötelességeit vétkezen és súlyosan megszegi, ellene **a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény** rendelkezései alapján fegyelmi eljárás indítható. A tanuló a fegyelmi eljárás alapján, írásbeli határozattal fegyelmi büntetésben részesíthető.

8. AZ ISKOLA MAGASABB ÉVFOLYAMÁRA LÉPÉS FELTÉTELEI

- A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket (a helyi tantervben előírt minimum követelményeket) sikeresen teljesítette.
- A tanuló az iskola igazgatójának engedélyével az iskola két vagy több évfolyamára megállapított tanulmányi követelményeket egy tanévben, illetve az előírtnál rövidebb idő alatt is teljesítheti.
- Mentessítést az értékelés és minősítés alól, vagy részére az egyéni adottságához, fejlettségéhez igazodó továbbhaladást (a továbbiakban: egyéni továbbhaladás) a TKVSZRB javaslatára az igazgató engedélyez.
- Az évfolyamisméltés lehetősége a 2-4. évfolyamon a 2010/2011-es tanévtől kezdődően a törvénybe (2010. évi LXXI. törvény a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény módosításáról 3. §) visszakerült. Ennek megfelelően, iskolánk is ettől az időponttól kezdődően alkalmazza azt.
- Az intézmény vezetője - szakértői vélemény alapján - az első évfolyamon a tanulót mentesítheti az értékelés alól, és így a tanuló az első évfolyamot előkészítő évfolyamként végzi és fejezi be, ez az eljárás egy alkalommal alkalmazható.
- A tanuló részére engedélyezhető az iskola első évfolyamának megisméltése abban az esetben, ha a szülő kéri. A tanuló, kiskorú tanuló esetében a szülő kérésére az igazgató dönt.

- A tanuló az iskola magasabb évfolyamára akkor léphet, ha az oktatási miniszter által kiadott kerettantervekben „A továbbhaladás feltételei” c. fejezetekben meghatározott követelményeket az adott év folyamán a tanév végére minden tantárgyból teljesítette.
- A követelmények teljesítését a nevelők a tanulók év közbeni tanulmányi munkája, illetve érdemjegyei alapján bírálják el. A második-nyolcadik évfolyamon minden tantárgyból az „elégséges” év végi osztályzatot kell megszereznie a tanulónak a továbbhaladáshoz.
- A tanuló javító vizsgát tehet ha a tanév végén – legfeljebb 3 tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott.
- A második-nyolcadik évfolyamon a magasabb évfolyamra lépéshez, a tanév végi osztályzat megállapításához a tanulónak minden tantárgyból osztályozó vizsgát kell tennie, ha:
 - az iskola igazgatója felmentette a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól
 - engedélyezték számára, hogy egy vagy több tantárgyból tanulmányi követelményeinek az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget
 - egy tanítási évben 250 óránál többet mulasztott (ha az igazolatlan órák száma meghaladta az igazoltan mulasztott órák számát, akkor a nevelőtestület dönt arról, hogy a tanuló osztályozó vizsgát tehet, vagy köteles megismételni az évfolyamot)
 - magántanuló volt
- A javítóvizsgára bukott tanulónak az elégtelennel értékelő szaktanár köteles a bizonyítványosztás napján átadni azokat a követelményeket, amelyet elvár a javítóvizsgára
- A javítóvizsgára utalt tanulót az iskola augusztus 20-ig értesíti a vizsga időpontjáról
- A javítóvizsgán 3 fős bizottság dönt a tanuló továbbhaladásáról.
A bizottság tagjai: a tanulót tanító szaktanár /vagy tanító/, az osztályfőnök, az igazgató vagy helyettese.
- A javítóvizsgát szeptember 1-ig meg kell tartani

9. A TANULÓK ÁTVÉTELE, ISKOLAVÁLTÁS

Az iskola a működési körzetében tartózkodási hellyel rendelkező tanulót különböző vizsgával veszi át, ha az átadó iskolában más tantárgyi rendszerben, illetve más követelményrendszer szerint tanult. Ha a tanuló a különböző vizsgája sikertelen, akkor évfolyamismétléssel folytathatja tanulmányait.

Ha a tanuló nem rendelkezik iskola a működési körzetében tartózkodási hellyel, akkor az iskola sikeres különböző vizsgával veszi át a tanulót. A különböző vizsga tárgyai az adott évfolyamra a helyi tantervben meghatározott tantárgyak. A különböző vizsga akkor sikeres, ha a tanuló minden tantárgyból teljesítette a továbbhaladás feltételeiben meghatározott követelményeket.

10. AZ OTTHONI (NAPKÖZIS ÉS TANULÓSZOBAI) FELKÉSZÜLÉS- HEZ ELŐÍRT ÍRÁSBELI ÉS SZÓBELI FELADATOK MEGHATÁ- ROZÁSÁNAK ELVEI ÉS KORLÁTJAI

A házi feladatok meghatározásának elvei:

- Igazodjon a tanulók életkorához és egyéni adottságaihoz, képességeihez és érdeklődéséhez, tehát differenciált.

- Illeszkedjen a tanítási-tanulási folyamatba.
- Vegye figyelembe az átlagos képességű, átlagos felkészültségű tanuló napi iskolai terhelhetőségét.
- Segítse elő a tanult ismeretek megszilárdítását, a készségek begyakorlását, a képességek fejlődését.
- Feleljen meg a tantárgyi sajátosságoknak.
- Biztosítsa a tanulók egyenletes terhelését.

Az első-negyedik évfolyamon a tanulók hétvégére (szombatra, vasárnapra), valamint a tanítási szünetek idejére nem kapnak kötelező jellegű sem szóbeli, sem írásbeli házi feladatot;

Az ötödik-nyolcadik évfolyamon a tanulók a tanítási szünetek idejére – a szokásos (egyik órától a másikra esedékes) feladatokon túl – nem kapnak sem szóbeli, sem írásbeli házi feladatot;

A tanulók eredményes felkészülésének érdekében egy tanítási napon belül egy-egy osztállyal legfeljebb kettő témazáró, illetve félévi vagy év végi felmérő dolgozatot lehet íratni. A témazáró dolgozatot legalább öt nappal a számonkérés előtt be kell jelenteni.

11. SAJÁTOS NEVELÉSŰ IGÉNYŰ TANULÓK NEVELÉSE, OKTATÁSA

Az oktatásnál az alábbi méltányossági elveket érvényesítenni kell:

1. Hosszabb felkészülési idő biztosítása.
2. Differenciált tanórai foglalkoztatás.
3. Szóbeli számonkérés előnyben részesítése.
4. A számonkérés alternatív formáinak alkalmazása (teszt jellegű feladatok; házi dolgozatoknál szövegszerkesztő használata; diktafon használata; hangos könyvtár alkalmazása)
5. Matematikából eszközhasználat engedélyezése.
6. Az idegen nyelv írásbeliség tantárgyrész értékelés-minősítés alóli mentesítés.
7. A helyesírás tantárgyrész értékelés-minősítés alóli mentesítés.
8. Egyéni Haladási tempó.
9. Minimum követelmény szerinti értékelés.
10. Testnevelés órákon részleges felmentés.
11. Tanév végi sikertelen tantárgyi teljesítmény esetén a következő tanévtől integrált oktatás – speciális tanterv szerint – indokolt.

Integrált oktatás:

A **Közoktatási Törvény 1993.** óta lehetővé teszi a sajátos nevelési igényű – régebben fogyatékos – gyermekek, tanulók elkülönítetten, kifejezetten a fogyatékoság típusa szerint létrehozott gyógypedagógiai intézményben, vagyis szegregáltan – illetve a többi gyermekkel, tanulóval együtt, vagyis integráltan történő nevelését, oktatását. Tehát integrált oktatásról a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében beszélünk.

Az egyéni differenciálás: a pedagógus minden gyermekben a speciálisat, a rá jellemző egyedi sajátosságokat keresi és látja meg. Természetesnek veszi, hogy a legtöbb gyermeknek valamikor, valamilyen témában tartósan vagy csak rövidebb ideig tanulási nehézségei támadnak, vagyis a tanulási nehézségeket a tanulási folyamat természetes velejárójának kezeli, s nem feltétlenül a gyermekben magában keresi a hátráltató okokat. Az egyéniesített segítséget

minden gyermeknek meg kell adni, ill. minden gyermeket képességei szerint kell terhelni. A pedagógus eszköztára kiterjed:

- a tanítási program változatos feldolgozására,
- a gyermekek sokoldalú tevékenykedtetésére,
- a tananyag differenciált feldolgozására,
- az egyéni tanulás stílus és ütem tekintetbe vételével kiszabott, vagy éppen a gyermekek által önállóan kiválasztott feladatokra,
- a teljesítményszintek széles sávjának elfogadására,
- a tanári irányítás mellett az együttműködő tanulás, azaz a gyermeki pármunka és csoportmunka, valamint az egyéni feladatmegoldások sűrű érvényesítésére.

Személyi feltételek az integrált oktatáshoz:

1. Gyógypedagógus
2. Tanítók
3. Szaktanárok

A Szakértői Bizottság vagy a Nevelési Tanácsadó által SNI vagy BTM kategóriával ellátott tanulók jogainak érvényesítését a kapott papírok alapján

1. az iskola-titkár hivatalosan iktatja a beérkezés napjának alapján;
2. a fejlesztő pedagógus nyilvántartásba veszi illetve az aktuális határozatot rögzíti;
3. az osztályfőnök a Haladási Naplóba bejegyzi;
4. minden érintett szaktanár értesítést kap a felmentésekről, kedvezményekről.

Amennyiben a tanuló az írásbeli értékelés felmentése alól kap felmentést, úgy az írásbeli számonkérés ideje alatt a szaktanár az adott tananyagból szóban értékeli. Az írásbeli munkák helyett a szóbeli értékelés előnybe helyezésének megítélése azonban nem jelenti azt, hogy a tanuló az írásbeli felelés alól mentesülne. Ebben az esetben a szaktanár döntési joga, hogy azt értékeli és a későbbiekben szóban is számon kéri-e. A helyesírás tantárgyrész értékelése alóli felmentés csak a helyesírás osztályzását érinti, más tantárgyak esetében ugyanúgy írásban kell számot adnia a tudásáról, ha azt a szaktanár úgy kéri. A segédeszközök használatát minden esetben engedélyeznie kell a szaktanárnak, ha a Szakértői Bizottság vagy a Nevelési Tanácsadó javasolta – ez főleg a matematika tantárgyat érinti, de a többi számolós tantárgynál is engedélyezni kell (fizika, kémia).

A minimum követelmény szerinti értékelés minden tantárgynál **30 %-os** határnál húzódik; tehát az elégséges érdemjegyet 31 %-tól kaphatja meg a tanuló.

Amennyiben a papírral rendelkező tanuló képességei alapján és a problémáit figyelembe véve képes lenne az adott évfolyam követelményeit teljesíteni; de önhibájából (nem tanul) nem éri el a minimum szintet, abban az esetben az adott tantárgyból megbuktatható; sőt akár évismétlésre is javasolható.

A tanulók tanulási képességét vizsgáló eljárásba bevonása; illetve szakértői kontrollvizsgálatra kerülésének folyamata:

Minden 1. osztályos tanulót egy Tanulási Képesség vizsgálat teszttel mérünk az iskolába lépés 1. hónapjában (szeptember). Amennyiben itt problémák jelentkeznek, akkor a DIFER-t is felvesszük vele. Az itt jelentkező problémákkal kiegészítve az elsőt, külön odafigyeléssel megpróbáljuk a megfelelő szintre felhozni a tanuló tudását. A későbbiekben a félévi teljesítmények alapján elindítjuk a szülővel alaposan egyeztetve a lehetőségeket a Nevelési Tanácsadónál a vizsgálatot. A későbbiekben az általuk megállapítottak alapján beillesztjük a fejleszt-

tésbe, vagy tantárgyi korrepetálásban részesítjük. Ha azonban a Szakértői Bizottság felé tovább kerül az eset, akkor annak a véleményéig a Nevelési Tanácsadó véleménye alapján dolgozunk.

A későbbiekben törvény által meghatározott időben kontroll-vizsgálatra küldjük a tanulót.

A felsőbb évfolyamokon az addigi tanulási teljesítményeiket figyelembe véve indítjuk el a tanulási képesség vizsgálatának kérelmét a Nevelési Tanácsadónál. Ekkor a kérelem kitöltésében az adott szaktanár, az osztályfőnök és a fejlesztőpedagógus működik közre (előbbieken minden lehetséges információval segítik az utóbbi munkáját, és a szükséges dokumentumokat a rendelkezésére bocsájtják). A vizsgálat eredményét az osztályfőnök a szaktanárral és a fejlesztő pedagógussal egyezteteti; annak betartásáról gondoskodik.

A kontroll-vizsgálati kérelem indítása minden már a rendszerben jelenlévő tanulónak a törvény által előírt időben kell, hogy beadásra kerüljön. Amennyiben szükségesnek ítélik meg, úgy a tanuló számára utólagosan tantárgyrészek alóli mentesítését kezdeményezik. A továbbtanuláskor a tanuló részére pályaválasztási tanácsadást kérhetnek a Szakértői Bizottságnál, illetve a kedvezmények érvényesítését a felvételi bizottságnál.

A tankönyvek a NAT által javasolt tantervhez igazítva a többségi tanterv alapján tanuló tanulókkal megegyezők; de a követelményszinteket az adott speciális évfolyam követelményei szerint alkalmazzuk; illetve a tananyagot is csak annak a mélységében tanítjuk..

A Fejlesztésben résztvevő tanulók:

1. Kötelesek a számukra kijelölt időpontban a fejlesztő órákon részt venni; hiányzás esetén orvosi vagy szülői igazolást bemutatni.
2. A hiányzások igazolásának elmulasztása, illetve az indokolatlan távollétek esetén a hónap végén a fejlesztő ezeket az órákat összesíti és az osztályfőnök segítségével a szülőt értesíti.
3. A tanév elején a tanórák összeállításakor és a tanév közbeni beillesztésekkor a tanuló szülei aláírnak egy nyilatkozatot, miszerint tudomásul veszik, hogy gyermekük számára a fejlesztés kötelező órának számít. A továbbiakban a hiányzások miatti következményekért vállalják a felelősséget.
4. Tanév végén minden tanuló minősítést kap a fejlesztésen elért haladásáról; annak óraszámáról és a hiányzások mértékéről; melyet a bizonyítványhoz csatolunk.

A fejlesztő-pedagógiai munka tartalmazza:

1. Az SNI-s és a BTMN-s vélemények alapján csoportok szervezése a meghatározott törvényi keretek között
2. A vizsgálatra küldendő tanulók előzetes szűrése megfigyeléssel, vizsgálati eljárásokkal (Sindelar, DIFER, logopédiai vizsgálatok stb...).
3. A rendszerbe bekerülő tanulók nyilvántartása, fejlesztése, nyomon követése.
4. Dokumentumok vezetése: Haladási Napló, Forgalmi Napló, összegyűjtött anyagok egyéni és összesített nyilvántartása, Egyéni Fejlesztési Terv, Egyéni Haladási Napló.
5. Rendszeres kapcsolattartás a Nevelési Tanácsadóval, a Szakértői Bizottsággal.
6. Állandó információcsere az érintett tanulókról az őket tanító kollégákkal, osztályfőnökkel, szülővel.

Tárgyi feltételek

1. Fejlesztő terem/szoba (legalább 6 fő számára elegendő).
2. Fejlesztő eszközök, játékok, memorik, kártyák, puzzle-k.
3. A fejlesztéshez használatos könyvek, füzetek.
4. A fejlesztésben alkalmazott feladatlapon irattartókba rendszerezve tematika szerint.
5. Minden tanuló részére 1 „tasak” (ebben lefűzve a mérések, szakértői vélemények, egyéb hivatalos papírok).
6. Minden tanuló részére 1 dosszié, amelyben az adott évfolyamon az aktuális munkákat évfolyamonként rendszerezve tárolják.
7. Vonalas és négyzetrácsos tábla.
8. Magnós CD-lejátszó a mérésekhez és a munkához.

Szülők és pedagógusok együttműködése

Az alsó tagozatban minden tanév végén tantárgyi mérések zajlanak magyar és matematika tantárgyból. A gyermek haladását értékelve a gyermeket tanító pedagógusok, a szülő, és a vizsgálatot végző gyógypedagógus szükség esetén közös akarattal korrigálhatják az előzőleg kitűzött célokat, ha a gyermek haladása ezt indokoltá teszi.

Nagyon fontos, hogy a szülők számára átlátható, nyomon követhető legyen az iskolában folyó nevelő-oktató munka. A szülők szülői értekezleteken, fogadó órákon, illetve külön kezdeményezett konzultációs alkalmakon tájékozódhatnak gyermekükről. Az iskola egyébként nyitott, minden nap betérhet a szülő az osztályba, az iskolába; kérésére órát is látogathat.

12.A MINDENNAPOS TESTNEVELÉS, TESTMOZGÁS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK MÓDJA

Az egészségfejlesztő iskolai testmozgás program célja a gyermekek egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése a testmozgás eszközeivel. Az iskolai testnevelés és a sport közei között az egészségnevelés, a szociális kompetenciák, a csapatmunka, valamint a társakkal történő kreatív együttműködés egyaránt fejleszhető.

Az egészségfejlesztő testmozgás hatékony megvalósulásának egészségügyi és pedagógiai szempontjai:

- minden gyermek minden nap részt vesz a testmozgás-programban;
- minden testnevelési órán és minden egyéb testmozgási alkalmon megtörténik a keringési- és légző-rendszer megfelelő terhelése;
- minden testnevelési órán van gimnasztika, benne a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló gyakorlatanyag és légzőtorna.
- a testnevelési tananyag egészében a gerinc- és ízületvédelem szabályainak betartása, külön figyelemmel a fitness mérések testhelyezeteire és az izomerősítések különböző testhelyezeteire
- minden testnevelési óra és egyéb testmozgási alkalom örömet és sikerélményt jelent még az eltérő adottságú tanulóknak is;
- a testnevelés és sport személyiségfejlesztő hatásai érvényesülnek a teljes testmozgás-programban;
- a testmozgás-program életmód-sportokat, életminőség-sportokat is megtanít (olyan sportokat, amelyeket egy életen át lehet folytatni az életminőség javítása érdekében);
- a testmozgás-program játékokat és táncot is tartalmaz.

1. Az iskola a mindennapos testnevelést a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 27. § (11) bekezdésében meghatározottak szerint szervezi meg.
2. Ennek alapján
 - az iskola minden osztályban, megszervezi a mindennapos testnevelést heti öt testnevelés óra keretében, amelyből a tanuló legfeljebb heti két órát az alábbi módok valamelyikével teljesíthet:
 - a kerettanterv testnevelés tantárgyra vonatkozó rendelkezéseiben meghatározott oktatásszervezési formákkal, műveltségterületi oktatással,
 - iskolai sportkörben való sportolással,
 - versenyszerűen sporttevékenységet folytató igazolt, egyesületi tagsággal rendelkező vagy amatőr sportolói sportszerződés alapján sportoló tanuló kérelme alapján a tanévre érvényes versenyengedélye és a sportszervezete által kiállított igazolás birtokában a sportszervezet keretei között szervezett edzéssel váltható ki.

13. A TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTÁNAK MÉRÉSE

A megfelelő szintű fizikai erőnlét, edzettség elérése, majd megtartása nemcsak a sport, hanem az egészség, az általános jólét szempontjából is igen fontos tényező. A fizikai aktivitás jellemzője az egészséges testsúly, az állóképesség és az izomerő.

A vonatkozó jogszabályok a tanulók fizikai állapotának mérését tanévenként április-május hónapra írják elő. A mérésre egyszerű, kevés szerigényű és bárhol végrehajtható tesztek használunk.

El kell érni, hogy az általános fizikai teherbíró képesség fejlődésének folyamatos nyomon követése motivációs tényezőként hasson a tanulókra, és az iskolából kikerülve életvitelükben helyet kapjon a rendszeres fizikai aktivitás is.

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK, NYILATKOZATOK

1. Jelen pedagógiai programunk az 5/2020. (I. 31.) Kormány rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról c. jogszabály szerint készült.
2. A pedagógiai program felülvizsgálatára sor kerül jogszabályi előírás alapján, illetve jogszabályváltozás esetén, vagy ha módosítását kezdeményezi az intézmény nevelőtestülete, a diákönkormányzat (vagy annak hiányában a diákok közössége), avagy a szülői szervezet. A kezdeményezést és a javasolt módosítást az igazgatóhoz kell be-terjeszteni.
3. A Mezőlaki Arany János Általános Iskola pedagógiai programja minden érdeklődő számára nyilvános és hozzáférhető. A dokumentum megtekinthető az alábbi helyeken:
 - az iskola titkárságán,
 - az iskola könyvtárában,
 - az iskola honlapján;
 - a köznevelés információs rendszerének elektronikus felületén.

Az intézményben működő egyeztető fórumok nyilatkozatai

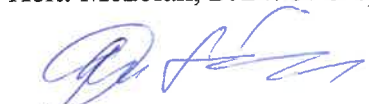
A pedagógiai programot az intézmény diákönkormányzata 2024. év szeptember hó 06. napján tartott ülésén megtárgyalta. Aláírással tanúsítom, hogy a diákönkormányzat véleményezési jogát jelen pedagógiai program felülvizsgálata során, a jogszabályban meghatározott ügyekben gyakorolta.

Kelt: Mezőlak, 2024. év szeptember hónap 06. nap

.....
diákönkormányzat vezetője

A pedagógiai programot az intézményi tanács 2024. év szeptember hó 07. napján tartott ülésén megtárgyalta. Aláírással tanúsítom, hogy az intézményi tanács véleményezési jogát jelen pedagógiai program felülvizsgálata során, a jogszabályban meghatározott ügyekben gyakorolta.

Kelt: Mezőlak, 2024. év szeptember hó 07. nap

.....
az intézményi tanács elnöke

A pedagógiai programot a szülői szervezet 2024. év szeptember hónap 05. nap napján tartott ülésén megtárgyalta. Aláírással tanúsítom, hogy a szülői szervezet véleményezési jogát jelen pedagógiai program felülvizsgálata során az adatkezelési szabályzattal kapcsolatban gyakorolta.

Kelt: Mezőlak, 2024. év szeptember hónap 05. nap

szülői szervezet képviselője

A pedagógiai programot a nevelőtestület bevonásával 2024. év augusztus hó 30. napján került megalkotásra.

igazgató

13.1. Fenntartói jóváhagyó nyilatkozat

Jelen pedagógiai programot a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 25. § (4) bekezdése értelmében a Pápai Tankerületi Központ, mint az intézmény fenntartója jóváhagyta. Aláírással tanúsítom, hogy a fenntartó döntésre jogosult szerve/vezetője az pedagógiai program fenti rendelkezéseivel egyetért, azokat jóváhagyja.

Kelt:, év hónap nap

.....
fenntartó képviselője

MELLÉKLET

1-2. osztály szöveges értékelése

A szülők tájékoztatása gyermekük iskolai **magatartásáról, szorgalmáról, a tanulmányi teljesítményéről, előmeneteléről** negyedévenként szóban, félévkor és év végén írásban.

Magatartás

Magatartási normák

- A tanórán és a tanórán kívül példamutató viselkedés.
- Illemtudó, helyes köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérés, köszönetnyilvánítás.
- Durvaság mellőzése beszédben, viselkedésben.
- A társakkal, a felnőttekkel szemben udvarias, előzékeny, segítőkész viselkedés.
- A saját, a társak és az iskola tulajdonának megbecsülése.
- Az iskola, az osztály tisztaságának megóvása.
- A házirend előírásainak megtartása.
- Nincs írásbeli figyelmeztetése, intője vagy megrovása.

1-2. évfolyamon a tanulók **magatartásának** értékelése és minősítése a szöveges értékeléssel

összhangban a következő lehet:

Általános minősítés:

- Példás
- Jó
- Változó
- Rossz

A szöveges értékelés mondatbankja 1-2. évfolyamon:

- a.) A gyermek közösséghez való viszonya:
 - segítőkész, barátságos, együttműködő, türelmes
 - közömbös
 - türelmetlen, durva
- b.) A gyermek felnőttekhez való viszonya:
 - együttműködő, udvarias, segítőkész
 - közömbös
 - viselkedése gyakran kifogásolható, tiszteletlen
- c.) Az iskolai házirend előírásainak megtartása:
 - teljes mértékben, mindig betartja,
 - általában betartja
 - több esetben vét a házirend ellen
- d.) Tanórai magatartás:
 - aktív, fegyelmezett, együttműködő
 - passzív
 - fegyelmezetlen, rendbontó
- e.) Tanórán kívüli magatartás az osztály keretein belül:
 - együttműködő, fegyelmezett
 - közömbös, passzív
 - fegyelmezetlen, rendbontó

- f.) Tanórán kívüli magatartás az iskola keretein belül:
- együttműködő, fegyelmezett
 - közömbös, passzív
 - fegyelmezetlen, rendbontó
- g.) Véleménynyilvánítás:
- nyílt, véleményét tisztelettudóan kinyilvánítja
 - közömbös
 - véleményét tiszteletlenül, gyakran kifogásolhatóan nyilvánítja ki

Szorgalom

1-2. évfolyamon a tanulók **szorgalmának** értékelése és minősítése a szöveges értékeléssel összhangban a következő lehet:

Általános minősítés:

- Példás
- Jó
- Változó
- Hanyag

A szöveges értékelés mondatbankja 1-2. évfolyamon:

- a.) Tanuláshoz való viszonya:
- aktív, érdeklődő, kötelességtudó
 - felületes, érdektelen
 - hanyag
- b.) Feladatvégzése, munkatempója:
- önálló, kitartó, lendületes, tempós
 - kis segítséget igénylő
 - gyakran szorul segítségre
 - önállótlan
- c.) Önellenőrzésének pontossága:
- igényes, pontos, tudatos
 - közömbös
 - hanyag, felületes
- d.) Munkája csoportban:
- aktív, kezdeményező, irányító, kreatív, együttműködő, segítőkész
 - passzív, hátrító
 - hátráltató
- e.) Környezetének, felszerelésének rendje:
- hiánytalan, igényes
 - néha hiányos, néha igénytelen
 - gyakran hiányos, igénytelen
- f.) Házi feladat elvégzése:
- elkészíti
 - alkalmanként elfelejti
 - gyakran nem készíti el

Az első évfolyam előkészítő időszakában történő szintfelmérés és értékelés szempontjai a tanuláshoz szükséges képességekről

(1. osztály október vége, november eleje, szülők szóbeli tájékoztatása)

- a.) Érzékszervek fejlettségi állapota (beszédhanghallás, hangképzés, beszédtempó, hangerő)
- b.) Szókincs, beszéd bátorság, közlékenység
- c.) Finommozgás, mozgáskoordináció
- d.) Testtartás
- e.) Feladattudat, feladattartás (tudatosság, kitartás)
- f.) Térbeli és időbeli tájékozódás
- g.) Kognitív képességek (figyelem, megfigyelés, emlékezet, gondolkodás, képzelet)
- h.) Tudásvágy, ösztönözhetőség
- í.) Türelem, önfegyelem
- j.) Együttműködési készség
- k.) Oldottság, szorongás
- l.) Önállóság foka
- m.) Időbeosztás
- n.) Önkifejezés módjai (rajz, ének)
- o.) Alkalmazkodó képesség
- p.) Alapvető viselkedési szabályok megtartása
- r.) Kiemelkedő vagy felzárkóztatásra szoruló képességek

A szöveges értékelés mondatbankja 1. évfolyamon félévkor és év végén:

Magyar nyelv és irodalom

Beszéd

- a.) Hangképzése:
 - pontos
 - javítást igénylő
 - logopédiai fejlesztésre szorul
- b.) Beszéde:
 - tiszta
 - érthető
 - nehezen érthető
- c.) A beszédtempója:
 - folyamatos
 - megfelelő
 - lassú
 - hadaró
 - akadozó
- d.) Hangereje:
 - megfelelő
 - halk
 - harsány
- e.) Szóbeli kifejezőkészsége

- választékos
- jó
- nehézkes
- f.) Szókincse
 - gazdag
 - korosztályának megfelelő
 - hiányos
- g.) A hallott szöveget:
 - önállóan megérti
 - segítséggel érti meg
 - nem érti meg
- h.) Kérdések, utasítások megértése:
 - pontos
 - megfelelő
 - pontatlan
- i.) Válasz adása:
 - pontos
 - nehézkes
 - pontatlan

Olvasás

- a.) Betű ismerete:
 - biztos
 - kevésbé biztos
 - bizonytalan
 - Téveszti abetűket.
- b.) Hangos olvasás technikája:
 - folyamatos
 - szavanként olvasó
 - szótagoló
 - betűző
- c.) A szó és mondatathárokát:
 - tartja
 - nem tartja
- d.) Szövegértése:
 - pontos
 - megfelelő
 - bizonytalan
 - hibás
- e.) Memoritert
 - kifejezően
 - pontosan
 - kevés hibával
 - pontatlanul ad elő

Írás

- a.) Betűi és betűkapcsolásai:
 - szabályosak
 - kevésbé szabályosak
 - hibásak

- b.) Írásképe:
- igényes
 - kevésbé igényes
 - igénytelen
- c.) Írástempója:
- lendületes
 - megfelelő
 - lassú
- d.) Írottról, írottra:
- döntően hibátlanul
 - kevés hibával
 - sok hibával másol
 - Téveszti a:
- e.) Nyomtatottról írottra:
- döntően hibátlanul
 - kevés hibával
 - sok hibával másol
 - Téveszti a:
- f.) Tollbamondás után:
- döntően hibátlanul
 - kevés hibával
 - sok hibával ír
 - Téveszti a:
- g.) Emlékezetből:
- döntően hibátlanul
 - kevés hibával
 - sok hibával ír
 - Téveszti a:
- h.) Füzetvezetése:
- rendezett
 - kevésbé rendezett
 - rendezetlen
- i.) Önellenőrzés, hibajavítás:
- pontos, kialakult
 - kevésbé kialakult,
 - kialakulatlan

Matematika

- a.) Helymeghatározás, irányok:
- kiváló, pontos
 - jó
 - megfelelő
 - nehézkes
 - gyenge
- a.) Számfogalma:

- pontos, kialakult
 - kevésbé kialakult,
 - javítást igénylő
 - kialakulatlan
- b.) Számjegyek írása:
- igényes
 - kevésbé igényes
 - javítást igénylő
- c.) A relációkat:
- felismeri
 - általában felismeri
 - segítséggel ismeri fel
 - nem ismeri fel
- d.) Összeadásokat:
- hibátlanul old meg
 - kevés hibával old meg
 - sok hibával old meg
- e.) Kivonásokat:
- hibátlanul old meg
 - kevés hibával old meg
 - sok hibával old meg
- f.) A sorozatok szabályát:
- önállóan felismeri, folytatja
 - nem ismeri fel, segítséggel tudja folytatni
 - nem ismeri fel, segítséggel sem tudja folytatni
- g.) Adott szabályú sorozatot:
- önállóan folytat
 - segítséggel folytat
 - nem tudja folytatni
- h.) Páros-páratlan számfogalma:
- kialakult
 - kialakulatlan
- i.) Számszomszédok:
- biztos
 - bizonytalan
- j.) Térbeli, síkbeli alakzatok azonosítása, megkülönböztetése:
- kiemelkedő
 - jártas
 - bizonytalan
 - gyenge
- k.) Szöveges feladatokat szóban
- önállóan old meg
 - megfelelően old meg
 - bizonytalan
 - sok hibával old meg
- l.) Logikai gondolkodása:
- kiváló, pontos
 - jó

- megfelelő
 - nehézkes
 - gyenge
- m.) Felszerelésének rendje:
- rendezett
 - kevésbé rendezett
 - rendezetlen

Ének-zene

- a.) Órai tevékenysége:
- érdeklődő
 - biztatásra aktív
 - változó
 - passzív
 - rendbontó
- b.) A dalokat:
- önállóan ad elő
 - szívesen énekel
 - segítséggel énekel
 - csak csoportban énekel
- c.) A tanult ritmusértékeket:
- jól alkalmazza
 - pontatlanul alkalmazza
 - nem ismeri fel
- d.) A tanult dalok dallamát, szövegét:
- hibátlanul ismeri és adja vissza
 - pontatlanul ismeri és adja vissza
 - nem ismeri
- e.) A zenehallgatás során:
- csendben figyel a zeneműre
 - megfogalmazza észrevételeit
 - az ismert hangszereket megnevezi
 - passzív
 - rendbontó
- f.) Felszerelésének rendje:
- rendezett
 - kevésbé rendezett
 - rendezetlen

Vizuális kultúra

- a.) Órai tevékenysége:
- érdeklődő
 - biztatásra aktív
 - változó
 - passzív
 - rendbontó
- b.) A festés-rajzolás iránti érdeklődése:
- kiemelkedő
 - megfelelő

- mérsékelt
- c.) Munkáin:
 - változatosan használja a színeket
 - sajátosan használja a színeket
 - visszafogottan használja a színeket
- d.) Eszközhasználata:
 - kiemelkedő
 - jó
 - megfelelő
 - bátortalan, javítást igénylő
- e.) A rajzfelületet:
 - megfelelően kitölti
 - bátortalanul használja
 - aránytalanul használja
- f.) Kreativitása:
 - tele van ötlettel
 - inkább az utasításokat követi
- g.) Felszerelésének rendje:
 - rendezett
 - kevésbé rendezett
 - rendezetlen

Technika és tervezés

- a.) Órai tevékenysége:
 - érdeklődő
 - biztatásra aktív
 - változó
 - passzív
 - rendbontó
- b.) A tanult anyagokat, megmunkálási módjukat:
 - jól ismeri
 - megfelelően ismeri
 - felszínesen ismeri
- c.) Eszközhasználata:
 - kiemelkedő
 - jó
 - megfelelő
 - biztonságos
 - bátortalan, fejlesztésre szorul
- d.) Munkadarabjai:
 - igényesek
 - megfelelőek
 - gyakran pontatlanok
- e.) Kreativitása:
 - tele van ötlettel
 - inkább az utasításokat követi
- f.) Kézügyessége:
 - kiemelkedő
 - jó
 - megfelelő

- fejlesztésre szorul
- g.) Felszerelésének rendje:
 - rendezett
 - kevésbé rendezett
 - rendezetlen

Testnevelés és sport

- a.) Órai tevékenysége:
 - érdeklődő, aktív
 - biztatásra aktív
 - változó
 - passzív
 - rendbontó
- b.) Mozgása:
 - harmonikus
 - megfelelő
 - fejlesztésre szorul
- c.) A csapatjátékokban:
 - együttműködő
 - közömbös
 - nem szívesen vesz részt
- d.) A gyakorlatokat:
 - könnyen elsajátítja
 - kevés segítséggel sajátítja el
 - sok segítséggel sajátítja el
- e.) Labdakezelése:
 - kiemelkedő
 - biztos
 - megfelelő
 - bizonytalan
- f.) Felszerelésének rendje:
 - rendezett
 - kevésbé rendezett
 - rendezetlen

Étika/Hit- és erkölcsstan

- a.) Órai tevékenysége:
 - érdeklődő
 - biztatásra aktív
 - változó
 - passzív
 - rendbontó
- b.) Érdeklődése:
 - kiemelkedő
 - megfelelő
 - mérsékelt
- c.) Tudása:
 - kiemelkedő

- biztos
 - jó
 - megfelelő
 - hiányos
- d.) Szívesen vesz részt:
- közös énekben
 - beszélgetésben
 - rajzban
 - játékban

A szöveges értékelés mondatbankja 2. évfolyamon félévkor:

Magyar nyelv

Írás

- a.) Betűi és betűkapcsolásai:
- szabályosak
 - kevésbé szabályosak
 - hibásak
- b.) Írásképe:
- igényes
 - kevésbé igényes
 - igénytelen
- c.) Írástempója:
- lendületes
 - megfelelő
 - lassú
- d.) Füzetvezetése:
- rendezett
 - kevésbé rendezett
 - rendezetlen

Nyelvtani, helyesírási ismeretei

- a.) Betűrendbe sorolni:
- döntően hibátlanul, önállóan tud
 - kevés hibával, önállóan tud
 - segítséggel tud
 - segítséggel sem tud
- b.) Szavakról tanult ismeretei:
- biztosak
 - kevésbé biztosak
 - bizonytalanok
- c.) Mondatokról tanult ismeretei:
- biztosak
 - kevésbé biztosak
 - bizonytalanok
- d.) Az elválasztás szabályait:
- biztosan alkalmazza
 - kevés hibával alkalmazza
 - sok hibával alkalmazza

- e.) Másolás után:
 - döntően hibátlanul ír
 - kevésbé hibával ír
 - sok hibával ír
- f.) Tollbamondás után:
 - döntően hibátlanul
 - kevés hibával
 - sok hibával ír
- g.) Emlékezetből:
 - döntően hibátlanul
 - kevés hibával
 - sok hibával ír

Irodalom

- a.) Hangképzése:
 - pontos
 - javítást igénylő
 - logopédiai fejlesztésre szorul
- b.) Beszéde:
 - tiszta
 - érthető
 - nehezen érthető
- c.) A beszédtempója:
 - folyamatos
 - megfelelő
 - lassú
 - hadaró
 - akadozó
- d.) Hangereje:
 - megfelelő
 - halk
 - harsány
- e.) Szóbeli kifejezőkészsége
 - választékos
 - jó
 - nehézkes
- f.) Szókincse
 - gazdag
 - korosztályának megfelelő
 - hiányos
- g.) A hallott szöveget:
 - önállóan megérti
 - segítséggel érti meg
 - nem érti meg
- h.) Kérdések, utasítások megértése:
 - pontos
 - megfelelő
 - pontatlan
- i.) Válasz adása:
 - pontos

- nehézkes megfogalmazás
- pontatlan
- j.) Memoriter előadása:
 - kifejező
 - pontos
 - kevés hiba
 - nehézkes, pontatlan

Olvasás

- a.) Betű ismerete:
 - biztos
 - kevésbé biztos
 - bizonytalan
 - Téveszti abetűket.
- b.) Hangos olvasása:
 - folyamatos
 - szavanként olvasó
 - szótagoló
 - betűző
- c.) A szó és mondat határait:
 - tartja
 - nem tartja
- d.) Szövegértése:
 - pontos
 - megfelelő
 - bizonytalan
 - hibás

Matematika

- a.) Számfogalma:
 - pontos, kialakult
 - kevésbé kialakult, javítást igénylő
 - kialakulatlan
- b.) A relációkat:
 - biztosan felismeri
 - általában felismeri
 - segítséggel ismeri fel
 - nem ismeri fel
- c.) Összeadásokat:
 - hibátlanul old meg
 - kevés hibával old meg
 - sok hibával old meg
- d.) Kivonásokat:
 - hibátlanul old meg
 - kevés hibával old meg
 - sok hibával old meg
- e.) Szorzásokat:
 - hibátlanul old meg
 - kevés hibával old meg

- sok hibával old meg
- f.) Osztásokat:
 - hibátlanul old meg
 - kevés hibával old meg
 - sok hibával old meg
- g.) Becslés:
 - biztos
 - kevésbé biztos
 - bizonytalan, sok hibával old meg
- h.) A sorozatok szabályát:
 - önállóan felismeri, folytatja
 - nehézkesen, segítséggel folytatja
 - nem ismeri fel, nem tudja folytatni
- i.) Adott szabályú sorozatot:
 - önállóan folytatja
 - segítséggel folytatja
 - nem folytatja
- j.) Mérésekben:
 - biztos
 - kevésbé biztos
 - bizonytalan
- k.) Mértékegységek átváltásában:
 - biztos
 - megfelelő
 - bizonytalan
 - gyenge
- l.) Geometriai ismeretekben:
 - kiemelkedő
 - megfelelően jártas
 - bizonytalan
 - gyenge
- m.) Szöveges feladatokat
 - önállóan old meg
 - megfelelően old meg
 - bizonytalan old meg
 - sok hibával old meg
- n.) Logikai gondolkodása:
 - kiváló, pontos
 - jó
 - megfelelő
 - nehézkes
 - gyenge
- o.) Önellenzése:
 - kiváló, pontos
 - jó
 - megfelelő, elfogadható
 - nehézkes, pontatlan
 - kialakulatlan

Ének-zene

- a.) A dalokat:
- önállóan ad elő
 - szívesen énekel
 - segítséggel énekel
 - csak csoportban énekel
- b.) A tanult ritmusértékeket:
- jól alkalmazza
 - pontatlanul alkalmazza
 - nem ismeri fel
- c.) A tanult dalok dallamát, szövegét:
- hibátlanul ismeri és adja vissza
 - pontatlanul ismeri és adja vissza
 - nem ismeri
- d.) A zenehallgatás során:
- csendben figyel a zeneműre
 - megfogalmazza észrevételeit
 - az ismert hangszereket megnevezi
 - passzív, hátráltató

Vizuális kultúra

- a.) A festés-rajzolás iránti érdeklődése:
- kiemelkedő
 - megfelelő
 - mérsékelt
- b.) Munkáin:
- változatosan használja a színeket
 - sajátosan használja a színeket
 - visszafogottan használja a színeket
- c.) Eszközhasználata:
- kiemelkedő
 - jó
 - megfelelő
 - bátortalan, javítást igénylő
- d.) A rajzfelületet:
- megfelelően kitölti
 - bátortalanul használja
 - aránytalanul használja
- e.) Kreativitása:
- tele van ötlettel
 - inkább az utasításokat követi

Technika és tervezés

- a.) Órai tevékenysége:
- érdeklődő
 - biztatásra aktív
 - változó
 - passzív
 - rendbontó
- b.) A tanult anyagokat, megmunkálási módjukat:

- jól ismeri
- megfelelően ismeri
- felszínesen ismeri
- c.) Eszközhasználata:
 - kiemelkedő
 - jó
 - megfelelő
 - bátortalan, fejlesztésre szorul
- d.) Munkadarabjai:
 - igényesek
 - megfelelőek
 - gyakran pontatlanok
- e.) Kreativitása:
 - tele van ötlettel
 - inkább az utasításokat követi
- f.) Kézügyessége:
 - kiemelkedő
 - jó
 - megfelelő
 - fejlesztésre szorul

Testnevelés és sport

- a.) Órai tevékenysége:
 - érdeklődő, aktív
 - biztatásra aktív
 - változó
 - passzív
 - rendbontó
- b.) Mozgása:
 - harmonikus
 - megfelelő
 - fejlesztésre szorul
- c.) A csapatjátékokban:
 - együttműködő
 - közömbös
 - nem szívesen vesz részt
- d.) A gyakorlatokat:
 - könnyen elsajátítja
 - kevés segítséggel sajátítja el
 - sok segítséggel sajátítja el
- e.) Labdakezelése:
 - kiemelkedő
 - biztos
 - megfelelő
 - bizonytalan

Etika/Hit- és erkölcsstan

- a.) Órai tevékenysége:

- érdeklődő
 - biztatásra aktív
 - változó
 - passzív
 - rendbontó
- b.) Érdeklődése:
- kiemelkedő
 - megfelelő
 - mérsékelt
- c.) Tudása:
- kiemelkedő
 - biztos
 - jó
 - megfelelő
 - hiányos
- d.) Szívesen vesz részt:
- közös énekben
 - beszélgetésben
 - rajzban
 - játékban